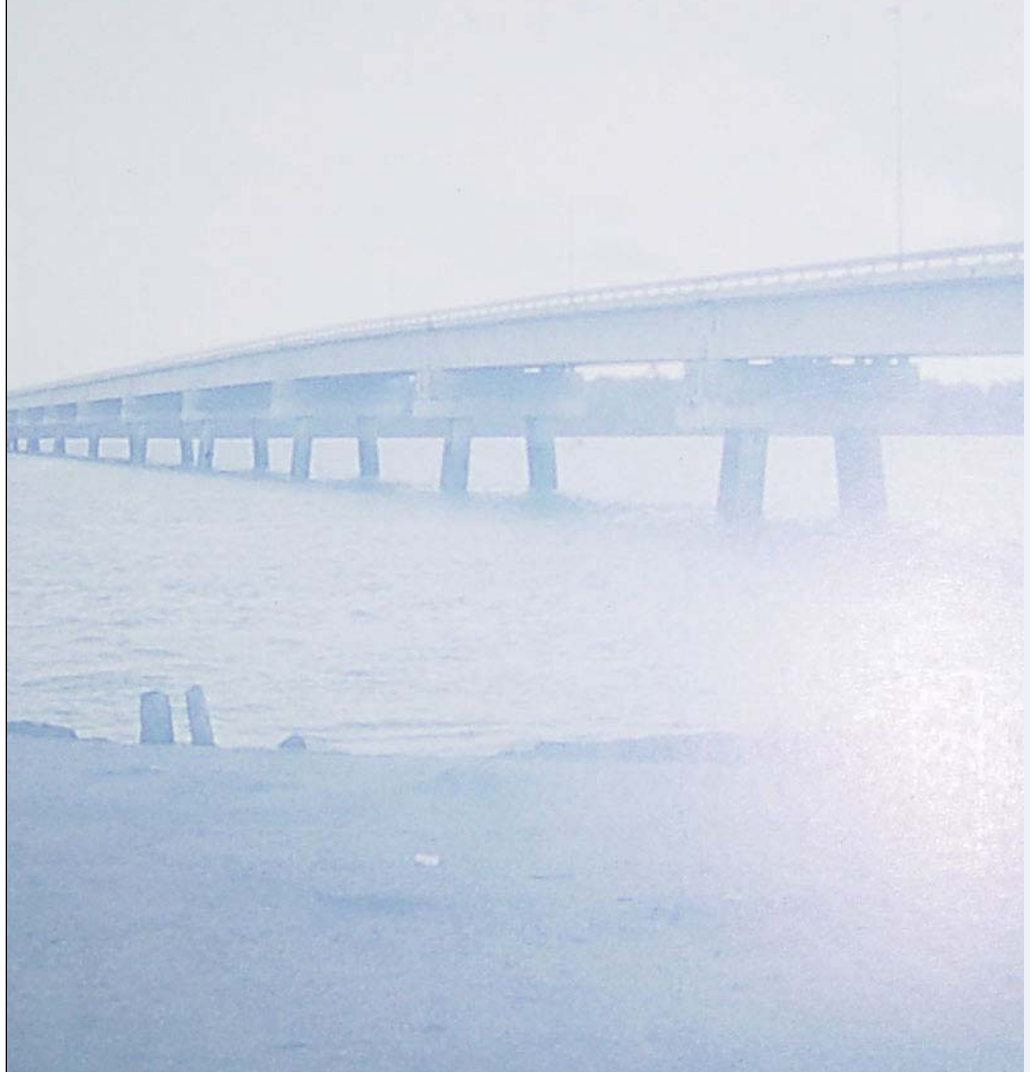

BEVOLKINGSONTWIKKELING EN GEVOLGEN VAN MIGRATIE

**Een onderzoek naar de invloed van migratie
op de sociaal-ekonomische ontwikkeling
van het Distrikt Coronie**

Inhoudsopgave		blz.
	Voorwoord	4
1	Inleiding	5
2	De studie	8
	2.1. Achtergrond en doel	8
	2.2. De probleemstelling en –relevantie	10
	2.3. Het kader	12
	2.4. De opbouw	13
3	Enkele externe ontwikkelingen	14
	3.1. Nieuwe katoenplantages	14
	3.2. De emancipatie	15
	3.3. De immigratie	16
	3.4. De kleine landbouw	17
	3.5. De goud-, balata- en bauxietproductie	18
	3.6. De Amerikaanse militairen	19
	3.7. Ontwikkelingsgelden	19
	3.8. De Brokopondo push	21
	3.9. Vóór en na de onafhankelijkheid	21
4	Algemene bevolkingsinformatie	24
	4.1. Omvang van de bevolking	24
	4.2. Het Creools distrikt	26
	4.3. Bevolkingsaandeel en –dichtheid	27
	4.4. Leeftijd en geslacht	29
	4.5. Geboorte en sterfte	32
	4.6. Vertrek en vestiging	37
5	Enkele interne ontwikkelingen	39
	5.1. De plantagelandbouw	39
	5.2. De eerste vertrekgolven	40
	5.3. Van slaaf tot grondeigenaar	42
	5.4. Bevolkingsbewegingen 1873-1921	44
	5.5. Land van melk en honing	46
	5.6. De grote werkloosheid	48
	5.7. De boedelproblematiek	50
	5.8. De infrastrukturele periode	52
	5.9. Overheid en landbouw	53
	5.10 De voortzetting van het vertrek	55
	5.11 Het vertrek van kinderen	56
	5.12 Middenstands en grootlandbouw	59
6	Bevolkingsopbouw	61
	6.1. Algemeen	61
	6.2. De kinderen	62
	6.3. De ouders	63
	6.4. De grootouders	64
	6.5. De overgrootouders	65

6.6. Bevolkingspiramiden	67
7 Konklusies	71
7.1. Regionaalplan	71
7.2. Stuwende bedrijven	72
7.3. Externe beïnvloeding	73
7.4. Ontwikkeling van de produktiefactoren	74
7.5. De migratiegolven	75
7.6. Kleinschaligheid	77
7.7. De uitmigratie van de leeftijdsgroep 15-44 jaar	77
7.8. Vertrekmotieven	83
7.9. De interdependentie	84
7.10 Eindbeschouwing	85
8 Aanbevelingen	88
Overzicht van gebruikte documenten	90
Noten	91
TABELLEN	
no. omschrijving	blz.
1 Bevolkingsomvang en –groei Coronie 1995 - 2000	24
2 Gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking van Suriname en Coronie 1873 - 2000	25
3 Relatieve bevolkingsaandelen per distrikt naar censusjaar en 1999	28
4 Bevolkingsdichtheid Suriname naar distrikt, censusjaar en 1999	29
5 Geslachtsverhoudingen gedurende censusjaren en 2000	30
6 Gemiddelde geboorte- en sterftecijfers Suriname 1951 - 1999	33
7 Geboortecijfers Suriname / Coronie 1951 - 2000	33
8 Geboorte- en sterftecijfers Coronie 1990 - 1999	34
9 Geboorten in en buiten Coronie 1996 - 2000	35
10 Aangepaste geboortecijfers Coronie 1996 - 2000	35
11 Vergelijking van geboortecijfers 1996 – 1999	36
12 Emi- en immigratie Coronie 1992 – 1999 naar nationaliteit	37
13 Plantages in Coronie 1845	39
14 Bevolking van Coronie 1873 – 1905	41
15 Aantal inwoners van Coronie in 1905 naar beroepsgroep	45
16 Bevolking van Suriname in 1921 naar distrikt	46
17 Vestiging in Coronie vóór 1950	48
18 Beroepsbevolking Coronie 1964 naar etnische groep en bedrijfstak	54
19 Migratie uit Coronie 1965 - 1970 naar leeftijdsgroep	57
20 Groeidata en relatieve delen van kinderen 1950 - 2000	62
21 Groeidata kinderen 1950 - 2000 naar geslacht	63
22 Groeidata en relatieve delen ouders 1950 - 2000	63
23 Groeidata ouders 1950 – 2000 naar geslacht	64
24 Groeidata en relatieve delen grootouders 1950 - 2000	65
25 Groeidata grootouders 1950 - 2000 naar geslacht	65
26 Groeidata en relatieve delen overgrootouders 1950 - 2000	66
27 Groeidata overgrootouders 1950 - 2000 naar geslacht	66

28	Kwantitatief benaderde uitmigratie Coronie 1873 - 2000 naar deelperiode	75
29	Gemiddelde jaarlijkse groei bevolking Coronie 1950 - 2000 naar leeftijdsgroep en sekse	78
30	Het jaarlijks gemiddeld aantal vertrekkenden uit Coronie 1873 - 2000 naar deelperiode	80
31	Verloop het aandeel v/d economische actieven en het reproductie vermogen van Coronie 1950 - 2000	81

FIGUREN

no.	omschrijving	blz.
1	Gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking van Coronie 1873 – 2000	25
2	Coroniaanse bevolking 1950 - 1972 naar censusjaar en etnische groep	26
3	Aandeel van de bevolking van Coronie in de landelijke 1950 - 2000	28
4	Gemiddelde leeftijd van de bevolking van Coronie 1950-2000	30
5	Relatieve geslachtsverhoudingen Coronie 1950-2000	31
6	Relatieve verhouding van de vrouw naar leeftijdsgroep, censusjaar en 2000	32
7	Het relatief aandeel van Coronie in de levendgeborenen van Suriname	36
8	Een vergelijking van de migratie uit tabel 19 met de Coroniaanse bevolking van 1964	57
9	Bevolkingsontwikkeling Coronie 1950 - 2000 naar leeftijdsklasse	61
10	Bevolkingspiramide 1950	67
11	Bevolkingspiramide 1964	68
12	Bevolkingspiramide 1972	68
13	Bevolkingspiramide 1980	69
14	Bevolkingspiramide 2000	70
15	Verloop van de gekwantificeerde uitmigratie Coronie 1873 - 2000	76
16	Het jaarlijks gemiddeld aantal vertrekkenden uit Coronie 1873 - 2000 naar deelperiode	79
17	Aandeel v/d economische actieven Coronie 1950 - 2000	82
18	Reproductie vermogen Coronie 1950 – 2000 naar deelperiode	82

BIJLAGEN

no.	omschrijving	Blz.
1	Bevolking van Suriname en Coronie 1873 - 2000	99
2	Bevolking van Coronie 1950 - 1972 naar censusjaar en etnische groep	99
3	Gemiddelde leeftijd van de Coroniaanse bevolking 1950 - 2000	100
4	Geslachtsverhoudingen Coronie gedurende censusjaren en 2000	100
5	Verdeling van het aantal vrouwen naar leeftijdsgroep, censusjaar en 2000	101
6	Het relatief aandeel van de levendgeborenen van Coronie 1990 - 1999 in die van Suriname	101
7	Binnenlandse migratie Coronie 1990 - 1999	102
8	Bevolking van Coronie gedurende censusjaren en 2000 naar leeftijdsklasse en geslacht	103
9	Partijen en situaties in de externe maatschappelijke omgeving van Coronie 1873 - 2000	105
10	Positie van de productiefactoren van Coronie 1873 - 2000 naar deelperiode	108

Voorwoord

1. Inleiding

Coronianen zijn vanwege allerhande omstandigheden de afgelopen vijftig jaren betrokken bij een migratieproces, met een voor de sociaal-economische ontwikkeling van hun distrikt zeer negatieve invloed. Pogingen hier verandering in te brengen hebben weinig effect gehad, terwijl de voortzetting van het proces mensen ontmoedigt opnieuw pogingen tot positieve veranderingen te ondernemen.

Migratie is een duurzame verplaatsing van de ene woonplaats naar een andere, waarbij enerzijds de banden met het gebied van vertrek worden losgemaakt en anderzijds banden met het gebied van vestiging worden aangeknoopt. Migratie staat niet op zichzelf, maar ontstaat als gevolg van één of meer oorzaken.

Vanaf het moment van wording van de Coroniaanse gemeenschap tot op heden doolt het migratiespook binnen die gemeenschap. Het spook heeft door de jaren heen gezorgd voor zowel wijzigingen in de vetrekmotieven als de variaties in de vertrekgolven. Wat niet is gewijzigd is het klimaat voor vetrek.

De bevolking van Coronie was en is overwegend Creools. Slechts 12% van de bevolking kon doorgaans niet tot de Creolen worden gerekend. In dit distrikt ontbreekt dan ook het gebruikelijk patroon van Suriname, waarbij alle etnische groepen zijn vertegenwoordigd.

De Creolen zijn afstammelingen van de mensen die vanaf 1808 naar de toenmalige “Zeekust” zijn gebracht om gedwongen en gratis arbeid te verrichten. Deze mensen werden ook na de afschaffing van de slavernij in 1863 verplicht, tegen een éézijdig, door de machthebbers c.q. plantage-eigenaren van toen, vastgestelde vergoeding, nog tien jaren onder staatstoezicht op de plantages te werken.

Het is daarom niet vreemd, dat het “gedwongen en verplicht” karakter van het werken op de plantages, de eerste grondoorzaak was van het verlaten van de plantages door de ex-slaven en het zoeken naar andere arbeid.

Deze realistische verwachting vormde ook de basis waarop de toenmalige koloniale besluiten tot het invoeren van het staatstoezicht en het doen (aantrekken) immigreren van Chinezen, Hindoestanen en later Javanen, waren gestoeld.

Het verlaten van de plantages hield - vanwege het isolement van en de levensgevaarlijke reis met de boot uit Coronie – niet automatisch in het vertrekken uit het distrikt. Een deel van de ex-slaven trotseerde echter de risico's en vertrok, waardoor in 1873 een aanvang werd gemaakt met een migratieproces, dat zich 127 jaar lang heeft voortgezet.

Het resultaat van dit proces is, anno 2001, dat de bevolking van Coronie in 127 jaar slechts een trage gemiddelde jaarlijkse groei heeft gekend van 0,2 %. Immers bestond deze bevolking in 1873 uit 2347 personen en eind 2000 uit 2873 zielen. Een totale toename van 526 personen of gemiddeld 4,1 per jaar, hetgeen in schril contrast staat met de mythe van het distrikt van de grote gezinnen uit de eerste helft van de 20ste eeuw.

In de schaarse beschikbare literatuur over Coronie is aangegeven, dat de migratie tot 1970 te wijten was aan in hoofdzaak:

- economische motieven;
- beperkte onderwijsmogelijkheden;
- sociale desorganisatie.

Deze hoofdzaken verschillen niet met die van de afgelopen dertig jaren, hetgeen duidt op een structurele problematiek en de noodzaak van een structurele aanpak van zaken.

De vraag die zich in deze dan ook opdringt is in welke mate een nationale c.q. landelijke aanpak van de sanering van het landsdienarenapparaat zal bijdragen tot het verder in verval raken van het gebeuren van en binnen het distrikt Coronie. Moet voor wat betreft Coronie niet gekozen worden voor een oplossing die past binnen zowel de huidige konkrete als de geplande toekomstige omstandigheden van het distrikt?

Beantwoording van deze vraag zal in elk geval geplaatst moeten worden in het relevante dilemma van Coronie¹, dat na ampele bestudering van de bevolkingsspiramiden van de afgelopen vijftig jaren wordt geconstateerd:

“Coronie is arm en daarom trekken economisch actieve personen uit de groep van 15-44 jaar weg. Maar juist omdat deze mensen wegtrekken zal Coronie arm blijven, tenzij de hier bedoelde vicieuze cirkel doorbroken wordt”

Met de nota wordt, mede in het licht van het voorgaande, getracht bruikbare informatie aan te dragen, teneinde enerzijds het bestaande

arsenaal kwantitatief en kwalitatief te vergroten en anderzijds de kwaliteit van de te nemen besluiten, ten aanzien van het doorbreken van de vicieuze cirkel, te verhogen. Immers kan de mens als beperkt rationeel wezen bij voortdurend slechts kiezen voor een op een bepaald moment – op grond van de dan beschikbare informatie – aanvaardbare en realiseerbare toekomst.

2. De studie

2.1. Achtergrond en doel

In vele meerjaren ontwikkelingsprogramma's en jaarplannen van Suriname werd het Distrikt Coronie betiteld als het kleinste distrikt van Suriname met de grootste problemen. Te vaak werd daarbij slechts een overzicht van de problemen toegevoegd, zonder een lijst met alternatieve oplossingsmogelijkheden en nog minder een lijst van ten behoeve van het distrikt gepleegde en geplande investeringen in de creatie van duurzame werkgelegenheid c.q. ontwikkelingen.

Het is mede daarom denkbaar, dat bijvoorbeeld:

- rijstboeren eind 1981 van overheidswege toestemming hebben gehad om gronden te bewerken, doch 20 jaar later nog geen titel op die gronden hebben verkregen;
- twaalf jaar lang wordt gewacht op een operationele ijsfabriek, die enkele maanden na het weder opstarten zonder enige afstemming met interne en/of externe belanghebbenden plotseling wordt gesloten;
- de eerste in Coronie gebouwde volkswoningen in weer en wind mogen verrotten in plaats van het bewonen daarvan te bevorderen;
- wordt toegestaan dat ca. 92 % van de bevolking van Coronie afhankelijk is van de overheid; of van een uitkering van het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting of van relatief lage overheidssalarissen;
- vanwege damdoorbraken de rijst- en de tuinbouwsektor ca. 5 jaren lang voor bijna 100 % worden lamgelegd, evenals de daaraan gerelateerde directe en indirecte werkgelegenheid.

Het voorleggen van de voorbeelden heeft slechts tot doel enerzijds te benadrukken, welke positie de Coronianen hebben bij de politieke (en andere) inspraak en besluitvorming van Suriname en anderzijds te verduidelijken, dat met de traditionele wijze van aanpak van zaken, geen armoede wordt bestreden, doch juist wordt bevorderd.

Voor armoedebestrijding c.q. het bereiken van een duurzame ontwikkeling is het absoluut noodzakelijk dat van meet af aan nauw met doelgroepen wordt samengewerkt en met hen wordt onderhandeld. Ontwikkeling brengt verandering teweeg van de mens en zijn toestand. Het heeft derhalve geen zin als degenen die de vruchten hiervan zullen plukken, de ontwikkeling niet onderschrijven en dragen, omdat er dan tegenwerkende krachten ontstaan, welke het ontwikkelingswerk illusoir kunnen maken. Het is daarom van het allergrootste belang om met name de konkrete zaken op te sporen en op de juiste wijze aan de orde te stellen, vermits het ontwikkelingsbeleid alleen langs deze weg effectief kan worden n.l. handelen vanuit en aansluiten bij de konkrete situatie waarin de doelgroepen verkeren.

In het kader van het streven naar duurzame menselijke ontwikkelingen is door de leiding van ons land onder meer gekozen voor decentralisatie van bestuur ter bevordering van meer actieve participatie van regionale vertegenwoordigers in de ontwikkelingen van hun gebieden. In verband hiermede is sedert januari 1999 met de I.D.B. een overeenkomst ondertekend¹ ter opstelling van een "Meerjaren Decentralisatie Programma". De periode van studie en voorbereiding van dit programma is twee jaren, waarna een aanvang zal worden gemaakt met de uitvoering van de desbetreffende werkzaamheden.

Binnen het distrikt Coronie is men niet c.q. niet in voldoende mate bewust van deze ontwikkelingen en zijn bij de doelgroepen totnogtoe geen geplande activiteiten bekend om de distriktsbewoners er bij te betrekken en ze mentaal en technisch voor te bereiden op het vervullen van hun nieuwe functies.

Intussen schreeuwt de armoedesituatie om het doorbreken van vorenbedoelde vicieuze cirkel. Het schreeuwen wordt momenteel verergerd door het doelbewust en rationeel gezien zeer verantwoord streven van de huidige Regering tot sanering van het overheidsapparaat. De situatie vereist een spoedige en nauwgezette studie, aangezien zowel de relatief grote groep van landsdienaren, alsook de groep van sociaal zwakkeren, wordt bedreigd.

Bedreigd omdat ca. 80 % van de landsdienaren binnen het saneren van het apparaat van Coronie zullen of kunnen vallen, terwijl voor hen binnen het distrikt nog geen vervangende werkgelegenheid bestaat en er ook geen plannen bestaan ter creatie daarvan.

Het is mede daarom van eminent belang bruikbare informatie aan te dragen ten behoeve van zinvolle discussies met doelgroepen omtrent oplossingsmogelijkheden voor hun konkrete problemen. Dit wordt met deze nota beoogd. Daarbij is gedacht aan onder andere:

- leidinggevende functionarissen, die sociaal economische data behoeven voor het (helpen) doorbreken van de eerder vermelde vicieuze cirkel;
- landsdienaren die al of niet binnen het saneren zullen of kunnen vallen;
- sociaal zwakkeren w.o. tienermoeders, die geen vrede hebben met hun woon- en leefomstandigheden en derhalve verbetering wensen.

2.2. De probleemstelling en- relevantie

De zo juist beschreven bevindingen over het Distrikt Coronie, het gebrek aan systematisch vergelijkend onderzoek naar de invloed van de migratie op de sociaal economische ontwikkeling van het distrikt en de in de Surinaamse gemeenschap in het algemeen en de Coroniaanse gemeenschap in het bijzonder bestaande opvattingen in deze, zijn de aanleiding van de onderhavige studie.

De probleemstelling van de studie luidt:

“ was de migratie uit Coronie van significante invloed op de sociaal economische ontwikkeling van het distrikt”

Om de effecten van de migratie vast te stellen wordt eerst aandacht besteed aan de bevolkingsontwikkeling vanaf 1873. De slavernij werd in 1863 afgeschaft, echter waren de slaven nog niet vrij, omdat ze nog tien jaren verplicht op de plantages moesten werken. Eerst na het verstrijken van die tien jaren mochten zij in principe beslissen waar, voor wie en onder welke voorwaarden zij wilden werken. Met andere woorden begon toen langzamerhand de ontwikkeling van een (nieuwe) gemeenschap, een distrikt met vrije burgers, die op papier alle menselijke rechten en vrijheden konden delen.

Voor wat betreft de periode vanaf 1950 kon gebruik worden gemaakt van de gegevens van:

- vier algemene volkstellingen;
- publicaties van het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS);
- publicaties van het Centraal Bureau voor Burgerzaken (CBB);
- de plaatselijke afdeling van het CBB (CBB-Cor);
- ontwikkelingsprogramma's, jaarplannen en soortgelijke bescheiden van de Stichting Planbureau Suriname;
- relevante studies.

Het feit dat de data niet zijn verzameld in het licht van de probleemstelling van de studie, maakte enerzijds het uitvoeren van secundaire analyses op de hier vermelde bronnen van gegevens onafwendbaar en leverde anderzijds zekere beperkingen op.

De eerste beperking is het niet kunnen aangeven van de juiste tijdstippen van de veranderingen van positieve in negatieve bevolkings-ontwikkelingen, omdat de gegevens gewoonweg ontbreken. Onder andere heeft volgens de censusinformatie een explosieve bevolkingsgroei in Coronie plaatsgevonden tussen 1921 en 1950 gevolgd door een grote uitmigratie in de periode 1950-1964. De omwenteling was echter niet in 1950 zelf, omdat de bevolkingspiramide van 1950 duidelijk het vertrek van een deel van de economisch aktieven vóór dat censusjaar demonstreert.

Een tweede beperking vormt het feit dat de perioden tussen de volkstellingen verschillend zijn terwijl er na 1980 geen volkstelling is gehouden. Verder zijn gegevens over de periode tussen de volkstellingen veelal niet voorhanden of vrij schaars.

De zeer summiere gegevens betreffende de sociaal economische ontwikkeling van Coronie en de daaraan gerelateerde investeringen en werkgelegenheid vormden een extra beperking.

De aard en de bronnen van de gegevens maakten het tenslotte in zeer beperkte mate mogelijk processen vast te stellen, die ontwikkelingen kunnen verklaren. Het is bijvoorbeeld bekend, dat na het invoeren van het toelatingsexamen voor het MULO nagenoeg alle geslaagden van Coronie voor verdere studie naar overwegend Paramaribo werden gestuurd. Over de aantallen geslaagden en vertrokken leerlingen zijn echter geen cijfers en andere gegevens voor het analyseren van hier bedoeld jaarlijks gebeuren beschikbaar.

Voor het vergelijken van bepaalde bevolkingsgrootheden van Moroni met die van geheel Suriname, is niet altijd de juiste informatie voorhanden².

Op grond van de opgesomde beperkingen heeft de studie zich moeten beperken tot in hoofdzaak kwantitatieve analyses.

Tenslotte moet nog worden opgemerkt, dat het woord landbouw in deze studie veelal staat voor landbouw, veeteelt en visserij.

2.3. Het kader

Het uitgangspunt voor de discussie van de ontwikkelingsproblematiek van Coronie is de opvatting dat een organisatie – het institutioneel begrip – een open systeem is. Een opensysteem is een doel-realiserend samenwerkingsverband, dat in voortdurende interactie met haar omringende maatschappelijke omgeving streeft naar zelfhandhaving. Deze definitie impliceert dat geplande en uitgevoerde acties van organisaties elkaars functioneren hebben beïnvloed en dit ook zullen blijven doen. Het houdt tevens in dat beleidsmakers zich continu en degelijk rekenschap dienen te geven van hetgeen zich in de externe maatschappelijke omgeving van die organisatie afspeelt om zo adequaat mogelijk te kunnen reageren op zich voordoende veranderingen.

Suriname is geografisch en maatschappelijk opgebouwd uit sociaal economische eenheden zoals distrikten, regio's en streken. Eén van deze eenheden is het Distrikt Coronie. Dit distrikt heeft evenals de andere eenheden in voortdurende interactie met haar omringende maatschappelijke omgeving gestreefd naar – hoe kan het anders – zelfhandhaving. Dit streven is steeds doorkruist door een groot arsenaal aan invloeden van interrelaties en het resultaat anno 2001 is een distrikt met een eigen karakter en eigen problematiek. Het eigen karakter en de eigen problematiek zijn derhalve produkten van de wijze waarop de uiteenlopende aspecten van de talrijke m.n. inter-organisatiele relaties, tussen voornamelijk Suriname (maar ook Nederland) en Coronie, elkaar ca. twee eeuwen lang hebben beïnvloed en elkaars determinanten – met ongelijke macht – zijn geworden.

De ongelijke macht van de determinanten vloeide voort uit de veranderende positie van de beleidsmakers c.q. de bestuurders van het sterk centralistisch en vanuit Paramaribo bestuurd Suriname.

Bestuurders hebben normaliter een zeer belangrijke formele macht met name de macht om (zelf) te beslissen en de besluitvorming van anderen te beïnvloeden, los van het feit of zij goed of slecht functioneren.

In de onderzoeksperiode zijn er regionaal, nationaal en internationaal vele besluiten genomen op grond waarvan allerhande acties zijn gepland en/of uitgevoerd, die van invloed waren op de sociaal economische ontwikkeling van Coronie. Het opsommen van het groot arsenaal aan invloeden van de inter-organisationale relaties, zou ondoenlijk zijn. Er zal daarom slechts getracht worden om aan de hand van grepen uit het regionaal, nationaal en internationaal sociaal economisch gebeuren, bevolkingsbewegingen van Coronie in de periode 1800-2000 te verklaren.

2.4. De opbouw

In hoofdstuk 3 worden uit het internationaal en nationaal gebeuren gedurende de onderzoeksperiode enkele grepen gedaan, die een bepaalde invloed hadden op de ontwikkelingen van Coronie. Hiermede wordt getracht de lezer globale inzichten te verschaffen in niet alleen de externe beïnvloeding, maar ook in situaties en partijen, die bepalend waren voor de sociaal economische ontwikkelingen van het Co-cosdistrikt gedurende een periode van twee eeuwen.

Daarna wordt middels de presentatie van algemene bevolkingsinformatie over Coronie in hoofdstuk 4 kennis gemaakt met de zich wijzigende bevolkingssituaties.

Enkele sociaal economische ontwikkelingen binnen het land van melk en honing van weleer worden in hoofdstuk 5 uiteengezet. Er worden daarbij pogingen gedaan interrelaties en met name inter-organisationale relaties aan te geven.

In hoofdstuk 6 komt de bevolkingsopbouw aan bod. De opbouw wordt eerst behandeld op basis van een opdeling van de relevante bevolking in vier leeftijdsgroepen en daarna aan de hand van bevolkingspiramiden van vier censusjaren en het jaar 2000.

De conclusies volgen met een korte toelichting in hoofdstuk 7 en tenslotte worden in hoofdstuk 8 enkele aanbevelingen gedaan.

3. Enkele externe ontwikkelingen¹

3.1. Nieuwe katoenplantages

Rond de overgang van de 18e naar de 19e eeuw kreeg de Surinaamse plantagecultuur – bestaande uit hoofdzakelijk suiker- en koffieplantages, waarop katoen meestal als bijproduct werd geteeld – nieuwe impulsen.

In de districten Nickerie en Coronie werden, met kapitaal van Engelse en Schotse handelshuizen, door planters uit de Britse kolonie Grenada, nieuwe plantages voor het verbouwen van katoen aangelegd. De planters waren Engelsen en Schotten, die tijdens het Engels tussenbestuur naar Suriname kwamen met de kennis en ervaringen opgedaan in het Caraïbisch gebied. In de Engelse kolonies was de slavenhandel in 1806 officieus en in 1808 officieel afgeschaft, waardoor het niet mogelijk was nieuwe slaven in Afrika aan te werven en men was aangewezen op slaven die al ergens werkzaam waren.

De katoenproductie, die jarenlang enkele honderdduizenden kilo's had bedragen, liep in het begin van de 19e eeuw tegen de miljoen kilo's. De jaarlijkse exportwaarde bedroeg in de jaren 1815-1825 bijna SF. 1,5 miljoen en het aantal katoen producerende plantages van Suriname 73 of ca. 20 % van het totaal aan plantages. De Amerikaanse burgeroorlog zorgde voor een kortstondige opleving met hoge katoenprijzen, maar het was kort na 1860 definitief gedaan met de Surinaamse katoen, vanwege:

- het herstel van de katoenproductie in Amerika (katoen uit Suriname kon niet meer concurreren);
- de afschaffing van de slavernij in de Engelse kolonies in 1833;
- het onder druk van anti slavernij bewegingen ontstane verbod van de verkoop van m.b.v. slaven geproduceerde katoen op de Londense markt;

De locatie van de nieuwe plantages in Coronie was aan zee. In de literatuur staat het waarom hiervan niet vermeld. Vertellingen verwijzen naar de behoefte van het koloniaal bestuur aan uitbreiding van het aantal plantages in Suriname naar het westen. Er wordt daarbij niet gezinspeeld op de ervaringen van de planters met plantages aan zee en de technische mogelijkheden van kwantitatief en

kwalitatief betere katoenproducties op dergelijke plantages, vanwege meer zon en minder regen dan plantages die verder van zee liggen. Ook de logica van minder vluchtmogelijkheden voor slaven wordt nergens gebezigd, terwijl het vluchten van slaven al jarenlang tot het grootste probleem, dan wel één van de grootste zorgen van de plantage-eigenaren in Suriname behoorde en er bovendien een militaire post te Coronie werd gevestigd.

3.2. De emancipatie

In Europa ontstonden aan het einde van de 18e eeuw anti slavernij bewegingen. Deze bewegingen behaalden in Engeland een belangrijk succes met het verbod op de slavenhandel per 1 januari 1808. Dit verbod strekte zich ook uit tot Suriname, dat sinds 1804 onder Engels bestuur stond.

Het verbod op de slavenhandel vereiste een betere behandeling van de slaven, immers kon de arbeidsvoorziening niet meer afhankelijk gesteld worden van de aanvoer van slaven uit Afrika. Men was vanaf toen voornamelijk aangewezen op de natuurlijke aanwas, welke vanwege het hoge sterftecijfer onder de slaven tot dan toe te verwaarlozen was. Het sterftecijfer was in sommige gebieden in en buiten Suriname (suikerplantages) zelfs hoger dan het geboortecijfer.

De emancipatie van 1833 in alle Engelse kolonies zadelde de Surinaamse kolonisten op met de drang van velen naar vrijlating van de Surinaamse slaven. Zo kwam in 1836 in het District Coronie een uitgebreid complot aan het licht. De slaven die vanuit de Engelse kolonies vanaf 1808 naar het district waren gebracht, kregen extra aspiratie naar de vrijheid toen zij de emancipatie in de kolonies van hun vroegere meesters vernamen. Tata Colin was leider van een beweging die reeds de helft van de ruim 2000 slaven van Coronie achter zich had. Hij werd verraden en samen met 9 van zijn belangrijkste medestrijders opgepakt. Hij stierf (volgens de literatuur) na zijn doodvonnis voortijdig in de cel.

De emancipatie van Suriname kwam ook niet na die van de Franse kolonies in 1848. In Nederland werd nog onderhandeld over de schadevergoeding per slaaf aan de plantage-eigenaren en de wijze van het terugbetalen daarvan door de slaven. Uiteindelijk werd een in de Tweede Kamer van Nederland ingediend voorstel op 8 juli 1862 met 47 voor en 11 tegen goedgekeurd. De goedkeuring hield in, dat per 1 juli 1863 tot de afschaffing van de slavernij in Suriname zou

worden overgegaan. De plantage-eigenaren zouden per slaaf een schadeloosstelling van 300 gulden ontvangen, terwijl de ca. 34.000 slaven deze kosten terug zouden betalen door tegen een vastgestelde dagvergoeding nog maximal 10 jaren op de plantages te werken.

3.3. De immigratie

De pessimistische verwachtingen ten aanzien van de arbeidsvoorzieningen na de afschaffing van de slavernij en de optimistische alternatieve investeringsmogelijkheden, die door de openstelling van het Suezkanaal in 1869 zouden ontstaan, maakten Suriname tot een minder aantrekkelijk gebied voor investeringen vanuit Nederland.

Om het tekort aan arbeidskrachten op te vangen had het koloniale bestuur in 1858 al 500 Chinezen uit China doen overkomen, doch dit experiment was geen succes. Ook de inspanningen van de planters om zelf arbeiders aan te werven waren evenmin succesvol. Uiteindelijk arriveerden op 4 juni 1873 de eerste 410 immigranten vanuit Brits Indië. Deze immigranten verbonden zich door een vijfjarig contract, voor 313 dagen per jaar aan hun werkgever, tegen een minimum dagloon.

In de hele periode van de Brits Indische immigratie brachten 64 schepen in totaal 34.304 immigranten naar Suriname. Politieke druk van de nationalistes in Brits Indië maakte in 1916 een eind aan deze immigratie.

In 1886 gaf de Nederlandse Regering toestemming om op regelmatige basis Javanen als arbeidskrachten voor Suriname aan te werven. De arbeidscontracten waren vrijwel identiek aan die van de andere immigranten. In de periode 1890-1921 kwamen 31.780 Javaanse immigranten als contractanten in Suriname aan. In de jaren 1930, 1931 en 1939 meldden zich daarnaast nog 1.966 vrije Javaanse immigranten in ons land aan. Er vertrokken 7.684 Javanen terug naar Indonesië, waardoor in totaal 26.026 Javaanse immigranten kozen voor een permanente vestiging in Suriname.

Het in het begin van de twintiger jaren van de 20 ste eeuw gegeven advies om binnen 10 jaren niet minder dan 100.000 Javanen naar Suriname te sturen is op de één of andere manier niet opgevolgd. De bedoeling was een reserve van goedkope arbeiders beschikbaar te

hebben in verband met het aantrekken van kapitaal voor investeringen in Suriname.

De koloniale overheid was nl. lange tijd van mening, dat de ontwikkeling van de kleine landbouw niet losgemaakt kon worden van de noodzaak de plantages van goedkope arbeid te voorzien. Voor de Aziatische immigranten gold om deze reden sinds 1882 zelfs een verbod om bosarbeid in de balata- of goudexploitatie te verrichten.

Ook de inrichting van gouvernementsvestigingsplaatsen na 1873 was in eerste instantie gebaseerd op de gedachte, dat degene die de stukjes grond bewerkten voor hun volledig onderhoud altijd afhankelijk moesten blijven van de nabijgelegen plantages. Het doel was vooral de planters een arbeidsreservoir te bieden, terwijl het verhuren van de gronden ook een beleidsmiddel was.

3.4. De kleine landbouw

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog was er de oorzaak van dat de koloniale overheid wat positiever ging denken over de kleine landbouw. De invoer van voedingsmiddelen was door het isolement van Suriname veel moeilijker geworden. De schaarste aan voedingsmiddelen en sterke prijsstijgingen na het uitbreken van de oorlog – alsmede het stimuleren van de productie door het garanderen van minimumprijzen door de overheid – leidden tot een grotere binnenlandse productie.

De productie van padie in de kleine landbouw steeg van 12,1 miljoen kilo gedurende de 1910-1914 naar 36,7 miljoen kilo gedurende de periode 1915-1919. Ook de productie van aardvruchten groeide tot bijna het drievoudige. Het aantal percelen voor de kleine landbouw nam toe van 9.900 in 1914 tot ruim 13.000 in 1919, terwijl de bebouwde oppervlakte groeide van 12.000 ha naar 19.000 ha. Als gevolg van de snelle productiegroei was Suriname vanaf 1920 in staat in de eigen consumptie te voorzien.

De gunstige ervaringen tijdens de Eerste Wereldoorlog vormden voor het gouvernement voldoende aanleiding tot het verder stimuleren van de kleine landbouw middels het beschikbaarstellen van gronden en het investeren in de infrastructuur. De productie nam daardoor verder toe. De export van rijst steeg b.v. tot 6,5 miljoen kilo in 1939, terwijl de totale productiewaarde van de kleine landbouw in dat jaar

SF.2.752000,= bedroeg en het aantal kleine landbouwpercelen 22.852.

3.5. De goud-, balata- en bauxietproductie

De plantagelandbouw was steeds meer concurrentie gaan voelen en het aantal plantages nam dramatisch af van 245 in 1860 naar 42 in 1937. In 1910 namen de plantages nog 72% van de totale landbouwproductiewaarde voor hun rekening, terwijl de overige 28% aan de kleine landbouw toeviel. In 1920 waren de verhoudingen met respektievelijk 29% en 71% volledig omgekeerd.

Reeds in 1873 was uit onderzoeken gebleken, dat in het gebied van de Lawarivier goud te vinden moest zijn. Vanwege de overheid werd het investeringsklimaat aantrekkelijk gemaakt en sedert 1874 werd goud uit Suriname geëxporteerd. Verschillende maatschappijen werden opgericht en het totaal uitgegeven areaal bereikte in 1882 een maximum. De grootste activiteiten vonden toen plaats nabij de Sarakreek en het Lawagebied.

Omstreeks 1890 werd de machinale goudwinning geïntroduceerd. In 1912 bereikte men een maximum productie van ruim 1200 kg. Daarna vertoonde de productie een gestadige daling en tenslotte raakte de goudwinning tijdens de Eerste Wereldoorlog geheel in verval.

Voor meer werkgelegenheid zorgde de winning van balata, die tussen 1911 en 1920 met 30% van de uitvoer het belangrijkste exportproduct was. Kort voor 1900 begon de export van balata, waarna de productie snel steeg. In de bloeiperiode bood balatawinning aan meer dan 7000 mensen werk. Balata was het belangrijkste isolatiemateriaal voor telegraafkabels. De snelle economische ontwikkeling in de wereld en de toegenomen behoefte aan communicatie hadden de vraag naar deze grondstof (balata) sterk vergroot. De productie bereikte in 1913 een recordhoogte van 1,2 miljoen kilo om daarna sterk af te nemen naar het nulpunt, vanwege het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, de concurrentie van rubber en het dalen van wereldmarktprijs.

In 1898 werd door de Duitse geoloog G.J. Du Bois bauxiet in Suriname ontdekt. Desondanks kon pas in 1916 door Amerikanen een serieuze voorbereiding worden ingezet tot de exploitatie, waarmee

in 1922 een aanvang werd gemaakt. Tot de tweede wereldoorlog bedroeg de exploitatie slechts 0,5 miljoen ton per jaar. Deze was voor de onafhankelijkheid van Suriname gestegen tot 7 miljoen ton. Van 1958 t/m 1966 werd een krachtcentrale te Brokopondo gebouwd en vanaf 1966 was in Suriname een aluminiumindustrie gevestigd.

3.6. De Amerikaanse militairen

De Tweede Wereldoorlog bracht veranderingen in de Surinaamse samenleving teweeg. Deze waren vooral het gevolg van de komst in 1942 van een contingent van ruim tweeduizend Amerikaanse militairen, die in Suriname de voor de oorlog vitale bauxietmijnen moesten beschermen tegen mogelijke Duitse aanvallen. De aanwezigheid van de militairen zorgde voor een in Suriname ongekende kapitaalstroom. Aan de uitbereiding van het vliegveld Zanderij, de aanleg van wegen en defensiewerken, de intensivering van de bauxietwinning en de consumptieve uitgaven van de soldaten werd ruim SF.65 miljoen besteed. Het grootste deel van het geld ging op aan lonen voor lokale arbeiders en de levering van lokale goederen.

In 1943 hadden ongeveer 4000 mensen emplooi gevonden bij de defensiewerken, terwijl het aantal bauxietarbeiders van 500 naar 2500 was gestegen. Vele districtsmensen vertrokken om voor relatief hoge lonen bij de Amerikanen te werken. Ook door de mobilisatie van de schutterij waarvoor er een opkomstplicht gold, werd het isolement van de districten verbroken.

3.7. Ontwikkelingsgelden

De economische ontwikkeling van Suriname bleef zich, ondanks enkele pogingen tot een andere aanpak, kenmerken door incidentele produktie-activiteiten met voldoende voorbereiding. Het onderling verband en de samenhang van investeringen was van ondergeschikt belang, met als gevolg een reeks van “ups and downs” waarbij slechts de bauxietsector zich als gunstige uitzondering onderscheidde. Tijdens de Tweede Wereldoorlog maakte Suriname een tijdelijke economische ervaring mee, die een schijnwelvaart in het land deed ontstaan.

Na de oorlog bleek al spoedig dat de Europese heersers lering hadden getrokken uit de ervaringen van de oorlog en eindelijk bereid waren

een integrale aanpak van zaken van Suriname te prefereren. De eerste serieuze ontwikkelingsinspanning inzake Suriname kwam daardoor tot stand. Het Welvaartsfonds werd in 1947 na een korte voorbereiding opgericht met een werkkapitaal van SF. 40 miljoen voor een periode van 5 jaar.

Het Welvaartsfonds heeft baanbrekend werk verzet. Men begreep gelukkig dat naast de projectuitvoering gestreefd moest worden naar wezenlijke structuurverbetering in vooral de basissectoren van de productie. De menselijke hulpbron werd geïnventariseerd evenals de informatie inzake de natuurlijke hulpbronnen landbouw, bosbouw en mijnbouw. De Stichting Planbureau Suriname werd opgericht, een werkplan werd opgesteld en een basis gelegd voor een alomvattend financierings- en ontwikkelingsplan voor Suriname.

Het Tienjarenplan dat eind 1954 in werking trad, had als voornaamste doel “ de Surinaamse volksgemeenschap de middelen te verschaffen ter bereiking van meerdere economische zelfstandigheid, de grondslag te leggen voor verdere economische ontwikkelingen op eigen kracht na beëindiging van de planperiode”. Met Nederland werd overeengekomen dat in totaal 127 miljoen in 10 jaren zou worden geïnvesteerd in 18 sectoren, terwijl de uitvoering zou geschieden aan de hand van jaarlijks op te stellen werkplannen.

In 1964 werd het Nationaal Ontwikkelingsplan Suriname 1965 uitgegeven, dat als uitgebreid basiswerk richting moest geven aan de ontwikkeling van de periode 1966-1976. Uit dit plan zijn het Eerste en het Tweede Vijfjarenplan voortgekomen. De voorziening voor het Eerste VJP (1966-1971) bedroeg SF. 240 miljoen, voor het Tweede VJP (1971-1986) SF 400 miljoen.

Aan E.E.G-gelden (Europees Ontwikkelingsfonds) vloeide in de tweede helft van de jaren zestig van de 20e eeuw jaarlijks SF 4 miljoen naar Suriname, oplopend tot SF. 5 miljoen per jaar tussen 1970 en 1975.

In aanmerking genomen dat de uitgaven voor land-, bos- en mijnbouw overwegend van infrastructurele aard waren, kan worden vastgesteld dat de ontwikkelingsgelden zeer éézijdig werden besteed. De lokale industriesector profiteerde het minst van de hulpfondsen. De grote investeringen in de infrastructuur kwamen bovendien vooral ten goede aan buitenlandse bedrijven (Coronie had

er geen). De lage prioriteit voor een eigen Surinaamse industrie had niet alleen te maken met de problemen van een kleine thuismarkt, maar met de bijzondere positie van de lokale elite. Door de traditionele dominantie van het buitenlands bedrijfsleven had de lokale elite zich vooral genesteld in de top van het staatsapparaat en de handel. Zij hadden er alle belang bij de status quo te handhaven, zolang de buitenlandse ondernemingen met hun belastingafdrachten de overheidskas vulden, waardoor de ambtenaren betaald konden worden.

De ontwikkelingen van het nationaal inkomen in de periode van het TJP en de VJP's waren zeer onevenwichtig. De incidentele investeringen veroorzaakten ook in deze perioden een reeks van ups en downs, waarbij de doelstellingen bij lange na niet werden gehaald.

3.8. De Brokopondo push

In verband met de bouw van een stuwdam in de Surinamerivier bij Brokopondo, ondertekenden de Surinaamse Regering en Alcoa in 1958 de "Brokopondo overeenkomst". De Nederlandse Regering had geweigerd het project van SF. 300 miljoen te financieren en de weg naar internationale kredietinstellingen kon niet worden opengesteld. Suriname was daardoor gedwongen met Alcoa tot een akkoord te komen. Door de overeenkomst zou Alcoa te allen tijde beschikken over 90% (75 jaren) van de geleverde elektriciteit en Suriname over 10%.

De Brokopondo push had slechts een kortstondig effect op de economische groei. Het betrof een particuliere investering, waarbij na de constructiefase van de stuwdam, het overgrote deel van de arbeidsbevolking plotseling met ontslag werd gestuurd. Plotseling, aangezien in Suriname geen follow-up investering van soortgelijke hoogte werd gepland/gepleegd ter continuering van tenminste het niveau van de werkgelegenheid. De hierdoor ontstane grote werkloosheid en het gebrek aan alternatieve werkgelegenheid heeft toen geleid tot een grote emigratie naar vooral Nederland.

3.9. Vóór en na de onafhankelijk

De druk op de werkloosheid die in 1964 ontstond (par.3.8.) werd verminderd door de massale emigratie naar Nederland vanaf dat jaar. De emigratie werd mogelijk gemaakt door enerzijds de grote vraag

naar arbeidskrachten in Europa/ Nederland en anderzijds het in staat zijn de overtocht te betalen uit vooral de besparingen van de verdiensten van ruim 6 jaren Brokopondo push, inclusief de daardoor veroorzaakte indirecte werkgelegenheid.

De politieke instabiliteit van 1968/1969, de devaluatie van de Amerikaanse dollar en daarmee ook die van de Surinaamse gulden in 1973, de woelige vakbond en politieke periode van 1973, het politiek getraumatiseerd van Surinamers en de grote werkloosheid, veroorzaakten tot de onafhankelijkheid een voortzetting van de massale emigratie middels een zogeheten kettingemigratie²

De commissie die de ontwikkelingssamenwerking na de onafhankelijkheid moest voorbereiden, stelde vast dat de investeringen in de jaren zestig van de 20^e eeuw wel hadden geleid tot een aanzienlijke verhoging van het inkomen van Suriname, maar niet tot het losmaken van de krachten, waarmee de groei van de economie zelfstandig kon doorgaan. Bovendien waren door de hoge werkloosheid en de ongelijke inkomensverdeling de levensomstandigheden voor de grote massa van de bevolking niet verbeterd.

Na harde onderhandelingen stelde Nederland een bedrag van 3,5 miljard beschikbaar, waarvan 2,7 miljard voor projecthulp. Van de afgesproken verdeling van de fondsen over direct productieve sectoren (50%), sociaal educatieve sectoren (25%) en infrastructurele projecten (25%), was weinig terecht gekomen en de economische ontwikkeling na 1975 vertoonde een gelijkenis met de Brokopondo push. Het waren toen overheidsinvesteringen, die door de toevloed van de ontwikkelingsgelden in korte tijd fors omhoog gingen om na enige tijd geconfronteerd te raken met stagnatie. Door de aard van de investeringen (overwegend in de infrastructuur) was slechts in beperkte mate groei in de productie ontstaan. De investeringsstroom leidde tot een mate van schijnwelvaart en een structurele overbesteding, waarbij de vergroting van het nationaal inkomen vrijwel geheel consumptief werd besteed.

De stopzetting van de ontwikkelingshulp eind 1982, de daling van de exportinkomsten uit de bauxietsector en de monetaire financiering, hadden in de periode 1983-1987 een aanzienlijke daling van de levensstandaard voor verreweg de meeste Surinamers tot gevolg.

In de daaropvolgende periode 1987-2000 hebben de binnenlandse oorlog, het SAP (Structureel Aanpassing Programma) en de monetaire financiering geleid tot het steeds achterblijven van de lonen bij de inflatie en een toegenomen armoede.

Volgens het Meerjaren Ontwikkeling Programma 1999-2003 is de gemiddelde levensstandaard in Suriname gedaald en de armoede in de laatste 10 à 15 jaren toegenomen. De daling is het resultaat geweest van economische factoren en een weerspiegeling van beleidsmaatregelen van regeringen, die onvoldoende op bedoelde armoedesituatie hebben kunnen inspelen.

Het grootste probleem vormden de geldontwaardingen, die in die periode plaatsvonden. Hiervan zijn de loontrekkers, die het overgrote deel van de beroepsbevolking uitmaakten, evenzoveel malen het slachtoffer geworden. De huishoudens van deze slachtoffers moesten om een minimum levensstandaard te onderhouden, allerhande activiteiten ontplooiën. In de meeste gevallen trachtte men meerdere inkomensbronnen te combineren, ook die afkomstig uit het buitenland. Velen hebben in deze voor emigratie gekozen, nadat de bestaansbronnen geen uitkomst boden.

4. Algemene bevolkingsinformatie

4.1. Omvang van de bevolking

Volgens het Centraal Bureau voor Burgerzaken, Afdeling Coronie had het District Coronie per 31 december 2000 een totale bevolking van 2873 inwoners. Vergeleken met het aantal van 2911 personen van eind 1999 betekent dit een afname van 1,3% (tabel 1). Absoluut lijkt het op een geringe afname. Relatief is het echter een snelle afname. Deze indrukken zullen steeds worden verschaft omdat Coronie een kleine bevolking heeft en ook altijd heeft gehad.

**Tabel 1: Bevolkingsomvang en –groei
Coronie 1995-2000**

jaar	bevolking Coronie	bevolkingsgroei		
		abs	rel	
1995	2950			
1996	2967	17	0.6	groei
1997	3041	74	2.5	groei
1998	2990	51	-1.7	afname
1999	2911	79	-2.6	afname
2000	2873	38	-1.3	afname

bron: ABS en CBB

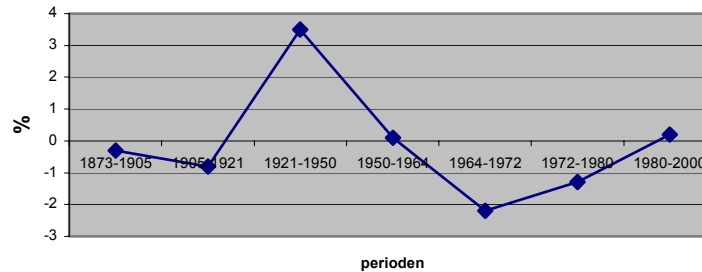
De verandering van positieve naar negatieve groei in 1997 heeft te maken met een grote en plotselinge terugval van het sociaal economisch leven in Coronie in 1995 hetgeen in paragraaf 5.12 wordt verduidelijkt.

In de onderhavige studie worden de bevolkingsontwikkelingen vanaf 1873 t/m 2000 in beschouwing genomen. De beschikbaarheid van

gegevens was bepalend voor het indelen van de periode van 127 jaar in een aantal kortere perioden. De kortere perioden zijn af te leiden uit zowel bijlage 1 als figuur 1.

De gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking van Coronie 1873-2000 kende volgens figuur 1 slechts 3 perioden van positieve groei. In twee van de drie perioden was de groei 0,1 en 0,2 % en dus zeker lager dan de natuurlijke aanwas. In slechts één van de perioden is de positieve groei 3,5% en zal nog worden nagegaan in hoeverre deze groei de natuurlijke aanwas evenaarde.

Figuur 1: Gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking van Coronie 1873-2000

bron: tabel 2

Tabel 2: Gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking van Suriname en Coronie 1873-2000

perioden	Suriname	Coronie
1873-1905	1.4	-0.3
1905-1921	1.7	-0.8
1921-1950	3	3.5
1950-1964	5.9	0.1
1964-1972	2.1	-2.2
1972-1980	-0.8	-1.3
1980-2000		0.2

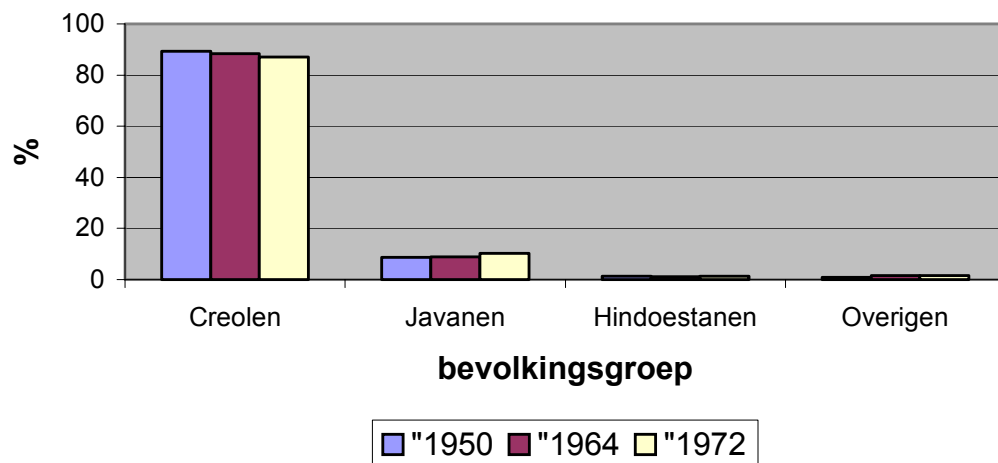
bron: bijlage 1

De verschillen in relatieve groei per periode aangegeven in tabel 2 ontstonden door beïnvloeding van de bevolkingscomponenten geboorte, sterfte, vertrek en vestiging. Uiteraard speelde de beginbevolking daarbij ook een zeer belangrijke rol, vermits de groei slechts op basis daarvan kan worden vastgesteld. Daar zowel in Suriname als in Coronie nagenoeg dezelfde factoren invloed uitoefenden op de geboorte en sterfte, verschilden de respectieve geboorte- en sterftecijfers niet veel van elkaar. Geheel anders lag het bij de twee andere componenten. De beïnvloedende factoren waren niet alleen in vele opzichten anders, maar in bepaalde gevallen zelfs elkaars determinanten. Eén en ander zal blijken bij de behandeling van de ontwikkelingen per periode in hoofdstuk 5.

4.2. Het Creools district

Het district Coroni kan beschouwd worden als een bij uitstek Creools district (figuur 2). Door de jaren heen bleek steeds bijna 90 % van de districtsbevolking tot de Creoolse groep te behoren.

**Figuur 2: Coroniaanse bevolking 1950-1972
naar censusjaar en etnische groep.**

bron: bijlage 2

De tweede grote groep vormden de Javanen, die telkens een aandeel van ca. 10 % opeisten. Alle andere etnische groepen vormden een te verwaarlozen fractie van de bevolking. Zelfs de Hindoestaanse groep, die in vele districten een groot deel van de districtsbevolking

uitmaakte bleek telkens een te verwaarlozen percentage van minder dan 1,5% bij te dragen aan de bevolking.

Volgens bijlage 2 wordt de geringe relatieve afname van de Creoolse groep net gecompenseerd door een toename van de Javaanse groep. De bijlage geeft tevens aan dat uit alle bevolkingsgroepen mensen vertrokken, hetgeen een nader onderzoek naar de mogelijke effecten van cultuurkenmerken op het vertrek niet relevant maakte, tenminste niet in de onderhavige studie. Aan de andere kant zijn er ook geen betrouwbare gegevens per etnische groep van na 1972 beschikbaar.

De Creolen zijn over het algemeen afstammelingen van de slaven van vóór 1863, terwijl de Javanen afstammelingen zijn van immigranten uit de periode 1890-1940¹. Volgens de Koloniale Verslagen bevonden zich in 1920 slechts 4 Javanen in Coronie. In 1936 en 1938 werden respectievelijk 37 en 163 Javanen geteld, terwijl in 1946 het aantal 334 bedroeg.

In de literatuur² werd aangegeven, dat er in 1920 plannen waren ontvouwd om Totness naar het zuiden uit te breiden voor de opvang van Javanen, die omstreeks 1940 hun intrede in het district deden. Omdat de uitbreiding – die later de naam van Soemberredjo verkreeg – nog niet gereed was werden ze eerst in de noordelijke polders van Totness opgevangen.

Voor wat betreft de spreiding van de etnische groepen mag worden vermeld dat anno 2001 ca. 96% van de Javaanse groep nog steeds te Soemberredjo woont, terwijl de Creolen over heel Coronie verspreid zijn.

4.3. Bevolkingsaandeel en – dichtheid

Zowel qua aantal inwoners als qua grootte (oppervlakte) is Coronie altijd het kleinste district van Suriname geweest. Het aandeel van de bevolking van Coronie in de totale bevolking van Suriname is in tabel 3 weergegeven. Hierin wordt ook een duidelijk beeld verschaft van het veranderend bevolkingsaandeel ten opzichte van dat van de andere districten. Het relatief klein gewicht van Coronie is de laatste vijftig jaar nog verder afgenomen (figuur 3).

De in tabel 3 af te lezen groei van het district Wanica – oorspronkelijk het district Suriname – is voor het overgrote deel

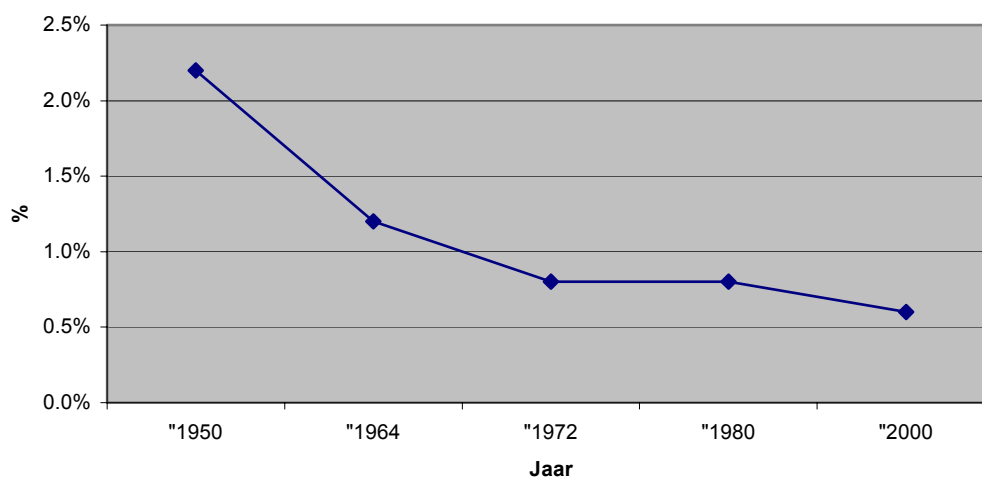
gerelateerd aan de migratie uit de overige districten. Het gedeelte van Wanica rondom Paramaribo fungeerde daarbij als opvanggebied van de trek naar Paramaribo, de grootste concentratie van economische activiteiten van Suriname. Door de wijziging van de districtsgrenzen, waaronder de uitbreiding van Paramaribo, heeft de hoofdstad thans de meeste inwoners. Volgens het CBB had Paramaribo eind 1999 een sub-bevolking van 233.882 inwoners of 52,5 % van de totale Surinaamse bevolking.

Tabel 3: Relatieve bevolkingsaandelen per district naar censusjaar en 1999.

district	1950	1964	1972	1980	1999
Paramaribo	40,4	34,2	27,3	47,9	52,5
Wanica	30,5	34,4	40,1	17,1	17,3
Nickerie	9,1	9,4	9,2	9,2	7,7
Coronie	2,1	1,2	0,8	0,8	0,7
Saramacca	5,0	3,7	3,0	3,0	3,1
Commewijne	10,7	6,4	4,4	5,7	3,5
Marowijne	2,2	7,2	6,7	4,5	4,9
Para			4,4	3,4	3,0
Brokopondo		3,5	4,1	1,9	1,8
Sipaliwini				6,5	5,5
totalen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

bron: ABS

Figuur 3: Aandeel van de bevolking van Coronie in de landelijke 1950-2000.

bron: tabel 3

Het kleinste bevolkingsaandeel betekende echter niet de kleinste bevolkingsdichtheid (tabel 4). Het district Coronie had nooit de status van kleinste dichtheid. Ook na de wijziging van de districtgrenzen in 1983, waarbij Coronie werd vergroot van 1620 km² naar 3903 km², had het district een dichtheid van 0,7 boven Sipaliwini met een dichtheid van 0,2 personen per km².

**Tabel 4: Bevolkingsdichtheid Suriname
naar district, censusjaar en 1999.**

district	1950	1964	1972	1980#	1999
Paramaribo	5.106,9	6.521,6	3.241,8	928,9	1.285,1
Wanica	2,6	42,7	93,4	137,2	174,1
Nickerie	0,3	0,4	0,5	6,1	6,4
Coronie	2,5	2,3	1,9	0,7	0,7
Saramacca	0,3	0,5	0,5	3,0	3,8
Commewijne	3,6	5,1	4,1	8,5	9,4
Marowijne	0,1	0,5	0,6	3,5	2,9
Para			16,8	2,2	2,8
Brokopondo		0,7	0,7	0,9	1,1
Sipaliwini				0,2	0,2

bron: ABS # herziene cijfers na wijziging van districtgrenzen

De hier bedoelde gemiddelde bevolkingsdichtheid van 0,7 personen per km² verstrekt uiteraard geen juist beeld van de werkelijke

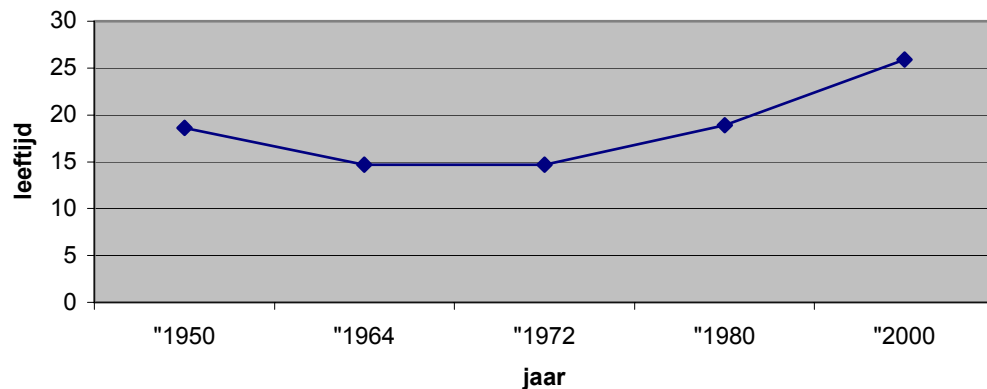
verhoudingen van de bevolkingsdichtheid binnen Coronie. Het district kan globaal worden ingedeeld in een centraal woongebied Totness met een oppervlakte van 3,2 km², alwaar ongeveer 55% van de relevante sub-bevolking is geconcentreerd en een lintbebouwing van ongeveer 20 km² waar ca.45% van de inwoners woont.

Op basis van deze globale indeling kon per eind 2000 een bevolkingsdichtheid van 494 voor Totness en 65 voor de lintbebouwing worden vastgesteld. Het overige deel van Coronie (ca. 3880 km² of ruim 99%) is niet bewoond en er worden aldaar ook geen economische activiteiten ontplooid.

4.4. Leeftijd en geslacht

De bevolking van Coronie was in 2000 gemiddeld 25,6 jaar oud. De 0-14 jarigen en de 60 plussers maakten respectievelijk 30,0 en 12,8% van de sub-bevolking uit, op grond waarvan kan worden gesteld dat die bevolking jong is. Het verloop in figuur 4 geeft aan, dat de Coroniaanse bevolking na 1950 eerst een sterke verjonging onderging om daarna van 1964 tot 1994 steeds ouder te worden.

Figuur 4: Gemiddelde leeftijd van de bevolking van Coronie 1950-2000

bron: bijlage 3

De bevolking van Coronie was in 1995 al iets ouder dan de bevolking van Suriname (23,8). Dit ouder zijn zal verder toenemen, indien in de bewegingen van figuur 4 geen verandering wordt gebracht. De

ontwikkelingsrichting en – kracht voorspellen nl. geen goede toekomst voor het land van melk en honing van weleer. In hoofdstuk 6 zal daarom nader worden ingegaan op deze ontwikkeling.

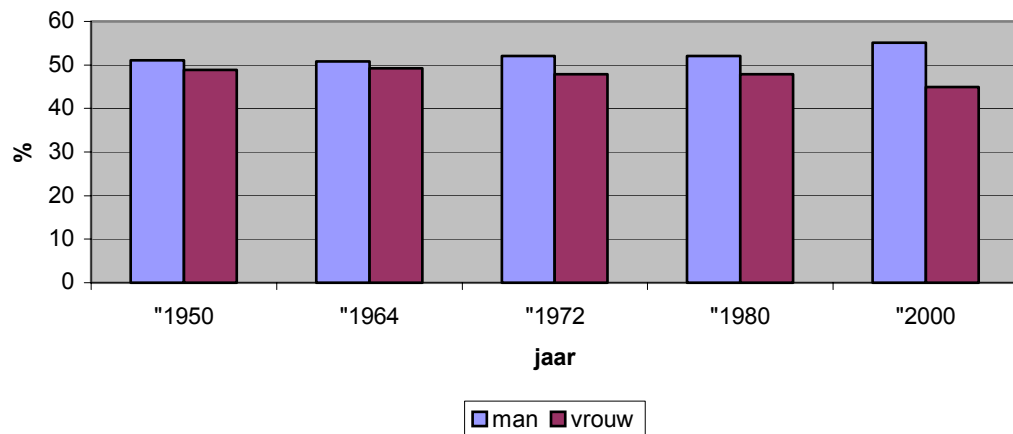
Tabel 5: Geslachtsverhoudingen gedurende censusjaren en 2000

jaar	man	vrouw	totalen
1950	1919	1834	3753
1964	1921	1861	3782
1972	1621	1493	3114
1980	1447	1332	2779
2000	1584	1289	2873

bron: ABS en CBB-Coronie

In Suriname was in 1921 het aantal vrouwen per 1000 mannen 918. Deze verhouding veranderde toen ten gunste van de vrouwen. Middels een snel vermeerderende vrouwelijke bevolking werd in 1950 een evenwichtssituatie van ongeveer 1:1 bereikt, die zich tot 1970 handhaafde³. In 1971 ontstaat er weer een gering tekort aan vrouwen, dat wordt opgeheven middels een nieuwe doch minder sterke vermeerderende vrouwelijke bevolking.

**Figuur 5: Relatieve geslachtsverhoudingen
Coronie 1950-2000**

bron:bijlage 4

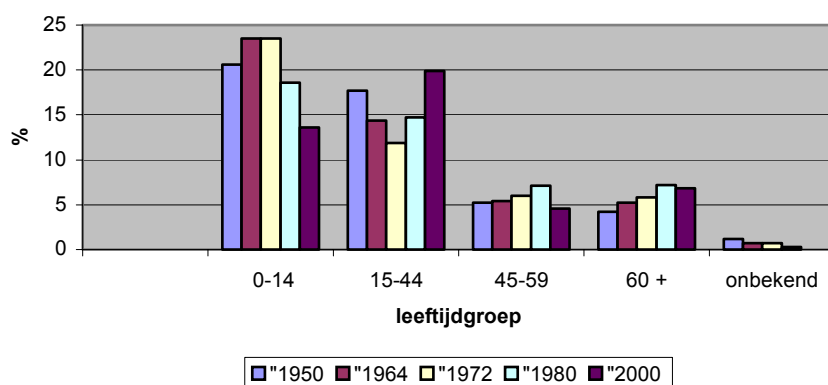
Medio 1980 wordt er zelfs een gering vrouwenoverschot geconstateerd. Dit overschot neemt langzamerhand af en in 1988 wordt wederom een evenwichtssituatie bereikt. Tenslotte veranderde de geslachtsverhouding in de periode 1988-1995 naar een nieuw vrouwentekort met een verhouding van 991 vrouwen per 1000 mannen in 1995.

In Coronie constateren we in de afgelopen 50 jaren een constant tekort aan vrouwen (figuur 5). Na 1950 is er volgens tabel 5 zelfs sprake van een gestadig groeiend tekort. Het aantal vrouwen per 1000 mannen is in de aangegeven periode afgenomen van 956 naar 814.

Een verdeling van de vrouwen per leeftijdsgroep in bijlage 5 leert verder, dat het relatief aandeel van de vrouwen in de reproductieve leeftijdsfase (15-44 jaar) van 1950 tot 1972 afnam van 17,7% naar 11,8%. Daarna groeide dit aandeel naar 14,7% in 1980 en 19,9% in 2000. Deze groei ging echter ten koste van de leeftijdsgroep 0-14 jaar, hetgeen op het stuk van hier bedoelde reproductie geen gunstige toekomst voor Coronie inhoudt.

De terugval van het aandeel van de leeftijdsgroep 0 – 14 jaar van 23,5% in 1972 naar 18,6% in 1980 heeft zich inmiddels verder voortgezet en bedroeg eind 2000 slechts 13,6%. Deze ontwikkeling moet als een zeer ongunstige gekwalificeerd worden, omdat niet alleen de jeugd afneemt, doch ook het reproductie vermogen van de bevolking van Coronie.

Figuur 6: Relatieve verhouding van de vrouw naar leeftijdsgroep, censusjaar en 2000.

bron: bijlage 5

Bij de vrouwen boven de 44 jarige leeftijd kan de verandering van ontwikkelingsrichting na 1980 als niet ongunstig bestempeld worden.

4.5. Geboorte en sterfte

Tot in 1950 zijn er geen geboorte – en sterftcijfers over Coronie te achterhalen. Vanaf 1950 tot en met 1997 beschikt het ABS wel over cijfers van Suriname, terwijl het CBB onlangs ook de cijfers over 1998 en 1999 heeft gepubliceerd.

Uit tabel 6 blijkt dat het geboortecijfer in de aangegeven periode gestadig afnam evenals het geboorte-overschot. Het sterftcijfer nam ook af doch niet gestadig. In hoeverre de afname van de cijfers te maken heeft met verbeterde gezondheidstoestanden en het gebruikmaken van geboortebeperkingsfaciliteiten kan, wegens onvoldoende gegevens, niet worden vastgesteld.

Tabel 6: Gemiddelde geboorte- en sterftcijfers Suriname 1951-1999.

periode	geboorte cijfer	sterfte cijfer	geboorte overschot
1950-1959	45,4	9,8	35,6
1960-1969	43,4	7,8	35,8
1970-1979	31,8	7,1	24,7
1980-1989	28,0	7,9	20,1
1990-1999	23,3	6,8	16,5

bron:ABS en CBB

Voor het samenstellen van tabel 7 is gebruik gemaakt van gegevens van een uit een in opdracht van het BLO⁴ in 1963 uitgevoerd onderzoek. Opvallend zijn de hogere geboortecijfers van Coronie in vergelijking met die van geheel Suriname in de periode 1951-1954 en de lagere dito cijfers in de periode 1957-1960.

Tabel 7: Geboortecijfers Suriname/Coronie 1951-1960

jaar	geb.cijfer Coronie	geb.cijfer Suriname	jaar	geb.cijfer Coronie	geb.cijfer Suriname
1951	47,8	42,2	1956	50,8	46,8
1952	45,4	44,7	1957	41,5	46,3
1953	46,0	45,4	1958	40,6	48,3
1954	47,8	45,8	1959	46,6	49,0
1955	40,1	45,9	1960	43,8	46,1

bron:ABS en BLO

De schommeling in het geboortecijfer van Coronie tussen 40,1 en 50,8 is volgens de onderzoeker te wijten aan het geringe bevolkingsaantal en het geringe aantal vrouwen van vruchtbare leeftijd.

Voor geheel Suriname bedroeg het sterftcijfer in de periode 1950-1959 gemiddeld 9,8 personen. Voor wat betreft het Cocosdistrikt wijst het onderzoek op een vrij constant sterftcijfer van ca. 8,2 per 1000 inwoners. Het lagere cijfer van Coronie was volgens het onderzoeksrapport een gevolg van de zeer gunstige gezondheids-toestand te Coronie.

Slechts 0,51% van de in de periode 1990-1999 levendgeborenen in Suriname, zijn in Coronie geboren (bijlage 6). In dezelfde periode werden gemiddeld 51,1 (tabel 8) babies per jaar welkom geheten en moesten gemiddeld 20,6 overlijdensgevallen worden betreurd, hetgeen neerkomt op een jaarlijks geboorte-overschot van gemiddeld 30,5 personen.

Noch bij de geboorte – noch bij de sterftcijfers van tabel 8 is er een bepaalde trend te bespeuren en zijn de geboortecijfers zeer laag ten opzichte van de corresponderende geboortecijfers van geheel Suriname.

Tabel 8: Geboorte- en sterftcijfers Coronie 1990-1999

jaar	geb.	sterfte	verschil	geb. cijfer	sterfte cijfer	overschot
1990	47	20	27			
1991	42	15	27	14,2	5,1	9,1
1992	57	19	38			
1993	53	38	15	18,0	12,9	5,1
1994	49	22	27	16,6	7,4	9,2
1995	56	23	33	19,0	7,8	11,2
1996	61	23	38	20,6	7,8	12,8
1997	60	13	47	19,7	4,3	15,4
1998	31	18	13	10,4	6,0	4,4
1999	55	15	40	18,9	5,2	13,7
totalen	511	206	305			

bron:ABS en CBB

De opvallende lage geboortecijfers en de daaraan gerelateerde lage geboorte-overschotten vereisten een nader onderzoek. Uit dit onderzoek kwam naar voren, dat de arts in Coronie, ter voorkoming van medische complicaties tijdens bevallingen – mede vanwege de afwezigheid van een vroedvrouw in Coronie – zwangere vrouwen voor het bevallen naar een ziekeninrichting te Paramaribo verwees. De consequentie hiervan was en is dat de desbetreffende geboorten als geboren in Paramaribo te boek worden gesteld, terwijl moeder en kind na de bevalling naar hun woonplaats in Coronie terugkeren.

De geboorten uit de verwijzingen van de arts in Coronie zijn verwerkt in tabel 9. Uit de tabel kan worden vastgesteld, dat de opgave van het aantal geboorten van de plaatselijke afdeling van het CBB, van de afgelopen vijf jaren, gemiddeld ongeveer 60% betrof van de geboorten, die daadwerkelijk bij Coronie behoren, omdat deze babies verder in het Cocosdistrikt worden grootgebracht.

Tabel no.9: Geboorte in en buiten Coronie 1996-2000

jaar	opgave CBB-Cor	opgave Arts-Cor	totalen	% verw.
1996	46	23	69	33,3
1997	51	26	77	33,8
1998	33	23	56	41,1
1999	42	28	70	40,0

2000	24	29	53	54,7
totalen	196	129	325	39,7

bron:ABS en CBB

**Tabel 10: Aangepaste geboortecijfers
Coronie 1996-2000**

jaar	bev Cor	geb Cor	geb cijfer	overschot
1996	2967	69	23,3	15,5
1997	3041	77	25,3	21,0
1998	2990	56	18,7	12,7
1999	2911	70	24,0	18,8
2000	2873	53	18,4	13,2

bron:ABS, CBB-Cor en Arts-Cor

Een berekening van de geboortecijfers op basis van de nieuwe geboorteaantallen, leveren het beeld van tabel 10 op. Deze geboortecijfers zijn realistischer dan die van tabel 8 omdat ze over het algemeen iets hoger zijn dan de dito cijfers van Suriname (tabel 11) en beter passen bij de traditie tot 1999, waarbij de geboortecijfers van de urbane gebieden lager liggen dan die van de rurale gebieden⁵.

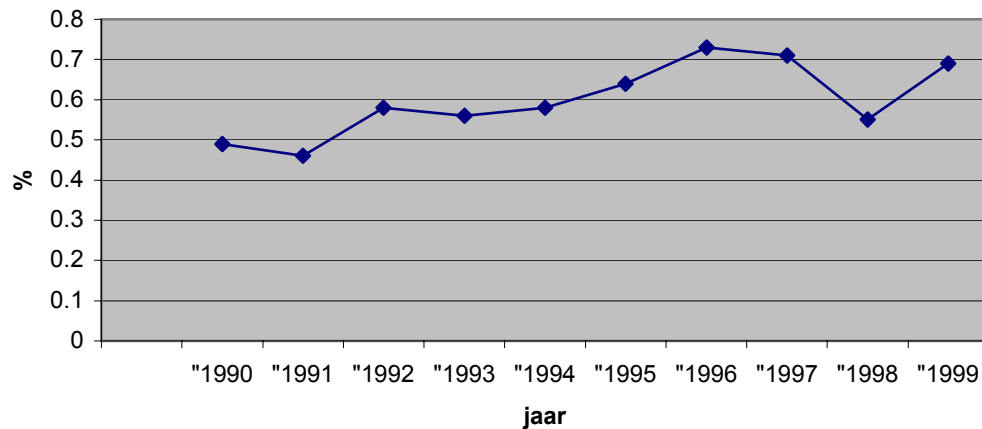
**Tabel 11: Vergelijking van geboortecijfers
1996-1999**

jaar	geb.cijfer	geb.cijfer
	Suriname	Coronie
1996	22,0	23,3
1997	24,9	25,3
1998	23,3	18,7
1999	22,8	24,0

bron: CBB en tabel 10

De geboorte-overschotten in tabel 10 zijn vastgesteld aan de hand van de sterftcijfers uit tabel 8. Het sterven van personen – die door de arts in Coronie voor medische behandeling naar Paramaribo werden verwezen – buiten het district kwam wel voor, doch de aantallen waren van dien aard, dat de mogelijke invloed daarvan op het sterftcijfer te verwaarlozen is.

Figuur no.7: Het relatief aandeel van Coronie in de levendgeborenen van Suriname

bron: bijlage 6

Het aan het begin van deze paragraaf aangegeven gemiddelde heeft op basis van de nieuwe geboorteaantallen van de periode 1996-2000 ook een aanpassing. Het nieuwe gemiddelde wordt derhalve 0,6%, hetgeen inhoudt dat in de periode 1990-1999 gemiddeld 0,6% van de levend geboren in Suriname in Coronie zijn geboren. Figuur 7 toont een licht stijgende trend, hetgeen wil zeggen dat de bijdrage van Coronie in het nationale geboortecijfer iets toeneemt.

4.6. Vertrek en vestiging

De balans die uit de beschikbare info's kan worden opgemaakt, is dat de grootste vertrek- en vestigingsgolven voorkomen in de leeftijdsgroep 15 – 44 jaar (zie bijlage 7). Ruim 88% van de vertrekkenden en bijna 92% van de vestigingen betreffen de leeftijdskategorie van 0 – 44 jaar.

De reizende mensen zijn vooral vertrokken naar Paramaribo (74,5%), Wanica (7,9%) en Nickerie (7%). Samen bijna 90% van de vertrekkende.

In omgekeerde richting gaat het in hoofdzaak om dezelfde drie districten vanwaar bijna 86% van de verhuizers naar Coronie vandaan komen.

Het uiteindelijk resultaat van de binnenlandse migratie in de periode 1992-1999 is een vertrekoverschot van zo een 100 personen.

Bij de emigratie en immigratie of buitenlandse migratie (tabel 12) is er sprake van een vestigingsoverschot van 173 personen. Het samenvoegen van de overschotten levert voor de periode 1992-1999 een vestigingsoverschot van in totaal 73 personen op.

**Tabel 12: E en immigratie Coronie
1992-1999 naar nationaliteit**

nationaliteit	vertrek	vestiging
Guyanese	62	208
Nederlandse	17	26
Surinaamse	20	5
Overige	10	6
totalen	109	282

bron:CBB

Dit overschot moet in het geheel worden toegeschreven aan de grote groep Guyanezen, die zich in Coronie hebben gevestigd. Nader onderzoek heeft aangetoond, dat in 1992 (106) en 1993 (59) in totaal 165 Guyanezen zich vestigden en bereid waren alle aangeboden werk te verrichten. Velen werden in de toen redelijk bloeiende rijstbouw te werk gesteld.

Van deze groep vertrokken 20 in 1993 en 26 in 1994 (totaal 46). Voorts is opgevallen, dat vanaf 1997 er geen beweging meer was – tenminste niet in de opgaven van het CBB – in de vertrek- en vestigingsgolven van de Guyanezen.

5. Enkele interne ontwikkelingen

5.1. De plantagelandbouw

De successen van de slavenopstanden¹ in Haïti 1791- 1804 waren van grote invloed op de slavernij in m.n. het Caraïbisch gebied. Eén van de effecten was het ontstaan van de behoeften de regio te verlaten om zich elders te vestigen. Engelse en Schotse kolonisten uit het Caribische gebied togen toen o.m. naar Suriname en de geschiedenis van Coronie begint op papier met de uitgifte van gronden ten behoeve van de plantagelandbouw.

De toen tot het gebied Opper Nickerie behorende streek werd, na in kaart te zijn gebracht, verdeeld in loten van 500 akkers van elk 214,7 ha. In 1801 vond de eerste uitgifte plaats te weten de loten no. 210 en 211, die tezamen de plantage Burnside vormden².

Alhoewel er meerdere uitgiften volgden waren het Engelse en Schotse kolonisten uit Grenada, die in 1808 een aanvang maakten met de aanleg van de eerste plantage Burnside. Er werden in een strook langs de kust van ca. 25 km plantages aangelegd en reeds in de eerste decennia van de 19e eeuw ontwikkelde zich aldaar een bloeiende, op slavenarbeid steunende, plantagelandbouw.

In 1820 waren er reeds 15 producerende plantages met katoen en suiker als hoofdproducten en in 1845 was het aantal uitgegroeid tot 29 t.w.:

Tabel 13: Plantages in Coronie 1845

01. Bataskine	11. De Hoop	21. Moy
02. Belladrum	12. Friendship	22. Novar
03. Bellevue	13. Hamilton	23. Oxford
04. Betania	14. Haque	24. Perseverance
05. Bethel	15. Johanna Maria	25. Potosie
06. Bucklebury	16. John	26. Sarah
07. Burnside	17. Ingikondre	27. Totness
08. Cadrospark	18. Iverness	28. Waltonhall
09. Clyde	19. Leasowes	29. Welgelegen
10. Corona	20. Mary's Hope	

bron: Koloniale Verslagen

Nadat de afzet van de producten als gevolg van de dalende prijzen en problemen in de arbeidsvoorziening werd bemoeilijkt, werden ook andere gewassen geplant zoals koffie, cacao, lemmetje en later kokos.

Door de afschaffing van de slavenhandel in 1808 konden de slaven niet meer op traditionele wijze worden aangeworven, maar slechts tegen relatief hoge bedragen worden aangevoerd. De hierdoor gestegen kostenfactor arbeid maakte de winsten van de plantage-eigenaren onaantrekkelijk te meer zij geconfronteerd werden met dalende prijzen voor hun producten. De lage verdiensten veroorzaakten toenemende financiële problemen waaronder onvoldoende besparingen ten behoeve van nieuwe en vervangingsinvesteringen alsmede ten behoeve van adequate

onderhoudsinvesteringen. Hierdoor kon de plantagelandbouw zich moeilijk handhaven³.

De locatie langs de kust bezorgde het gebied eerst de naam van “Zeekust”, omdat in alle districten plantages langs rivieren waren aangelegd. Deze naam werd in 1836 veranderd in Opper Nickerie en tenslotte in 1851 – toen het als zelfstandig district werd ingesteld -- in Coronie. Het district dankt zijn naam aan de Coronakreek, alwaar in het verleden een militaire post was gevestigd.

5.2. De eerste vertrekgolven

In Suriname werd in 1863 de slavernij officieel afgeschaft. De slaven werden echter verplicht nog tien jaren op de plantages te werken en waren derhalve niet vrij. In de praktijk waren de slaven in 1873 eindelijk juridisch vrij. De andere vrijheden moesten nog verworven worden. De “burden” van het jarenlang slaaf zijn kon niet worden weggewerkt door een week lang feestvieren met zelfgemaakte doch verboden muziek. Het geloof in het veroveren van een bepaalde vorm van geestelijke en andere vrijheden door het wegvluchten van het traditioneel gebeuren, naar iets anders dan de plantages van Coronie, naar elders en in elk geval naar een nieuw soort arbeid, was bij velen bijzonder groot. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de isolatie van het district en de levensgevaarlijke reis over zee met een kotter, werden getrotseerd om te kunnen vertrekken naar onbekende gebieden⁴. Ook het kiezen voor de niet van gevaren ontblote werkzaamheden op de goudvelden, balatableeden e.d. moet in dit licht worden geplaatst.

Het wegtrekken van Coronianen van de plantages naar elders ging aldus van start, terwijl de drang daartoe bij vele anderen onderdrukt moest worden, vanwege onder andere de beperkte vertrekmogelijkheden.

Tabel 14: Bevolking van Coronie 1873 – 1905

jaar	niet immigranten	immigranten	totalen
1873	2277	70	2347
1883	2376	256	2632
1896	2295		2295
1905	2119		2119

bron: Koloniale Verslagen

Wanneer wordt uitgegaan van de cijfers van de niet-immigranten van tabel 14 en een jaarlijks geboorte-overschot van 20,0⁵ per 1000 inwoners, dan zijn in de periode 1873-1883 een aantal van meer dan 500 niet-immigranten of ruim 22% van dat deel van de bevolking van 1873, uit het district vertrokken. Een soortgelijke berekening voor de periode 1873-1905 levert het vertrek op van meer dan 1600 personen.

Deze ontwikkeling, die in principe ook gold voor andere gebieden, paste niet in de doelstellingen van de toenmalige beleidsmakers en vereiste derhalve maatregelen om de vrijgekomen slaven in hun respectieve regio's te behouden. De meeste plantage-eigenaren zouden toen opbreken en voor goed naar het buitenland vertrekken. De grond kon niet worden meegenomen en de vraag naar dergelijke gronden was vanwege de problemen in de arbeidsvoorzieningen bijna nihil. Het was dus mogelijk de plantages in stukjes te verdelen en ter beschikking van de ex-slaven te stellen om ze daardoor in de buurt van de andere plantages te houden.

De stukjes grond mochten niet groot zijn. Enerzijds vanwege de jarenlang gehanteerde policy, waarbij zo veel mogelijk voorkomen moest worden dat slaven, middels het oppotten van geld c.q. bezittingen, een zekere macht konden verwerven, die wel eens niet ten faveure van de beleidsmakers gebruikt kon worden en anderzijds de slaven voor hun volledig levensonderhoud afhankelijk te maken/houden van de plantagelandbouw.

De gronden werden ter beschikking gesteld tegen of de tegoeden of de loonbesparingen van de slaven gedurende de periode van het staatstoezicht. Het op deze wijze afkomen van de tegoeden van de ex-slaven ondervond geen of weinig tegenstand, omdat zij onvoldoende kennis en vaardigheden bezaten om met betrekking tot verkoop of andere voorwaarden te onderhandelen met de doorwinterde plantage-eigenaren. Zij waren tot dan toe nooit betrokken geweest bij de besluitvorming van of over (het lot van) slaven.

Voorts leefden zij eenmaal met het beeld, dat de plantage-eigenaren hun supermacht ontleenden aan het bezit van grond. Met het aanvaarden van een stukje grond zou, op basis van hun opvattingen dus ook een deel van die supermacht worden verkregen. Jammer dat zij later door schade en schande tot het besef zouden komen, dat de

door hun geambieerde macht niet door het bezit van grond wordt verworven.

Door het koloniaal bestuur werden middels het inrichten van zgn. gouvernementsvestigingsplaatsen stukjes grond in huur ter beschikking van ex-slaven gesteld. Het doel was overduidelijk de creatie van een arbeidsreservoir ten behoeve van de plantagelandbouw, met de huur als extra beleidsmiddel. Dit was ook het geval met het inrichten van de plantage Totness als eerste gouvernementsvestigingsplaats van Suriname in 1862. De Engelse plantage-eigenaren konden hun katoen niet meer kwijt op de Londense markt, omdat de slavernij in alle Engelse kolonies sedert 1833 was afgeschaft en men ook niet kon concurreren met de Amerikaanse katoenproductie (zie paragraaf 3.1.). De planters verlieten toen voor goed hun plantages en het koloniaal bestuur richtte Totness in om een deel van de slaven, die daardoor vrijkwamen op te vangen.

5.3. Van slaaf tot grondeigenaar

In de literatuur⁶ staat vermeld dat toentertijd verdeling en verkoop van plantages aan geëmancipeerde slaven plaatsvond. Een aantal plantages zoals Friendship, Bantaskine en Belladrum kwam door vererving in handen van de ex-slaven, doordat de eigenaren zich met de bevolking hadden vermengd. Onverdeeld bleven de plantages Sarah en Leasowes, doordat deze plantages via Duits bezit (Kersten) na de Tweede Wereldoorlog in hun geheel werden overgenomen door de N.V. Sarah-Leasowes.

De woorden verdeling, verkoop en vererving kunnen na het gestelde in paragraaf 5.2. beter vervangen worden door het ter beschikking stellen van gronden. Belangrijk was dat de productie niet meer middels slavenarbeid kon geschieden en gezocht moest worden naar een andere vorm van productie, die voordelig zou moeten zijn of blijven voor de machthebbers en/of vorige eigenaren.

Met het ter beschikking stellen van gronden was er uiteraard nog geen sprake van kleine landbouw of kleine landbouwer. Binnen de sociaal economische eenheid Coronie moesten de nieuwe grondeigenaren een rol gaan vervullen, die voor hen totaal vreemd was en moest worden aangeleerd.

Zij hadden geen kapitaal om te investeren en waren ook niet uitgerust met de noodzakelijke kennis en vaardigheden om de kleine landbouwbedrijven te managen. Verder was er voor hen ook geen informatie beschikbaar omtrent bijvoorbeeld afzetmogelijkheden en leveringsvoorwaarden.

Het relatief laag inkomen in de kleine landbouw en de confrontatie met de nieuwe "machthebbers", de opkopers, veroorzaakte wrevel. De ex-slaven hadden daar niet veel moeite mee. Zij verdienden toen iets ten opzichte van het niets van de periode daarvoor. Bij de opvolgers (de kinderen) van de slaven lag het echter anders. Zij waren nl. geen slaaf geweest en wensten een andere situatie. Het niet vervullen van de wensen bracht een desinteresse in de landbouw met zich mee, evenals het zoeken naar iets anders buiten het district.

De situatie rond de afschaffing van de slavernij had investeringen vanuit Nederland c.q. Europa minder aantrekkelijk gemaakt. De belangstelling van Nederland was zwaar op Indonesië gericht en Europa had grotere interesse voor de in het oosten aanwezige enorme hoeveelheden arbeid en grond, die door de opening van het Suezkanaal (1869) economisch bereikbaar werden.

In Coronie moesten partijen groeien uit de situatie van de plantagelandbouw, waarbij de planters tegen een relatief zeer lage kostenfactor arbeid produceerden, naar anderzijds één waarbij niet-immigranten – geconfronteerd met opkopers die de afzet en de afzetsprijs bepaalden – in principe produceerden zonder kapitaal en met een laag organisatievermogen. Binnen de nieuwe relatie opkoper-grondeigenaar maakte de opkoper dus de dienst uit. Hij bepaalde wat werd afgenomen, wanneer werd afgenomen en wat er betaald werd. Met andere woorden was de nieuwe grondeigenaar in dienst van de opkoper.

5.4. Bevolkingsbewegingen 1873-1921

- De heersende emotionele sfeer om ook geestelijk af te rekenen met het slaaf zijn;
- de onduidelijkheden binnen de relatie ex-slaaf en ex-plantage-eigenaar c.q. opkoper;
- de problemen in de aanlooperperiode van de overgang naar de kleine landbouw;

- het uitblijven van particuliere en overheidsinvesteringen in Moroni;
- het niet transparant zijn van het ontwikkelingsbeleid naar Suriname toe na de afschaffing van de slavernij,

vormden een gunstig klimaat voor het vertrekken uit het district en het zoeken naar een andere omgeving en een andere baan.

Volgens het Koloniaal Verslag van 1873, woonden aan het eind van het verslagjaar 2347 personen (tabel 14) in Coronie, waarvan 1179 mannen en 1168 vrouwen. Dit was inclusief de 70 immigranten uit Brits Indië (51) en Nederland (19), die kort voor de opheffing van het staatstoezicht (1863 –1873) in Suriname waren aangekomen.

Ruim 30 jaren later geeft het Koloniaal Verslag van 1905 aan dat in het district 2119 personen (1053 mannen en 1066 vrouwen) woonden (tabel 15).

De grootte van de bevolking was in een periode van 32 jaren verminderd met een jaarlijks gemiddelde van 0,3% van 2347 naar 2119 inwoners. Volgens detailgegevens uit koloniale verslagen van die periode was er eerst sprake van een groei van de sub-bevolking naar een top van 2734 personen in 1884, gevolgd door een terugval met een dieptepunt van 2038 bewoners in 1900. De rol van de immigranten daarbij is o.a. af te lezen in tabel 14, terwijl er volgens de koloniale verslagen sedert 1896 geen immigranten meer in Coronie waren.

**Tabel 15: Aantal inwoners van Coronie
in 1905 naar beroepsgroep**

2 ambtenaren	11 kwekelingen
3 politie-beambten	6 slijters
3 geestelijken	32 timmerlieden
1 geneesheer	80 veld-/fabr.arbeiders
4 houthakkers	30 vissers
24 grondeigenaren	1 vroedvrouw
20 huisbedienden	12 wasvrouwen
8 kleermakers	14 winkeliers
794 kleinlandbouwers	4 kantoorbedienden
1 metselaar	20 zeelieden

1000 pers zonder beroep 42 ambachtslieden
 3 smeders 4 karrenlieden

bron: Koloniaal Verslag 1905

Uit de tabel kan verder geleerd worden, dat er van 1873 tot 1883 bij de niet-immigranten een jaarlijkse positieve groei van gemiddeld slechts 9,9 personen heeft plaatsgevonden en in de periode 1873-1905 een negatieve groei van gemiddeld 4,9 personen per jaar. Alhoewel er geen geboorte- en sterftcijfers van Coronie over die periode bekend zijn, mag zonder meer worden aangenomen, dat het geboorte-overschot veel groter was dan de hier aangegeven groei. Met andere woorden vertrokken al sedert die periode mensen uit het district voor permanente vestiging elders.

Een belangrijk gegeven uit tabel 15 is de vermelding van 1000 personen zonder beroep. Dit betekent dat 1119 personen werkten om 2119 mensen te verzorgen. Een verhouding van 1:2 die in een periode zonder familieplanning niet als ongunstig bestempeld mag worden.

Ondanks deze verhouding dwongen de aan het begin van deze paragraaf opgesomde omstandigheden de mensen om te zoeken naar iets anders, iets nieuws en in elk geval een andere omgeving. De trek was van dien aard dat er tijdens de eerste algemene volkstelling van 1921 slechts een bevolking van 1850 (tabel 16) personen in het district werd aangetroffen. Dit betekent dat gedurende 16 jaren de bevolking van Coronie afnam met een jaarlijks gemiddelde van 0,8%. Detail van de bevolkingsdata over de 16 jaren zijn of niet voorhanden of niet betrouwbaar. De schaarse literatuur vermeldt wel het wegtrek-

**Tabel 16: Bevolking van Suriname in 1921
naar district**

districten	bevolking abs	%
Paramaribo	37002	40
Nickerie	8325	9
Coronie	1850	2
Saramacca	4625	5
Suriname	23125	25
Commewijne	12025	13
Marowijne	5550	6

totalen 92502 100
bron: CBB

ken van Coronianen in verband met gouddelven en balatableeden, zonder opgave van aantallen. Eén en ander wordt ook bevestigd in gesprekken met de oudste bewoners van Coronie.

Wanneer echter wordt uitgegaan van het eerder gemaakt voorbehoud van een jaarlijks geboorte-overschot van 20,0 per 1000 inwoners, vertrokken in deze 16 jaren meer dan 950 personen sinds 1905.

5.5. Land van melk en honing

Geheel anders waren de bevolkingsontwikkelingen die daarna volgden. Het aantal inwoners werd binnen 30 jaren meer dan verdubbeld. Immers werden tijdens de census van 1950 liefst 3753 personen geteld. Dit hield ten opzichte van 1921 een totale groei van 102,9% of een explosieve gemiddelde jaarlijkse groei van 3,5% in.

De verdubbeling van de bevolking werd bepaald door de vier bevolkingscomponenten geboorte, sterfte, vestiging in en vertrek uit Coronie. Van de twee eerste componenten zijn geen cijfers voorhanden. Wat wel kon worden achterhaald is de beïnvloeding van de componenten vestiging en vertrek, door enkele ontwikkelingen binnen de periode 1921-1950.

Als gevolg van de Eerste Wereldoorlog 1916-1920 werd zowel het exporteren als het importeren van bepaalde goederen lamgelegd. Er ontstond in Suriname een schaarste aan voedselproducten, waardoor het verbouwen daarvan relatief goede winsten opleverde. Middels de uitgifte van landbouwgronden in huur en het garanderen van minimumprijzen probeerde de overheid de productie van voedsel te stimuleren.

In die periode (1920) vond de introductie van de rijstcultuur in het economisch gebeuren van Coronie plaats, toen pater J. de Kort, geïnspireerd door wat hij in het District Nickerie had gezien, trachtte werkgelegenheid voor de lokale jongeren te scheppen⁷.

De betrekkelijke smalle economische basis van de bloeiende kleine landbouw werd verbreed met een relatief sterke toename van de rijstcultuur. De rijstproductie steeg van 500 balen in 1922 naar 2000 balen in 1926. Het beplant areaal werd uitgebreid van 35 akkers in 1922 naar 120 akkers in 1926. Deze toename stimuleerde de

particuliere investeringen. Reeds in 1923 werd de eerste padieloods gebouwd, gevolgd door meerdere, terwijl op 8 november 1926 de eerste rijstpelmolen door de R.K.- missie werd ingewijd⁸.

Tot 1920 was er geen spoor van sociale activiteiten merkbaar. De verbetering van het sociaal economisch leven vanaf 1920 bracht hier verandering in. Er ontstonden toen allerhande sociale organisaties w.o. coöperaties, kerkorganisaties, jongerenverenigingen, zangverenigingen, lijkbewassersverenigingen, begrafenisorganisaties, huishoudopleidingen, verkennerorganisaties, voetbalverenigingen en een voetbalbond.

De werkgelegenheid werd verder uitgebreid middels investeringen van overheidswege. In maart/april en december 1935 vonden expedities plaats, die verband hielden met de plannen om Coronie te ontsluiten. Tot dan toe was Coronie alleen via de zee te bereiken. Dit werd echter steeds problematischer vanwege steeds aangroeiende en zich verplaatsende modderbanken voor de kust.

Reeds in januari 1936 werd een aanvang gemaakt met de aanleg van de weg Ingikondre-Coppenamepunt. De werkzaamheden waren zeer arbeidsintensief en vereisten veel arbeidskrachten. Coronie had toen meer dan voldoende werkgelegenheid, hetgeen de vestiging van mensen van elders mogelijk maakte, evenals hervestiging van personen die het district eerder hadden verlaten.

Er ontstond tijdens de aanleg van de weg een situatie van volledige werkgelegenheid en wel zodanig dat honderden arbeiders zich in Coronie vestigden. Zo kwamen in die periode ca. 300 Javanen voor permanente vestiging in het district aan (blz.27). Tijdens de algemene volkstelling van 1950 zijn in Coronie 827 (tabel 17) personen aangetroffen, die niet in het district waren geboren (ca. 22% van de bevolking). Wanneer deze personen zich precies hebben gevestigd kan niet gedetailleerd worden achterhaald. Wat wel zeker is, is de enorme toename vanaf 1936.

Tabel 17: Vestiging in Coronie vóór 1950

geb.district/land	1950
Paramaribo	360
Suriname/Wanica	31
Nickerie	164

Commewijne	43
Saramacca	23
Marowijne	9
totaal Sur.	630
buitenland	197
totaal	827
bron: censusverslag 1964	

In de koloniale verslagen van 1935 en 1947 wordt de aanwezigheid van respectievelijk 3387 en 4682 inwoners in Coronie vermeld. Dit bevestigt een groot vestigingsoverschot in de periode 1936-1947. Wanneer echter tijdens de algemene volkstelling van 1950 een totaal aantal inwoners van 3753 wordt aangetroffen kan worden geconcludeerd dat er tussen 1947 en 1950 weer een enorme verhuizing uit Coronie heeft plaatsgevonden.

Dankzij de situatie van volledige werkgelegenheid, de relatief grote productie in de kleine landbouw en de hoge mate van sociale organisatie in het distrikt, werd de bevolking van 1921, ondanks het enorme vertrek, binnen 30 jaren ruim verdubbeld.

5.6. De grote werkloosheid

De in paraaf 5.5 beschreven omstandigheden van betrekkelijke welvaart hebben zich voortgezet tot het gereedkomen van de werkzaamheden verbandhoudende met de aanleg van de weg Ingikondre-Coppenamepunt. Met het voltooiën van de werkzaamheden werd de grote werkgelegenheid van ca. 11 jaren (1936-1946) omgezet in een grote werkloosheid. Een groot aantal mannen, die hun werk als zelfstandige kleine landbouwer langer dan 10 jaren hadden verlaten, voor een naar hun opvattingen gunstige job bij de aanleg van de weg, was plotseling werkloos.

Plotseling omdat er geen follow-up investeringen van soortgelijke hoogte waren gepland en derhalve ook niet werden gepleegd. Teruggaan naar landbouwpercelen, die een decennium lang waren verwaarloosd en alwaar als gevolg van achterstallig onderhoud sprake was van bijzonder slechte produktie-omstandigheden, was toen het enige doch geen aanvaardbaar alternatief.

Inmiddels had de zee toegeslagen met landafslag, verzilting van gronden en het dichtslippen van vaargeulen en irrigatiekanalen. De situatie in Coronie ging binnen korte tijd over tot één met onder andere de volgende (productie-)problemen.

- De afzet van de producten uit de kleine landbouw was niet meer gegarandeerd.
- De waterbeheersing was vanwege verwaarlozing bijzonder slecht.
- De cultuurtechnische produktie-omstandigheden van de rijst- en co-boscultuur verslechterden.
- De kustafslag veroorzaakte een bedreiging tot het verlies en verzilten van kostbare landbouwgronden.
- De samenwerking van bedrijfseigenaren kon maar niet van de grond komen.
- De gezin- en familie-organisatie werkte onverdeelde boedels in de hand.

Genoemde factoren belemmerden de ontplooiing van initiatieven gericht op de verbetering van de produktie-omstandigheden en bevorderden een desinteresse in de landbouw. De afwezigheid van alternatieve werkgelegenheid heeft tenslotte geleid tot de “vlucht” uit het district.

Het treffen van verschillende maatregelen ter verbetering van het sociaal economisch klimaat in Coronie kon de “kracht” van de vlucht niet eens verminderen. Hiertoe behoorden:

- vergroting van het rijstareaal, door de aanleg van rijstpolders te Burnside, Novar, Hamilton en Totness-zuid;
- cultuurtechnische verbeteringen van de rijstarealen te Totness, St.Jozefpolder en Soemberredjo;
- uitbreiding van het Cocosareaal door aanleg van de Cocospolder;
- oprichting van de Coöperatieve Cocospers;
- bouw van een slachthuis en een vleeswinkel;

De gepleegde overheidsinvesteringen hadden een te incidenteel en infrastructureel karakter. De grote omvang van investeringen elders (zie 3.6 t/m 3.8.) leiden tot een grote vraag naar arbeidskrachten buiten Coronie. Dit was een welkome aangelegenheid voor het verminderen van de werkloosheidsdruk in Coronie, maar was de reden voor een groot vertrek uit Coronie.

Dit vertrek werd vergemakkelijkt door het openstellen van de weggedeeltes Ingikondre-Coppenamepunt en Coppenamepunt-Carl François in 1947. De levensgevaarlijke zeereis Coronie-Paramaribo had plaatsgemaakt voor een wegverbinding met slechts ongemakken bij twee veerverbindingen. De communicatie met het vestigingsgebied onderging een wezenlijke verbetering, waarbij plaatselijke oriëntatie van nieuwe werk- en woonomstandigheden op eenvoudige wijze mogelijk werd.

5.7. De boedelproblematiek

Na 1873 werden delen van plantages te Coronie in eigendom ter beschikking gesteld van de geëmancipeerde slaven (zie 5.2 en 5.3.). Voorts werden door de overheid gronden in huur afgestaan in 1862 en daarna. De nieuwe eigenaren en huurders waren juridisch niet als zodanig geschoold/geïnformeerd om de complicaties rond het erfrecht in voldoende mate te erkennen en onderkennen. De gezins- en familie-organisaties waren toen van dien aard, dat alle besluiten binnen deze organisatie-eenheden werden genomen door het fungerend gezag (van het gezin c.q. de familie), dat in eerste aanleg alom gerespecteerd werd.

Het model van de plantage-eigenaar met een zgn. supermacht werd overgenomen zonder te weten onder welke randvoorwaarden het model goed of slecht werkt. Er kwam in plaats van de planter een soort patriarch.

Na het overlijden of vertrek van de ene patriarch, kwam er een andere met vaak andere zienswijzen en handelingen, waardoor belangen van gezins- c.q. familieleden ten voordele of ten nadele gewijzigd konden worden, met het gevaar van het inboeten van het gezag. Zo vond na de dood van ouders geen verdeling van de boedel plaats, anders dan op basis van mondelinge afspraken met het traditioneel “bevoegd gezag”. Deze afspraken veranderden in principe telkens bij wijzigingen binnen de familie/het gezin.

Twee en drie generaties later (1873-1950) was het aantal erfgenamen van de eigendompercelen, mede vanwege de toenmalige kinderrijke gezinnen van Coronie, sterk toegenomen evenals het aantal wijzigingen van zowel de mondelinge afspraken als het vorenbedoeld bevoegd gezag.

Het nemen van besluiten werd op zijn zachtst gezegd bemoeilijkt door enerzijds het aantal rechthebbenden en anderzijds de afwezigheid van rechthebbenden, vanwege hun verblijf buiten het district of zelfs buiten Suriname. Aan de ene kant was het aanwijzen van een gezag met bevoegdheden een probleem geworden, terwijl aan de andere kant er onvoldoende kennis van grondrechtelijke aangelegenheden in huis aanwezig was.

Het vertrek van Coronianen vanaf 1873, het overwegend mondeling verdelen van de boedels, het gestadige inboeten van het traditioneel stelsel van normen en waarden van gezins- en familieorganisaties en de aanwezigheid van onvoldoende kennis van grondrechtelijke zaken, hadden tussen 1873 en 1950 het ontstaan van onverdeelde boedels al zeer sterk in de hand gewerkt. Zo sterk dat het toen al belemmerend werkte op de ontplooiing van initiatieven gericht op verbeteringen van het bedrijfsgebeuren in de kleine landbouw en andere bedrijven. Daarnaast veroorzaakte het vooral onder de jeugd een desinteresse in de landbouw, terwijl het niet bestaan van alternatieve werkgelegenheid het pakket van vertrekmotieven voor de vlucht uit Coronie completeerde.

Wat in deze paragraaf is gesteld t.a.v. eigendommen, geldt eveneens voor de bezittingen op huurgronden, met het verschil, dat de huurder de mogelijkheid had de huur zonder enige afstemming met gezins- en/of familieleden over te dragen.

Dit overdragen had bij het overgrote deel van de Coronianen de indruk doen ontstaan, dat overdracht van eigendommen ook op een soortgelijke wijze mogelijk was. Deze indruk werd vooral ingegeven door de lange huurperiode van telkens 10 jaren, waardoor het gevoel van eigenaar in plaats van huurder werd bevorderd.

5.8. De infrastructurale periode

De overheidsbemoeienis op ontwikkelingsgebied was tot en met 1954 beperkt tot het zo zuinig mogelijk distribueren van de hoofdzakelijk door Nederland gefourneerde overheidsfondsen. Eind 1954 werd in Suriname een aanvang gemaakt met de uitvoering van een Tienjarenplan, dat in eerste instantie gericht was op de verbetering van de infrastructuur, de zgn. infrastructurale periode.

Tijdens de uitvoering van dit plan hadden de verbeteringen evenals de jaren daarvoor, een incidenteel karakter en bleven ze beperkt tot de bestaande en bekende infrastructuur. Met de herziening van het

plan in 1959 kreeg de opzet een rationeler en meer integraal karakter⁹.

Voor Coronie betekenden deze besluiten onder meer het verbeteren van de bestaande infrastructuur bijvoorbeeld de renovatie van de zgn. Welvaartsfondsdam, de aanleg van de weg Burnside-Wageningen, de aanleg van de rijstpolder Totness-zuid (Lareco) en de bouw van een watertoren inclusief een daarbijbehorend distributienet voor de watervoorziening.

Alhoewel de uitvoering van deze projecten zeer welkom was voor de verbetering van de concrete situatie van het district, zou slechts voor wat betreft de rijstpolder sprake kunnen zijn van een vorm van permanente werkgelegenheid. Het particuliere initiatief dat door de verbetering en vernieuwing van de productiemogelijkheden (infrastructuur) gestimuleerd moest worden bleef uit als gevolg van:

- het gebrek aan investeringsmiddelen bij de Coronianen, vanwege onvoldoende besparingen uit de relatief lage inkomens bij de overheid en binnen de kleine landbouw;
- het niet bezitten van onroerende goederen om kapitaal aan te trekken (onverdeelde boedels);
- de desinteresse in de kleine landbouw op basis van de reeds opgedane ervaringen (tegenslagen vanwege externe oorzaken);
- de slechte cultuurtechnische omstandigheden w.o. de sterke verzilting van de bodem en het moeilijk te betrekken irrigatiewater;
- onvoldoende drang tot het investeren in het district door particulieren buiten Coronie.

Ook van overheidswege werden in de onderhavige periode de verbeteringen niet opgevolgd door de voor Coronie zo noodzakelijke investeringen in de direct productieve sector. Coronie hield daardoor een infrastructuur over, die geen vruchten kon afwerpen doch binnen het voor Coronie beschikbaar gesteld budget wel onderhouden moest worden om zijn waarde niet kwijt te raken.

De aanleg van een rijstpolder met percelen van 2 ha kon en kan onmogelijk serieus worden genomen, omdat toentertijd in Suriname en ook in Coronie al voldoende ervaring met de rijstbouw was opgedaan. Men wist dat voor redelijke inkomsten de percelen vele malen groter moesten zijn. Wellicht moest de uitgifte van percelen -

- na de aanleg -- daarom wachten op een advies omtrent een mogelijke bestemmingswijziging van de polder.

Uit dit alles blijkt dat de eerder vermelde rationele opzet en het meer integraal karakter van het Tienjarenplan in elk geval niet gold voor het district Coronie. Integraal wil namelijk tot uitdrukking brengen dat bij de planning en uitvoering van projecten degelijk rekening moet worden gehouden met de lokale ontwikkelingsproblematiek en karakteristiek.

Van rationele opzet was er ook geen sprake omdat niet werd geïnvesteerd in de creatie van duurzame werkgelegenheid om enerzijds de Coronianen van positieve en duurzame ontwikkelingen te verzekeren en anderzijds het vertrek tegen te gaan of tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

De Surinaamse bevolking is in de periode 1950-1964 explosief gegroeid met in totaal 82,4% van 177.788 tot 324.211 personen. Deze groei van gemiddeld 5,9% per jaar was te danken aan een groot geboorte-overschot en een vestigingsoverschot. Coronie kende ondanks hoge geboortecijfers (tabellen 6 en 7) en het lage sterftecijfer in dezelfde periode echter een totale groei van 29 personen (0,8%) van 3753 in 1950 naar 3782 in 1964 of een trage gemiddelde jaarlijkse groei van 0,1%.

5.9. Overheid en landbouw

De volkstelling van 1964 geeft aan, dat de overheid en de kleine landbouw toen samen in ca. 80% van de totale werkgelegenheid in Coronie voorzagen (tabel 18).

Bijna alle werkenden in Coronie waren overigens aangewezen op de kleine landbouw. Dit omdat ook een aantal personen uit de groep overigen via de handel en parttimewerk betrokken was bij de landbouw. Voorts was het grootste deel van de landsdienaren belast met het onderhoud van de infrastructurele en cultuurtechnische werken van de kleine landbouw.

**Tabel 18: Beroepsbevolking Coronie 1964
naar etnische groep en bedrijfstak**

groep	overheid	landbouw	overigen	totalen	%
-------	----------	----------	----------	---------	---

Creolen	265	333	162	760	84,4
Javanen	31	67	6	104	11,5
Overigen	6	14	17	37	4,1
totalen	302	414	185	901	100,0
%	33,5	46,0	20,5	100,0	

bron: ABS

Op een bevolking van 3782 personen in 1964, maakte het totaal van 901 werknemers 23,8% van de bevolking uit. Dit houdt theoretisch in, dat rond 1964 een kwart van de Coronianen werkten om de gehele bevolking te verzorgen. In de praktijk zal het percentage wel veel hoger geweest zijn, omdat de vrouwen, die in de landbouw hielpen en/of andere zgn. thuisactiviteiten ontplooiden ook een belangrijke bijdrage ten behoeve van de niet-werkers leverden. Ten opzichte van de 1:2 verhouding in 1905 (zie blz. 45) was de afhankelijke bevolking toegenomen en de demografische druk¹⁰ vergroot.

Van belang is ook te wijzen op het aandeel van de economische actieven. Deze groep bestond in 1964 uit 1485 personen waarvan 736 mannen en 749 vrouwen. Hiervan hadden op papier 732 mannen en 169 vrouwen een vaste baan. Met andere woorden hadden wij theoretisch een situatie van volledige werkgelegenheid bij de mannen en een grote werkloosheid bij de vrouwen.

Deze situatie werd bereikt door het grote vertrek onder de mannen in de periode 1950-1964. Kennelijk vertrok toentertijd elke man die geen vaste baan had. Er was trouwens genoeg werk buiten Coronie, waarvoor korthedshalve wordt verwezen naar de paragrafen 3.6 t/m 3.8. Wellicht ten overvloede kan worden opgemerkt, dat als onderdeel van het Welvaartsfonds in 1949 een aanvang werd gemaakt met de aanleg van de rijstpolders in Wageningen, alwaar ook een grote groep Coronianen te werk werd gesteld.

5.10. De voortzetting van het vertrek

Na de voltooiing van de Brokopondo stuwdam ontstond er in Suriname een grote werkloosheid (par.3.8.) gevolgd door een dito emigratie. De na de bouw van de stuwdam vrijgekomen beroepsbevolking had flink gespaard en reageerde op de vraag naar arbeidskrachten in Europa door hoofdzakelijk naar Nederland te vertrekken. Deze uittocht werd later versterkt door het vertrek van het in eerste instantie achtergelaten deel van de gezinnen van de reeds

vertrokken en de vele mensen die Suriname uit onzekerheid t.a.v. de onafhankelijkheid van 25 november 1975 verlieten.

De banen die door dit massaal vertrek vrijkwamen werden dankbaar ingenomen door onder andere Coronianen. Dit gold ook voor de nieuwe banen die vanwege de overheid in die periode mogelijk werden gemaakt.

Mede door deze ontwikkelingen en de afwezigheid van alternatieven in het Cocosdistrikt werd het vertrek uit Coronie in de periode 1964-1972 voortgezet.

Aangezien vele mannen al waren vertrokken was het nu de beurt aan de vrouwen, die daadwerkelijk massaal vertrokken. De voortzetting van het vertrek veroorzaakte een daling van de totale bevolking van 3782 naar 3114, hetgeen een negatieve groei inhoudt van 17,7% of jaarlijks gemiddeld van 2,2%.

De emigratie van Surinamers die vooral rond de onafhankelijkheid zijn top bereikte, was van 1972 tot en met 1980 de voornaamste oorzaak van de negatieve groei van de landelijke bevolking van 379.607 naar 355.241 (afname van 6,4%).

De bevolking van het Cocosdistrikt had in vergelijking met de landelijke, een sterkere negatieve groei van 3114 naar 2779 zielen (afname van 10,7%). Volgens het jaarplan 1977¹¹ verlieten aan het begin van deze periode 198, 261 en 355 personen het district in respectievelijk 1972, 1973 en 1974. Daarbij was de leeftijdsgroep 20-44 jaar de meest mobiele groep, hetgeen een aderlating voor Coronie betekende.

5.11. Het vertrek van kinderen

Medio 1949 werd het toelatingsexamen voor het MULO in Suriname ingevoerd. Het hoogste opleidingsniveau in Coronie was toen het GLO. Wie een hogere opleiding wenste was aangewezen op voorzieningen buiten het district.

De invoering van het toelatingsexamen veroorzaakte een gezonde wedijver om het examen te behalen. De negatieve zijde van deze wedijver was het vertrek van nagenoeg alle geslaagden naar

hoofdzakelijk Paramaribo. Dit betekende tevens dat men niet meer terugkeerde om in de regio te wonen en te werken.

In 1959 is door het Bureau Landelijke Opbouw een onderzoek verricht naar de redenen van het niet meer thuis wonen van kinderen¹². Van de 331 huishoudens werd nagegaan, waar de kinderen waren, terwijl het hoofd van de huishouding werd gevraagd naar de redenen van het vertrek. In totaal waren 717 kinderen niet thuis.

Het resultaat van het onderzoek was, dat 32% van het aantal kinderen het ouderlijk huis hadden verlaten om een eigen huishouding te stichten, 36% was werk gaan zoeken, 15% was vertrokken voor verdere studie elders, 11% werd door anderen opgevoed en 6% had om een andere reden de woning te verlaten.

Van personen die om een ander huishouden te stichten waren vertrokken, had 48% het district verlaten. Van degenen die werk waren gaan zoeken had maar 7% in Coronie werk gevonden en van de personen, die vanwege verdere studie het huishouden hadden verlaten, was niemand in het district gebleven. In het onderzoek is van de kinderen die een GLO-school hebben doorlopen een indeling gemaakt naar leeftijd en leerprestaties¹³.

Twaalf- en dertienjarige kinderen in het bezit van een getuigschrift doen toelatingsexamen voor het MULO. Slagen zij dan verlaten zij Coronie om in Paramaribo naar het MULO te gaan. Zakken zij dan gaan zij naar het ULO in Paramaribo.

Veertien- en vijftienjarige kinderen met een GLO-getuigschrift gaan meestal naar het ULO. Vijftienjarigen zonder een GLO-getuigschrift verlaten de school omdat de leerplicht niet meer voor hen geldt. Zij zoeken een baan in of buiten Coronie of helpen vader of moeder.

Een ander onderzoek en wel naar enkele facetten van de migratie uit Coronie in de periode 1965-1970¹⁴, toonde een belangrijke wijziging in de migratie per leeftijdsgroep aan (tabel 19). Het aandeel van de 11-20 jarigen was significant. Het vertrek van deze groep werd gestimuleerd door de invoering van het toelatingsexamen voor het MULO in 1949. In principe werden zoals eerder gesteld alle kinderen die het examen gunstig hadden afgerond, voor verdere studie naar Paramaribo gestuurd. Dit proces ondervond weinig belemmering, aangezien de vestiging van de Coronianen in Paramaribo in perioden daarvoor had gezorgd voor voldoende opvangmogelijkheden.

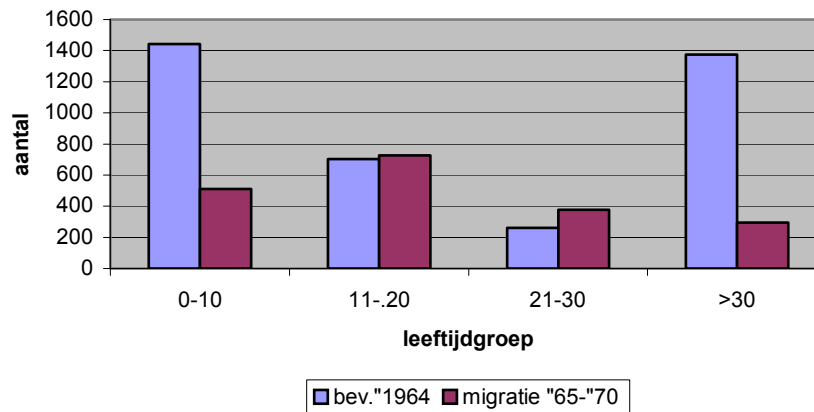
**Tabel 19. Migratie uit Coronie 1965-1970
naar leeftijdsgroep**

jaar	0-10	11-.20	21-30	> 30	totalen
1965	94	112	65	41	312
1966	104	86	59	82	331
1967	53	101	65	60	279
1968	77	128	56	58	319
1969	77	161	76	37	351
1970#	77	137	55	15	284
totalen	482	725	376	293	1876

bron: **Coronie en migratie # jan. t/m aug.**

Het onderzoek toont verder aan, dat naast de in par. 5.6. genoemde slechte productie-omstandigheden ook andere oorzaken bestonden w.o.: - geringe werkgelegenheid buiten de landbouw en de overheid;
- de beperkte onderwijsmogelijkheden;
- een sterke sociale desorganisatie binnen het district.

Figuur 8: Een vergelijking van de migratie uit tabel 19 met de Coroniaanse bevolking van 1964

bron: tabel 19 en ABS

Een vergelijking van de aangegeven migratiegegevens (tabel 19) met de aantallen van de respectieve leeftijdsgroepen van de bevolking van Coronie in 1964, verschaft het beeld van figuur 8. Indien wordt uitgegaan van het gezegde “wie de jeugd heeft, heeft de toekomst”, verschaft figuur 8 een op zijn zachtst gezegd triest beeld. Immers werd in principe alle jeugd in de leeftijdsklasse 10-20 en 21-30 van 1964, als het ware opgevreten door de uitmigratie van 1965-1970. Omdat niet alle jeugd verdween had Coronie nog een toekomst, echter geen rooskleurige.

Het onderzoeksresultaat maakte duidelijk dat kinderen in Coronie toentertijd weinig keus hadden. Thans is er iets minder keus. Het district beschikt momenteel over vier GLO-, één MULO- en één LBGO-school. Voor andere opleidingen c.q. cursussen is men thans aangewezen op Paramaribo of elders.

De kinderen in Coronie die een opleiding volgen moeten dus te zijner tijd vertrekken omdat zij:

- voor het MULO of het LBGO zijn geslaagd;
- verder willen studeren;
- een baan wensen;
- hun ouders zulks willen.

Voor wat betreft het zoeken naar een baan is de keuze bijna geheel beperkt tot buiten het district, omdat het aantal arbeidsplaatsen binnen Coronie klein is en de banen normaliter reeds bezet zijn.

Volgens het onderzoek vertrokken kinderen al in de jaren vijftig, terwijl in Coronie het vertrek van vorenbedoelde geslaagden overbekend was/is. De ouders gebruikten het als een statussymbool van de desbetreffende huishouding en het aantal geslaagden werd als beoordelingsnorm gebruikt voor het vaststellen van het kwaliteitsniveau van de school.

Het vertrek van de kinderen valt na 1964 sterk op. Dit is logisch daar na het explosief vertrek van de vaders en het massaal vertrek van de moeders in 1950-1964 een groot vertrek van de kinderen zou volgen. Het indelen van het vertrek van de kinderen in de verschillende categorieën kan door gebrek aan gegevens, niet worden voorgeschoteld.

Ook het jaarlijks vertrek van de geslaagden en de resultaten van hun verdere studie c.q. loopbaan zou interessante en zeer bruikbare informatie opleveren voor beleidsmakers van Coronie en het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling. De nodige gegevens zijn niet voorhanden, terwijl geen medewerking tot het verzamelen daarvan werd verkregen.

5.12. Middenstands en grootlandbouw

In 1979 werd buiten medeweten van de overheid¹⁵, doch met overheidsmiddelen, een aanvang gemaakt met de aanleg van een ca. 3500 ha grote rijstpolder ten zuiden van het bewoond gedeelte van Coronie. Eind 1981 verkregen landbouwers toestemming om aldaar over te gaan tot het verbouwen van rijst. Er werden 35 belangengroepen in het leven geroepen, die met behulp van bankfinanciering ca 15 jaren rijst verbouwden en flinke winsten maakten. Zij droegen zorg voor redelijke jaarlijkse producties en de daaraan gerelateerde werkgelegenheid.

Het sociale leven, dat jarenlang een grote “set back” had meegemaakt, organiseerde zich weer. Het vertrek beperkte zich tot de kinderen, die voor verdere studie vertrokken en de grootouders en ouden van dagen, die kozen voor betere leefomstandigheden in Paramaribo bij hun kinderen, die aldaar een redelijk bestaan hadden opgebouwd.

De economische actieven in de leeftijdsklasse 15-44 jaar vertrokken niet. Er was immers voldoende werk en men verdiende relatief veel meer dan vroeger in de kleine landbouw. Per belangengroep werd gemiddeld ruim 90 ha in cultuur gebracht en gehouden. Per boer kwam het neer op een gemiddelde oppervlakte van tenminste 10 ha . Afhankelijk van de wijze waarop de relevante werkzaamheden werden uitgevoerd, was er sprake van middenstand dan wel groot landbouw.

In deze gunstige toestand kwam omstreeks 1995 abrupt een einde. De zwamp kerende dam ging kapot en de rijstbouw stopte nagenoeg geheel. Gedurende 5 jaren was geen enkele instantie bereid de dam te rehabiliteren, waardoor zowel de directe als de indirecte werkgelegenheid in de rijstsector veranderde in een structurele werkloosheid. Het sociaal leven viel ook sterk terug en de sfeer voor vertrek liet zich weer gevoelen.

Voor wat betreft de bevolking van Coronie, heeft er in de afgelopen twintig jaren een uitbreiding van in totaal slechts 94 personen plaatsgevonden (3,4%) van 2779 naar 2873 inwoners.

In par. 4.6. werd reeds aangetoond, dat er in de periode 1992-1999 sprake was van een vestigingsoverschot. Voorts wordt in tabel 1 de overgang aangegeven van een positieve naar een negatieve groei. Deze overgang had te maken met de in deze paragraaf bedoelde grote terugval van rijstbouw in Coronie -- welke voor kenners duidelijk

zichtbaar en voelbaar is -- en de daaraan verbonden time-lag (men heeft nl. eerst een tijdje gewacht op het herstel van de dam en is daarna vertrokken).

6.0. Bevolkingsopbouw

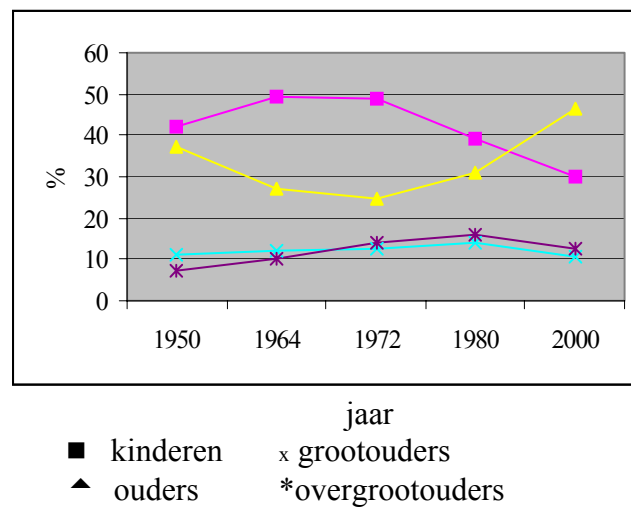
6.1. Algemeen

In de hoofdstukken 4 en 5 zijn overzichten gegeven van de groei en afname van de Coroniaanse bevolking, waarbij diverse oorzaken aan de orde zijn gekomen. In dit hoofdstuk wordt de bevolking geanalyseerd op basis van de leeftijdsopbouw en wel voor de periode

1950 tot en met 2000. De bronnen die zijn geraadpleegd geven de verschillende leeftijdsgroepen aan (zie bijlage 7). Deze gegevens zijn gebruikt om de bevolking in te delen in vier generaties, waarvan de ontwikkelingen in de loop der jaren worden gevolgd nl.:

- de kinderen (leeftijdsgroep 0 – 14 jaar);
- de ouders (leeftijdsgroep 15 – 44 jaar);
- de grootouders (leeftijdsgroep 45 – 59 jaar);
- de overgrootouders (leeftijdsgroep 60 plus).

Figuur 9: Bevolkingsontwikkeling Coronie 1950-2000 naar leeftijdsklasse

bron: ABS, CBB-Coronie

In figuur 9 is te zien wat met deze vier generaties is gebeurd. Het aandeel van de kinderen is afgenomen en wel van 42% in 1950 via 49% in 1964 tot 30% in 2000. Tegelijkertijd is het aandeel van de ouders in de bevolking -- na eerst te zijn afgenomen tot 25% in 1972 -- behoorlijk gestegen in de periode erna en wel tot 47% in 2000. Het patroon van het aandeel van de grootouders vertoont evenals dat van de overgrootouders een geleidelijke toename tot 1980 en daarna een afname.

De figuur toont in zijn algemeen een positieve trend in de zin dat de productieve bevolking (15 – 59 jaar) relatief is toegenomen en de afhankelijke bevolking (0 – 14 jaar en 60 plussers) is afgenomen. Ook blijkt dat de gezinnen kleiner zijn geworden, omdat er meer volwassenen zijn, maar minder kinderen. Alle relatieve

ontwikkelingen worden echter overschaduwd door het feit, dat de bevolking door het vertrekoverschot in absolute zin kleiner is geworden. De generaties worden afzonderlijk onder de loep genomen.

6.2 De kinderen

Tabel 20 laat een afname zien van het aantal kinderen van 1580 in 1950 naar 862 in 2000. De snelle gemiddelde jaarlijkse groei van het aantal kinderen in de periode 1950-1964 werd tot 1980 opgevolgd door een explosieve negatieve dito groei, die zich daarna wijzigde in één met een lagere intensiteit.

Tabel 20: Groeidata en relatieve delen van kinderen 1950-2000

jaar	aantal	totale groei	gemid. groei	rel. deel
1950	1580			42,1
1964	1866	+ 18,1	+ 1,3	49,4
1972	1520	- 18,5	- 2,3	48,8
1980	1096	- 27,9	- 3,5	39,4
2000	862	- 21,4	- 1,1	30,0

bron: bijlage 8

Uit tabel 21 kan worden gehaald, dat de aanvankelijk sterkere negatieve groei bij kinderen van het mannelijk geslacht na 1972 wordt overgenomen door kinderen van het vrouwelijk geslacht. Dit is uiteraard ook geen gunstige ontwikkeling voor het in paragraaf 4.4. geconstateerd chronisch tekort aan vrouwen in Coronie.

De systematische afname van het relatief aandeel van de kinderen in de relevante sub-bevolking (figuur 9) vanaf 1964 vereist evenals de zeer grote jaarlijkse vermindering van het aantal kinderen, meer dan de nodige aandacht van de beleidsmakers. Immers impliceert een voortzetting van deze ontwikkeling op zijn zachtst gezegd geen goede toekomst voor het land van melk en honing van weleer.

Tabel no.21: Groeidata van kinderen 1950 –2000 naar geslacht

jaar	man abs	vrouw abs	man rel	vrouw rel	man g.g	vrouw g.g
1950	808	772	21,5	20,6		
1964	978	888	25,9	23,5	+ 1,5	+ 1,1
1972	788	732	25,3	23,5	- 2,4	- 2,2
1980	578	518	20,8	18,6	- 3,3	- 3,7
2000	472	390	16,4	13,6	- 0,9	- 1,2

bron: bijlage 8 g.g.= gemiddelde jaarlijkse groei

Een lichtpuntje is, dat het jaarlijks gemiddeld vertrek in de periode 1980-2000 maar 12,2 kinderen was tegenover 51,8 in de periode 1972-1980.

6.3. De ouders

In de periode 1950-1964 is het relatief aandeel van de ouders sterk verlaagd (tabel 22). De hoofdreden hiervan is de werkloosheid, die plotseling ontstond na de constructiefase van de weg Ingikondre-Coppenamepunt (par.5.6). Het relatief deel van de vaders daalde van 19,7% naar 12,6% en van de moeders van 17,7% naar 14,4%.

Tabel 22: Groeidata en relatieve delen van ouders 1950-2000.

jaar	aantal	totale groei	gemid. groei	rel. deel
1950	1402			37,4
1964	1020	- 27,2	- 1,9	27,0
1972	772	- 24,3	- 3,0	24,8
1980	860	+ 11,4	+ 1,4	31,0
2000	1338	+ 55,6	+ 2,8	46,6

bron: bijlage 8

Tabel no.23: Groeidata van ouders 1950-2000 naar geslacht

jaar	man abs	vrouw abs	man rel	vrouw rel	man g.g	vrouw g.g
------	------------	--------------	------------	--------------	------------	--------------

1950	738	664	19,7	17,7		
1964	475	545	12,6	14,4	- 2,5	- 1,3
1972	403	369	12,9	11,9	- 1,9	- 4,0
1980	452	408	16,3	14,7	+ 1,5	+ 1,3
2000	766	572	26,7	19,9	+ 3,5	+ 2,0

bron: bijlage 8 g.g.=gemiddelde jaarlijkse groei

Uit tabel 23 blijkt duidelijk hoe het explosieve vertrek bij de vaders (1950-1964) wordt overgenomen door de moeders in de daarop volgende periode (1964-1972). Daarna treedt bij beide groepen een soort verzaadiging op aangezien beide zowel absoluut als relatief positief gaan groeien.

De verschillende groeipercentages bij de geslachten in de diverse perioden, hebben tenslotte geleid tot een groter verschil in de relatieve positie van geslachten in 2000 ten opzichte van 1950. Het reproductie vermogen van Coronie is in vergelijking met 1950 niet achteruitgegaan, echter is het tekort aan vrouwen wel groter geworden.

6.4. De grootouders

Bij de grootouders (tabel 24 en 25) wordt een periode van toename van het aantal personen van 1950 tot 1964, omgezet in een gestadige afname tot het jaar 2000.

Opvallend is de groei van het aandeel van de grootouders van 1950 tot 1972, dat uiteraard het gevolg is van de sterke afname bij de groep van de ouders in dezelfde periode.

Tevens vallen op de toe- en afnamen van de gemiddelde jaarlijkse groei bij zowel de mannelijke als de vrouwelijke grootouders. Bij beide geslachten is er een keerpunt rond 1972.

**Tabel 24: Groeidata en relatieve delen van grootouders
1950-2000**

jaar	aantal	totale groei	gemid. groei	rel. deel
------	--------	-----------------	-----------------	--------------

1950	409			10,9
1964	465	+ 13,7	+ 1,0	12,3
1972	386	- 17,0	- 2,1	12,4
1980	384	- 0,5	- 0,1	13,8
2000	305	- 20,6	- 1,0	10,6

bron: bijlage 8

Tabel 25: Groeidata van grootouders 1950-2000 naar geslacht

jaar	man abs	vrouw abs	man rel	vrouw rel	man g.g	vrouw g.g
1950	214	195	5,7	5,2		
1964	261	204	6,9	5,4	+ 1,6	+ 0,3
1972	200	186	6,4	6,0	- 2,9	- 1,1
1980	186	198	6,7	7,1	- 0,9	- 0,8
2000	173	132	6,0	4,6	- 0,3	- 1,7

bron: bijlage 8 g.g.=gemiddelde jaarlijkse groei

6.5. De overgrootouders

De tabellen 26 en 27 vertonen afwisselend positieve en negatieve groei van verschillende intensiteiten in de diverse perioden. De groei was slechts in de periode 1950-1964 explosief.

Alleen bij deze leeftijdsgroep was er zowel aan het begin als aan het einde van de periode van 50 jaren een relatief groter aandeel van de vrouw dan de man in de bevolking van Coronie. Alhoewel het verschil aan het begin groter was dan aan het einde van de periode, was er in beide gevallen een vrouwenoverschot. Het waarom is echter niet met grote zekerheid vast te stellen. Het heeft wellicht te maken met de zorg van de kinderen en eventuele bezittingen in Coronie, nadat de man voor werk naar elders is vertrokken.

Tabel no.26: Groeidata en relatieve delen van overgrootouders 1950-2000

jaar	aantal	totale groei	gemid. groei	rel. deel
1950	276			7,4
1964	394	+ 42,8	+ 3,1	10,4
1972	388	- 1,5	- 0,2	12,4
1980	424	+ 9,3	+ 1,2	15,2
2000	368	- 13,2	- 0,7	12,8

bron: bijlage 8

**Tabel 26: Groeidata van overgrootouders
1950-2000 naar geslacht**

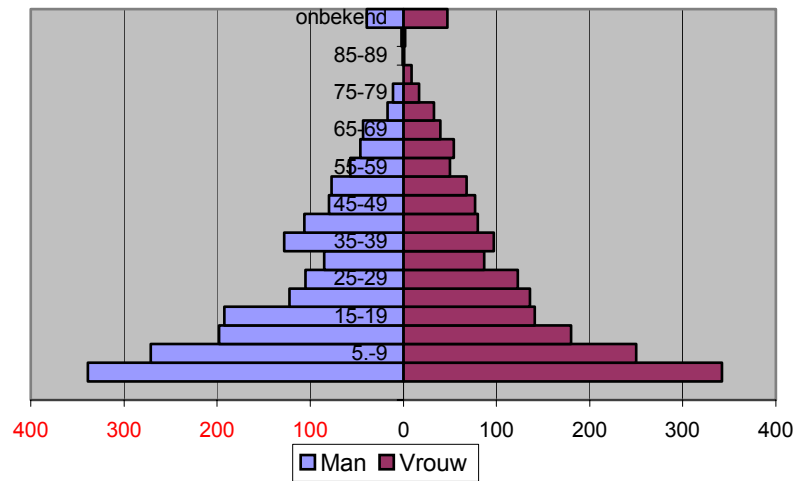
jaar	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
	abs	abs	rel	rel	g.g	g.g
1950	120	156	3,2	4,2		
1964	186	208	4,9	5,5	+ 3,9	+ 2,4
1972	206	182	6,6	5,8	+ 1,3	- 1,6
1980	223	201	8,0	7,2	+ 1,0	+ 1,3
2000	173	195	6,0	6,8	- 1,1	_ 0,1

bron: bijlage 8 g.g.=gemiddelde jaarlijkse groei

Het relatief aandeel van de overgrootouders is van 1950 t/m 1980 positief gegroeid. Daarna volgde een periode van vermindering. Kennelijk kozen de leden van deze groep tot 1980 overwegend voor het wonen in hun district en daarna in meerdere mate voor vertrek naar elders.

6. Bevolkingspiramiden

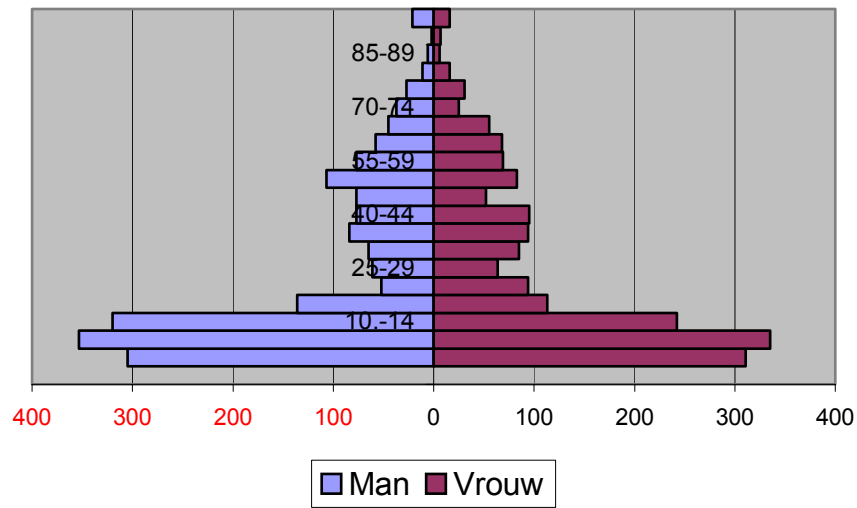
Een globale indruk van zowel de leeftijdsopbouw als de veranderingen in de verhoudingen in de leeftijdsgroepen van de onderhavige sub-bevolking kan worden verkregen uit de bevolkingspiramiden van de censusjaren en het jaar 2000.

Figuur 10: Bevolkingspiramide Coronie 1950**bron: bijlage 8**

De piramide van de bevolking van 1950 vertoont een brede voet, die spits naar de top loopt. Deze loop typeert een relatief grote omvang van de jeugd ten opzichte van de groep van economische aktieven. Voorts wordt een vloeiend verloop naar de top verstoord door versmallingen bij de vijfjarige leeftijdsklassen vanaf 10-14 t/m 30-34 jaar. De versmallingen bij de man zijn beduidend groter dan die bij de vrouw. Hiermede wordt aangetoond dat voor 1950 een grote groep uit de leeftijdsklasse 15-44 jaar uit Coronie was vertrokken en wel meer mannen dan vrouwen.

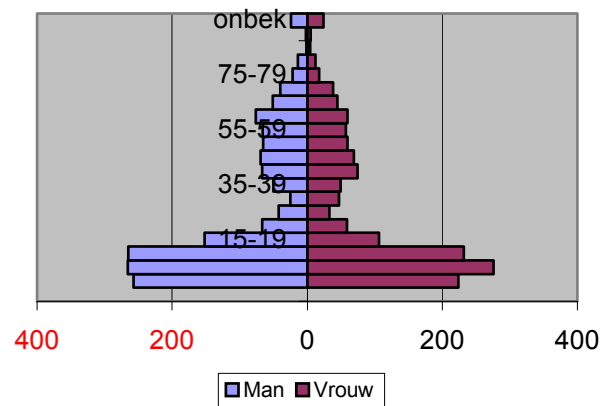
De piramiden van de Coroniaanse bevolking van 1964 (figuur 11) en 1972 (figuur 12) verschaffen een geheel ander beeld. Het spits toelopen naar de top is geheel komen weg te vallen en heeft plaats gemaakt voor een brede voet waarop als het ware een kolom van een bepaalde omvang is geplaatst.

Figuur 11: Bevolkingspiramide Coronie 1964

bron: bijlage 8

Figuur 12: Bevolkingspiramide Coronie 1972

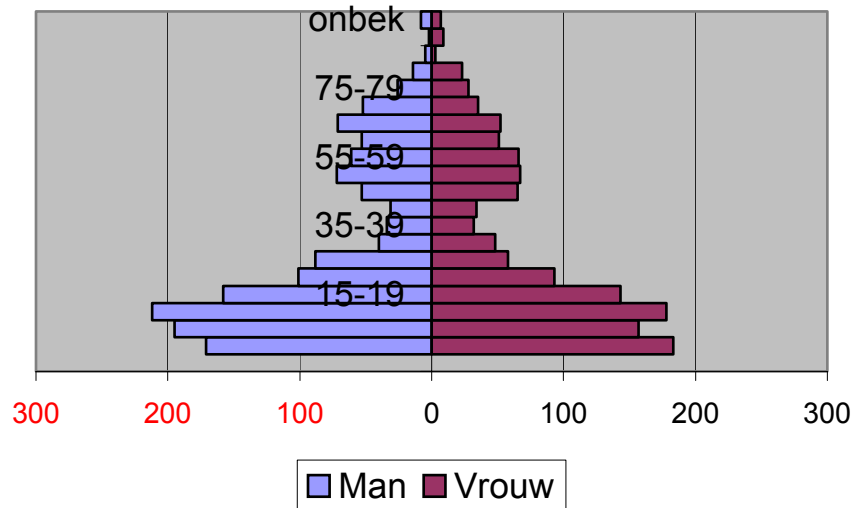

bron: bijlage 8

De kolom vertoont – met uitzondering van de versmalling bij de leeftijdsklasse 20-34 jaar – een redelijk gelijkmatige opbouw. De

kolom van 1972 is van kleinere omvang (breedte) dan die van 1964 en is als het ware over de gehele hoogte ingevreten. Met andere woorden zijn er dus bij nagenoeg alle leeftijdsgroepen minder inwoners dan 8 jaar eerder.

Figuur 13: Bevolkingspiramide Coronie 1980

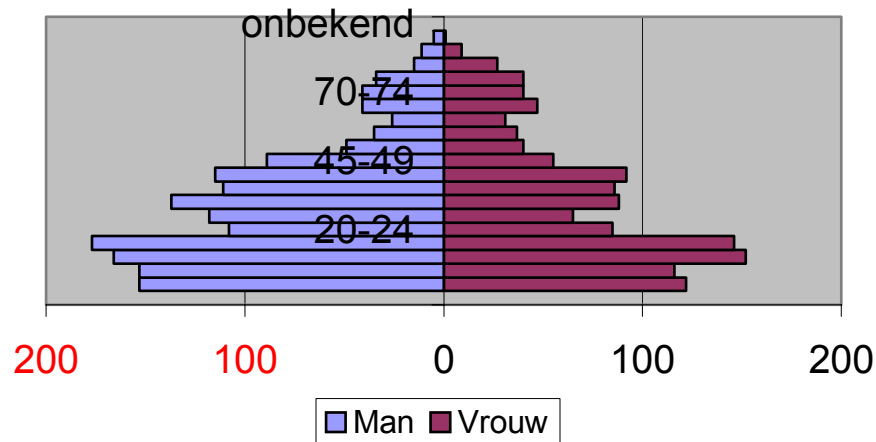
bron: bijlage 8

Significant is de versmalling van de voet van de piramide van 1980 (figuur 13) ten opzichte van die van 1972 evenals het verder invreten van de kolom bij de leeftijdsklasse 40-44 jaar. De piramide geeft de indruk, dat er langzamerhand een vervanging plaatsvindt van een piramide met een brede voet en een bijna vloeiend verloop van vóór 1950, door één met een duidelijk smallere voet in 1980. Deze ontwikkeling die te verwachten was vanuit de kolommen van 1964 en 1972, wordt bevestigd door figuur 14. De piramide van 1980 is in een periode van 20 jaren onderbouwd met een nieuwe fundering van geringere omvang. De bevolkings spreiding is ook evenwichtiger dan in de periode 1964 –1980.

De piramide van 2000 ziet er evenals die van 1950 qua opbouw redelijk uit. De ontwikkelingen in 50 jaren hebben, in vergelijking met de situatie van 1950, als resultaat een opbouw met een smallere voet, steiler naar de top lopende hellingen en een mannenoverschot in nagenoeg alle leeftijdsklassen. De positie van de jeugd is verslechterd

van 42,1% naar 30%, hetgeen een gevolg is van de groei van de economische actieven van 48,3% naar 57,2% en de groei van de ouden van dagen van 7,4% naar 12,8%.

Figuur 14: Bevolkingspiramide Coronie 2000

bron: bijlage 8

De groei van de economische actieven met 8,9 % is geheel te danken aan de leeftijdsgroep 15-44 jaar die in dezelfde periode groeide met 9,2% (van 37,4% naar 46,6%). Dit zou in het algemeen als zeer gunstig gekwalificeerd moeten worden, vermits de demografische druk sterk verminderd is. Wanneer echter bekend is dat het overgrote deel van deze groep werkloos is en/of inkomsten heeft onder het sociaal minimum (onder het minimumloon), dan blijft de druk ondragelijk ook bij de verhouding 6:10.

7.0. Conclusies

7.1. Regionaalplan

Coronie als organisatie-eenheid is evenals elke organisatie of een opensysteem, een doelrealiserend samenwerkingsverband, dat in voortdurende interactie met de relevante maatschappelijke omgeving streeft naar zelfhandhaving (zie ook par. 2.3.) Dit impliceert dat beleidsmakers van Coronie zich niet alleen rekenschap moeten geven van hetgeen zich in die maatschappelijke omgeving plaatsvindt, maar ook daarop moeten inspelen. Om aan dit (adequaat) inspelen voldoende inhoud te geven, dienen regelmatig doeleinden geformuleerd te worden evenals de wijze waarop realisatie daarvan moet plaatsvinden.

Tijdens het onderzoek is lang gezocht naar de programma's en /of plannen, die regelmatig t.b.v. het vorenbedoeld inspelen zouden zijn opgesteld. Uiteindelijk bleek, dat er voor wat Coronie betreft nooit een regionaalplan is opgesteld en voor implementatie goedgekeurd.

De term regionaal wil expressie geven aan het feit dat binnen het grotere nationaal raamwerk voor de ontwikkeling van het sociaal economisch leven van de Surinaamse bevolking grote betekenis moest en moet worden gehecht aan het eigen karakter en de eigen problematiek van de ontwikkelingsproblemen van Coronie. Met de term integraal wil tot uitdrukking worden gebracht, dat het eigen karakter en de eigen problematiek van de ontwikkeling van Coronie als producten moeten worden gezien van de wijze waarop de uiteenlopende aspecten van het nationaal en regionaal leven elkaar onderling in talrijke interrelaties hebben beïnvloed.

De grondslag van deze twee fundamentele uitgangspunten biedt de integrale regionale planning enerzijds een realistische grondslag voor de opstelling of uitwerking van lokale ontwikkelingsplannen en anderzijds een raamwerk waarbinnen het organisatie- en management gebeuren van Coronie op middellange en korte termijn uitgewerkt en gerealiseerd moeten worden. Hierdoor zal dan tevens richting zijn gegeven aan handelingen van het leidinggevend kader van Coronie op diverse managementniveau's, terwijl ook de mogelijkheid voorhanden zal zijn van regelmatige terugkoppeling, evaluatie en bijsturing van organisatieresultaten.

Het nooit hebben bestaan van een integraal regionaalplan voor Coronie betekent ook, het nooit voorhanden hebben gehad van een gezonde basis voor het toetsen van plannen, projecten, investeringen

enz. enz. Het hoeft dan ook niemand te verwonderen, dat de vele ontwikkelingspogingen geen positief resultaat hebben opgeleverd. Ook al had Coronie een eigen budget gehad inclusief de mogelijkheid om zelfstandig te plannen en uit te voeren, is en blijft een raamwerk waarbinnen het plannen en het nemen van besluiten moet geschieden c.q. de controle van het e.e.a. moet plaatsvinden, onontbeerlijk.

Ampele bestudering van de inhoud van de hoofdstukken 1 t/m 6 leert, dat tot 1964 er voor de ontwikkeling van Suriname ook geen meerjaren ontwikkelingsprogramma's werden opgesteld. Besluiten m.b.t. gewenste ontwikkelingen in Suriname werden – alhoewel vaak in Suriname voorbereid – uiteindelijk in Europa en onder druk van het wereldgebeuren genomen. In 1964 werd een eerste ontwikkelingsprogramma voor ons land opgesteld, waaruit het eerste en het tweede vijfjarenplan zijn afgeleid. Daarna zijn er verschillende meerjaren-programma's opgesteld en door de daartoe aangewezen partijen goedgekeurd. De implementatie van de plannen was echter steeds afhankelijk van besluiten van externe belanghebbenden (Nederland/ Amerika c.q. buitenlandse bedrijven) en mede daardoor werden de gestelde doeleinden in de verste verte niet gerealiseerd.

Coronie als sociaal economisch deel van Suriname heeft als gevolg van deze gang van zaken ook bepaalde ontwikkelingen moeten ondergaan. Het effect van de relevante beïnvloeding was, door het gemis van een regionaalplan (voldoende kader en een eigen budget), uiteraard groter omdat niet adequaat kon worden ingespeeld (gereageerd) op deze externe beïnvloeding.

7.2. Stuwende bedrijven

Reeds in het eerste meerjaren-ontwikkelingsprogramma van Suriname is aangegeven, dat de problematiek van de urbanisatie uit de districten naar Paramaribo weggewerkt moest worden middels het vestigen van stuwende bedrijven in de regio's. Voor wat betreft Coronie werden de plannen echter nooit serieus uitgewerkt en derhalve niet geïmplementeerd. Dit impliceerde de voortzetting van de uitmigratie met allerhande gevolgen voor de ontwikkeling van Coronie.

De stuwende bedrijven waren volgens het eerste (en later in één of andere vorm herhaald) meerjarenprogramma noodzakelijk, teneinde de doorgaans zeer arbeidsintensieve toeleveringsbedrijven een goede

basis te geven om zich maximaal te kunnen ontplooien. Ten behoeve van de sociaal economische ontwikkeling was het van groot belang te geraken tot een betere geografische spreiding van de economische activiteiten, tezamen met de dan noodzakelijke verbetering van het woonklimaat in de districten. Hierdoor zou het mogelijk zijn het urbanisatieproces en zijn schadelijke gevolgen tegen te gaan.

De stuwende bedrijven zijn tussen 1964 en 2000 niet gekomen ondanks de noodzakelijkheid, die in opvolgende meerjaren-ontwikkelingsprogramma's werd benadrukt en herhaald.

7.3. Externe beïnvloeding

Voor het verkrijgen van in- en overzichten van de externe beïnvloeding is de periode 1873-2000 verdeeld in 5 korte perioden, met wijzigende externe partijen en situaties en gepresenteerd in bijlage 9. Uit deze presentatie blijkt dat het steeds partijen en situaties uit de externe maatschappelijke omgeving van Coronie zijn, die bepalend waren voor de besluitvorming inzake het ontwikkelingsgebeuren van dit district. De interne belanghebbenden, de Coronianen, hadden in principe geen inbreng in het besluitvormingsproces.

In de eerste periode moesten ze overleven, door in dienst van de opkopers of plantage-eigenaren landbouwproducten te produceren. De Eerste Wereldoorlog (een externe oorzaak) bracht hierin verandering. De productie van voedsel werd gestimuleerd middels de beschikbaarstelling van gronden en het aanbieden van garantieprijzen, terwijl de positie van de kleine landbouwer ten opzichte van de opkoper wijzigde in het voordeel van de landbouwer. Deze gunstige situatie werd (tijdelijk) versterkt door de aanleg van de weg Ingikondre-Burnside (besluit van externe belanghebbenden).

De derde periode begint met het massaal ontslag van de arbeidsbevolking bij de wegaanleg en het gemis aan continuïteit in investeringen (geen besluit van interne belanghebbenden). De inmiddels ontstane slechte productieomstandigheden (externe oorzaak) in Coronie en de grote vraag naar arbeidskrachten i.v.m. de uitvoering van werken buiten het district en aangeduid in par.3.6 t/m 3.8. (externe situaties) veroorzaakten een massaal vertrek van de leeftijdsgroep 15-44 jaar uit Coronie.

In de vierde periode 1964-1980 worden de produktieomstandigheden in Coronie niet wezenlijk verbeterd. Dit vormde samen met investeringen in het kader van de ontwikkelingssamenwerking, de E.E.G. en de particuliere sector buiten Coronie, voldoende vertrekargumenten voor vestigingen elders. Ook in deze periode gaat het dus om partijen en situaties, waarop door de interne belanghebbenden geen invloed kon worden uitgeoefend.

In de laatste periode worden de produktieomstandigheden op het stuk van de rijstteelt enigszins verbeterd (geen besluit van de interne belanghebbenden) en er ontstaat tijdelijk een economische opleving, welke na ca. 15 jaren abrupt wordt stopgezet door het kapotgaan van een zwampkerende dam, die ruim vijf jaren moest wachten op rehabilitatie. De politieke instabiliteit, de geldontwaarding en grote investeringen buiten Coronie onder de noemer ontwikkelingssamenwerking (externe oorzaak) hadden wel een effect op de uitmigratie.

Kortom waren vanaf 1873 partijen en situaties uit de externe maatschappelijke omgeving van Coronie bepalend voor zijn sociaal economische ontwikkelingen. Het is mede daarom niet verwonderlijk, dat vele van de besluiten een negatief effect hadden op gewenste ontwikkelingen, immers werden die in eerste instantie steeds genomen met het oog op de realisering van de doeleinden van de externe en niet de interne belanghebbenden.

Daarnaast was het voor de interne belanghebbenden niet mogelijk e.e.a. te toetsen, aangezien zoals eerder vermeld zij niet beschikten over een regionaalplan c.q. een raamwerk, waarbinnen het organisatie- en managementgebeuren op middellange en korte termijn uitgewerkt en gerealiseerd konden worden.

7.4. Ontwikkeling van de produktiefactoren

In bijlage 10 is een overzicht opgenomen van de produktiefactoren in de diverse deelperioden vanaf 1873. Het organisatieniveau van de interne belanghebbenden werd enigszins verhoogd. Men deed ervaringen op en trok lering daaruit. Het niveau is echter nog steeds ruim onvoldoende, omdat enerzijds vanwege het gemis aan opleidingen in het district, weinig of geen kennis aan nieuwe technische, technologische en managementvaardigheden werd opgedaan en anderzijds het ervaren, het geoefend en het toekomstig kader (kinderen) gestadig wegtrok¹.

De particuliere sector in Coronie beschikte steeds over onvoldoende kapitaal om te investeren in duurzame werkgelegenheid. Door de uitmigratie werd onder meer het investeren buiten Coronie bevorderd. Het wegtrekken en het zich buiten het district vestigen betekende zonder meer, dat het ten behoeve van Coronie zo noodzakelijk benodigd kapitaal voor investeringen ook buiten het district bleef.

Voorts werden door het tekort aan managementvaardigheden de besparingen over het algemeen niet verhoogd, maar was er eerder sprake van een overbesteding in de consumptieve sector in plaats van de direct productieve sector. De particuliere sector was mede daarom aangewezen op het aantrekken van kapitaal middels een hoge bankrente, hetgeen weer niet bevorderlijk was voor het sparen.

7.5. De migratiegolven

De migratiegolven van de periode 1873 –2000 zijn gekwantificeerd en het resultaat is in tabel 28 en figuur 15 vastgelegd.

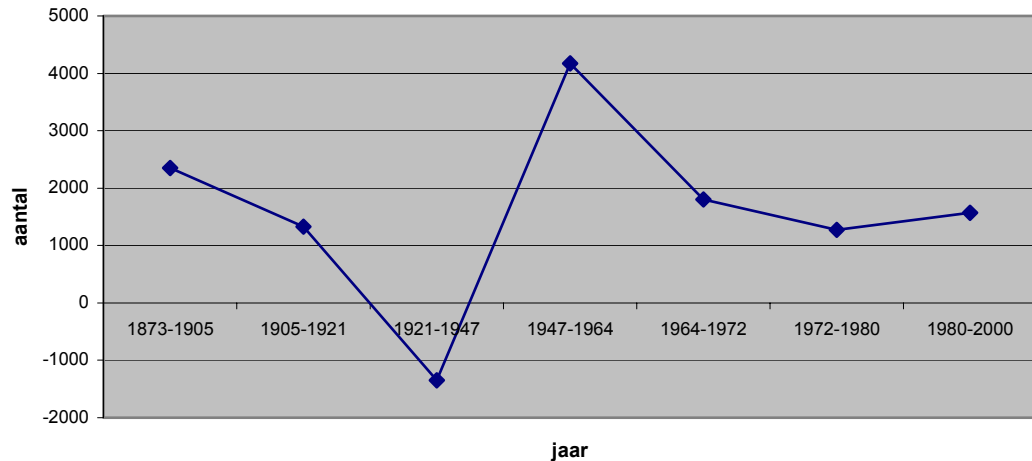
Tabel 28: Kwantitatief benaderde uitmigratie Coronie 1873-2000 naar deelperiode²

periode	begin bev.	verm. faktor	ber. toename	ber. eind- bevolking	werk. eind bev.	uitmigratie
1873-1905	2347	0,9	2146	4493	2119	2374
1905-1921	2119	0,5	1059	3178	1850	1328
1921-1947	1850	0,8	1480	3145	4682	-1352
1947-1964	4682	0,7	3277	7959	3782	4177
1964-1972	3782	0,3	1135	4917	3114	1803
1972-1980	3114	0,3	934	4048	2779	1269
1980-2000	2779	0,6	1667	4446	2873	1573
					totaal	11172

bron: ABS en CBB

Overduidelijk blijkt dat Coronie eigenlijk maar één periode heeft gekend zonder een opvallende uitmigratie en wel de periode 1921-1947. Het betrof de periode met een relatief zeer grote voedselproductie en de uitvoeringswerkzaamheden aan de weg Ingikondre-Coppenamepunt, de periode van volledige werkgelegenheid, de periode van honderden vestigingen in het district, een periode met een groot vestigingsoverschot (par.5.5).

**Figuur 15: Verloop van de gekwantificeerde uitmigratie
Coronie 1873-2000**

bron: tabel 28

Een andere periode met soortgelijke kenmerken is de periode 1980-2000. In die periode was er ook sprake van een tijdelijke economische oplevering, een periode waarbij geen afname van de bevolkingsgrootte plaatsvond, een periode met een vestigingsoverschot (par.5.12).

De kenmerken van de twee hier behandelde perioden wijzen op het feit dat Coronianen in hun district blijven, indien er voldoende werk is. Verder ontstaat er vanwege het geringe aanbod van arbeidskrachten, reeds bij een niet te grote opleving in de werkgelegenheid situatie, een vestigingsoverschot.

In de andere perioden neemt de grootte van de sub-bevolking af (zie figuur 1). Deze perioden hebben gemeen het feit, dat er in Coronie telkens niet of te weinig in duurzame werkgelegenheid werd geïnvesteerd, terwijl er buiten het district juist veel creatie van werkgelegenheid plaatsvond. Het wegtrekken van de volwassenen had dus een economisch motief als basis, terwijl hiermede ook wordt aangetoond, dat in de geschiedenis van twee eeuwen Coronie, de Coronianen steeds achter werk aanzaten. Ook in 1964 (blz.54) bleek er bij de economisch actieve mannen sprake te zijn van volledige

werkgelegenheid. Alle mannen uit deze leeftijdsgroep waren in Coronie aan het werk of ze waren vertrokken om elders te werken.

Het gevolg van een tijdelijke en relatief hoge investering in werkgelegenheid, die plotseling geheel terugvalt, is funest, vermits het de meest ernstige vorm van werkloosheid betreft nl. structurele werkloosheid. Deze vorm van werkloosheid hebben wij ook geconstateerd bij de Brokopondo push (par 3.8). In Coronie werd een explosieve uitmigratie van 6,6% per jaar gedurende 1947-1950 veroorzaakt, terwijl na de Brokopondo push een explosieve emigratie naar Nederland plaatsvond van 5,5% per jaar gedurende 1964-1967. Op deze grote uittochten volgden ketting vertrek reacties, die zich langer dan 15 jaren voortzetten.

7.6. Kleinschaligheid

De uitmigratie heeft in Coronie de kleinschaligheid bestendigd. Een bevolking van ongeveer 3000 mensen, met een lage totale productie, verschaftte de lokale productie in de afgelopen 30 jaren, een te kleine afzetmarkt en vormde een te geringe basis voor het treffen van bepaalde voorzieningen b.v. water, licht, beter onderwijs, een departementsafdeling, een filiaal van een zaak. Voorts zal een relatief kleine bevolking met een kleinschalige productie minder aandacht van beleidsmakers kunnen opeisen, zoals de gevallen genoemd op blz.8. Uiteraard veroorzaakt de geringe aandacht na verloop van tijd een bepaalde frustratie³ onder die bevolking.

7.7. De uitmigratie van de leeftijdsgroep 15-44 jaar

Volgens figuur 10 betrof de uitmigratie van 1947-1950 in hoofdzaak de leeftijdsgroep 15-44 jaar, waarbij meer mannen dan vrouwen het district hadden verlaten. Het gemis aan gegevens maakt het in detail bespreken van deze uitmigratie niet mogelijk. Wel was het mogelijk de uitmigratie vanaf 1950 te detailleren en zichtbaar te maken, hetgeen is neergelegd in tabel 29. De tabel verdeelt de massale uitmigratie van de periode 1950-1964 in een explosief vertrek van de vaders (zie par.6.3) op zoek naar werk en een groot vertrek van de moeders om met of zonder een dienstverband in het gebied van vestiging, samen te leven met de vaders.

Tabel 29: Gemiddelde jaarlijkse groei bevolking Coronie 1950-2000 naar leeftijdsgroep en sekse

periode	kinderen		ouders		grootouders		overgrootouders	
	m	v	m	v	m	v	m	v
1950-1964	S+	S+	E-	S-	ZS+	T+	E+	E+
1964-1972	E-	E-	ZS-	E-	E-	S-	S+	G-
1972-1980	E-	E-	S+	S+	G-	G+	S+	S+
1980-2000	S-	S-	E+	E+	T-	ZS-	S-	T-

legenda: E= explosieve groei G= gematigde groei v= vrouw
 S= snelle groei T= trage groei m= man
 ZS=zeer snelle groei "-= negatief "+=positief

bron: tabellen 20 t/m 27

De ouders bleven in de volgende periode (1964-1972) massaal vertrekken met het verschil, dat de vertrek golf van de moeders veel krachtiger was dan die van de vaders. Het logisch gevolg daarvan was het laten overkomen van kinderen en grootouders. Aan de ene kant omdat de omstandigheden dit mogelijk maakten – er waren kwantitatief en kwalitatief opvangmogelijkheden in het vestigingsgebied en aan de andere kant omdat de omstandigheden dit vereisten – de plicht van het opvoeden w.o. het verder doen opleiden van kinderen en de morele plicht van de zorg voor grootouders alsmede de behoefte aan ondersteuning van grootouders in geval vader en moeder werken.

Kortom veroorzaakte de uittocht van de leeftijdsgroep 15-44 jaar, welke explosief begon in de periode 1947-1950 en massaal werd voortgezet in de periode 1950-1964:

- een voortzetting van het vertrek in de specifieke leeftijdsgroep in de periode 1964-1972;
- een explosieve uittocht bij de kinderen in de periode 1964-1980;
- een vertrek golf bij de grootouders in de periode 1964-1972.

Het massale vertrek van de leden van de leeftijdsgroep 15-44 jaar impliceerde het vertrek van het vitaal deel van economische actieven van Coronie omdat:

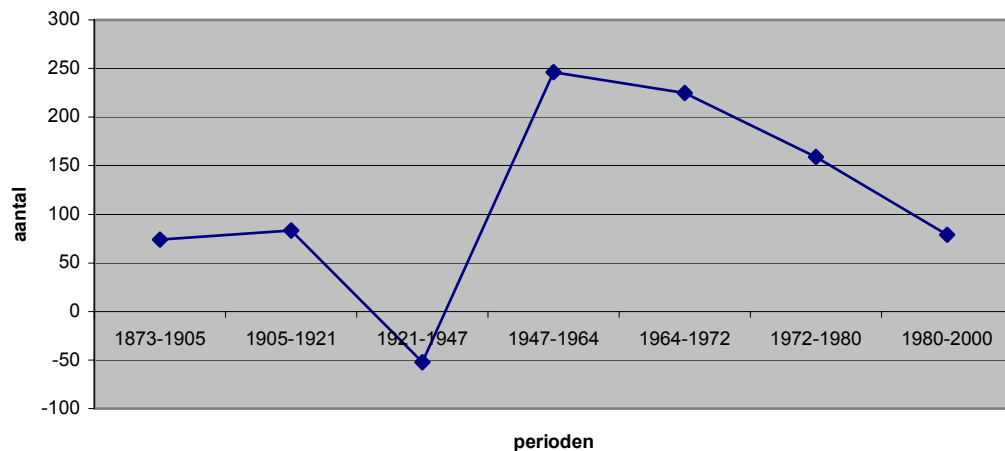
- a. de vitale ondersteuning van de noodzakelijke activiteiten in het kader van maatschappij-opbouw voor een groot deel kwam weg te vallen;

- b. het productievermogen van het district sterk afnam;
- c. er sprake was van een vorm van braindrain;
- d. de demografische druk werd vergroot;
- e. het reproductie vermogen werd verlaagd.

ad.a.

Maatschappij-opbouw is enerzijds het achterhalen van de daadwerkelijke oorzaken van de problemen van de gemeenschap en anderzijds het gezamenlijk – met inschakeling van alle bruikbare krachten in de samenleving – (helpen) opheffen van de gesignaleerde noden. Aan dit belangrijk aspect van het sociaal ontwikkelingsproces had de leeftijdsgroep 45-59 jaar door de jaren heen reeds allerhande bijdragen geleverd. De groep wenste dan ook geheel of gedeeltelijke overname daarvan door de jongeren van de leeftijdsgroep 15-44 jaar.

Figuur 16: Het jaarlijks gemiddeld aantal vertrekkenden uit Coronie 1873-2000 naar deelperiode

bron: tabel 30

De overname was echter niet mogelijk, omdat het merendeel van de leden van die groep was vertrokken. Het ontberen van de bijdragen betekende een toename van de noden van de lokale bevolking met nieuwe en het in mindere mate opheffen van de oude c.q. bestaande noden.

Tabel 30: Het jaarlijks gemiddeld aantal vertrekkenden uit Coronie 1873-200 naar deelperiode

jaar	aantal personen	jaar	aantal personen
1873-1905	74	1964-1972	225
1905-1921	83	1972-1980	157
1921-1947	-52	1980-2000	79
1947-1964	246		

bron: tabel no.28

Dit alles heeft in de praktijk geleid tot een bepaalde mate van sociale desorganisatie in het district b.v. landbouworganisaties die niet meer functioneerden, sociale organisaties die ophielden te bestaan, coöperaties die niet konden vergaderen. Tabel 30 en figuur 16 demonstreren dit overduidelijk.

ad.b.

Voor elke willekeurige productie is de aanwezigheid van de produktiefactoren arbeid, kapitaal, grond en organisatievermogen, onontbeerlijk. Door vertrek van de vitale economische aktieven verdwenen tevens vitale delen van de factoren arbeid en organisatievermogen uit het district. Het gevolg hiervan was een enorme terugval in de totale kwantitatieve en kwalitatieve produktiecapaciteit van het land van melk en honing van weleer (zie ook par 7.4.).

Het volume van de produktiefactor kapitaal nam ook sterk af, daar over het algemeen de vertrokken Coronianen hun besparingen gebruikten om hun eigen woon- en leefsituatie in het gebied van vestiging te verbeteren. Een deel van het kapitaal voor de zo noodzakelijke investeringen in Coronie, bereikte het district dus niet.

De uitmigratie loste de problematiek van de boedels niet op. Integendeel werden de problemen juist verergerd. Het opbouwen in het vestigingsgebied eiste alle aandacht op van de vertrokkenen, immers hadden ze duidelijk gekozen voor het verder leven in de plaats van vestiging, waarbij grond aangelegenheden van Coronie geen enkele prioriteit genoot. De produktiefactor grond leverde derhalve in Coronie een afnemende bijdrage aan het productieproces.

ad.c.

De leeftijdsgroep 15-44 jaar bestaat normaliter uit het opgeleid en getraind deel van de arbeidsbevolking. Het in de opleiding en training gestopte geld en moeite hadden ten doel het te zijner tijd noodzakelijk ondersteunen van het lokaal productieproces. De in Coronie opgeleide en geoefende werknemers, het toekomstig kader, de toekomstige werkgevers en toekomstige leidinggevenden van doelgroepen, vertrokken echter met alle opgedane kennis en vaardigheden naar andere gebieden, waardoor Coronie als vertrekgebied niet kon genieten van de vruchten van de relevante investeringen. Het vestigingsgebied echter wel.

ad.d.

Met demografische druk wordt bedoeld de verhouding tussen het deel van de bevolking dat theoretisch in staat is te werken (15-59 jaar) en het deel dat door deze groep noodzakelijkerwijs ook verzorgd moet worden.

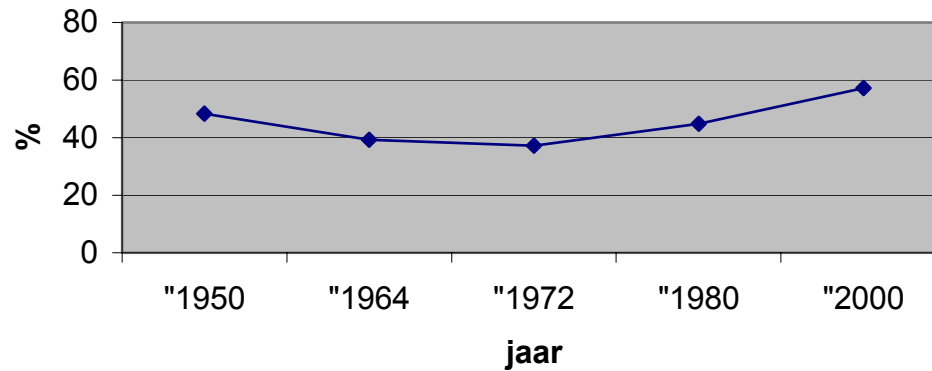
Tabel 31: Verloop van het aandeel v/d economische aktieven en het reproductie vermogen in Coronie 1950-2000

jaar	man (leeftijdsklasse 15 - 59 jaar)	vrouw	totaal	man (15 - 44 jaar)	vrouw
1950	952	859	1811	738	664
1964	736	749	1485	475	545
1972	603	555	1158	403	369
1980	638	606	1244	452	408
2000	939	704	1643	766	572

bron: tabellen 23 en 25

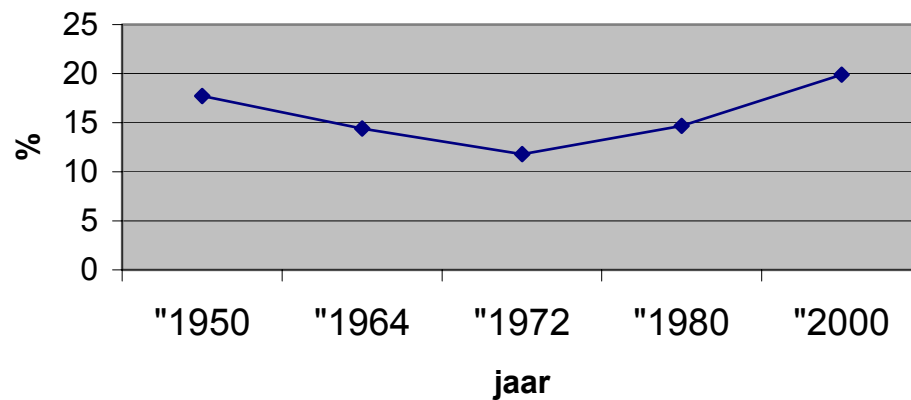
In Coronie betekende het dat in 1950, 1964 en 1972 respectievelijk 48,3%, 39,3% en 37,2% (tabellen 22, 24, 31) moesten werken om de rest te verzorgen. Hiermede is tevens aangetoond dat door de uitmigratie van de leeftijdsgroep 15-44 jaar de demografische druk op het niet vertrokken deel van de economische aktieven langer dan 20 jaren gestadig groter werd (figuur 17).

Figuur 17: Aandeel v/d economische aktieven Coronie 1950-2000

bron: tabel 31

**Figuur 18. Reproductie vermogen Coronie 1950-2000
naar deelperiode**

bron: tabel 31

ad.e.

Het reproductie vermogen van een bevolking wordt in het algemeen bepaald door de vrouwen van de leeftijdsgroep 15-44 jaar. Een afname van een deel van deze groep houdt dus automatisch in een verlaging van dat vermogen.

Aangezien als gevolg van de uitmigratie gedurende langer dan 20 jaren dit deel van de bevolking van Coronie steeds afnam van 17.7% via 14,4 % naar 11,8% in respektievelijk 1950, 1964 en 1972 (tabel

31 en figuur 18) is de conclusie van verlaging van het reproductie vermogen gerechtvaardigd.

7.8. Vertrekmotieven

Gedurende de gehele onderzoeksperiode heeft de behoefte aan werk een zeer bijzondere rol vervuld bij de besluitvorming inzake vertrek en vormde van de economische motieven ook steeds het voornaamste vertrekargument voor de volwassenen uit Coronie. In paragrafen 7.2. t/m 7.6. zijn enkele relevante aspecten van de economische vertrek motieven extra benadrukt.

Zoals in paragraaf 5.11 is aangetoond was het doel van het vertrek van de meeste kinderen ook het vinden van werk op korte termijn of op lange termijn (na studie in voornamelijk Paramaribo). Een deel vertrok omdat de ouders eerder waren vertrokken en het overkomen van de kinderen wensten, terwijl een deel vertrok op zoek naar een betere sociale organisatie (eigen gezin, andere omgeving). De aantallen per categorie vertrekkende kinderen kunnen niet cijfermatig worden benaderd, omdat daaromtrent geen gegevens voorhanden zijn. Het enige dat achterhaald kon worden is het jaarlijks afstuderen van gemiddeld 25 kinderen op MULO/LBGO-niveau (1997-2000).

De sociale organisatie van Coronie heeft ups and downs gekend die telkens afhankelijk waren van tijdelijke en incidentele grillen op economisch en sociaal maatschappelijk gebied. Bijvoorbeeld had in de periode 1921-1950 het sociaal leven een vrij hoog organisatieniveau bereikt, getuige het aantal organisaties (zie par.5.5.) dat regelmatig activiteiten ontplooiden.

De massale uittocht rond 1950 bracht een grote “set back” hierin. Het vertrek van de vele Coronianen (tabellen 28 en 30) veroorzaakte discontinuïteit in de dienstverlening van de sociale organisaties. De hierdoor veroorzaakte sociale desorganisatie had weer uitmigratie tot gevolg.

Geconcludeerd kan derhalve worden dat economische motieven steeds een preponderante rol vervulden bij pro-vertrek beslissingen. De weinige onderwijsmogelijkheden namen ook steeds een belangrijke rol in. Die rol had op korte termijn kwantitatief niet veel om het lijf, doch de kwalitatieve repercussies op middellange en lange termijn sorteerden met betrekking tot de ontwikkeling van het

district vele negatieve sociaal economische effecten. Het sorteren van negatieve effecten zal zich voortzetten indien er geen verandering komt in het afnemend aandeel van de kinderen in de bevolking van Coronie (figuur 9).

De sociale desorganisatie veroorzaakte ook vertrek, doch het effect was t.o.v. de economische motieven te verwaarlozen.

7.9. De interdependentie

Alhoewel de verschillende aspecten van het vertrek apart zijn behandeld bestaat er tussen de aspecten in meer of mindere mate een inter-dependentie. De aspecten beïnvloeden elkaar en zijn vaak elkaars determinanten. Zo is één van de gevolgen van het vertrek uit Coronie het klein houden van de lokale bevolking. De kleine bevolking leidt tot kleinschaligheid, hetgeen bepalend is voor de besluitvorming inzake het treffen van noodzakelijke voorzieningen. Het niet treffen van deze voorzieningen heeft een bepaalde mate van sociale desorganisatie tot gevolg, wat weer een vertrekmotief oplevert.

Zo kan het vertrek van vrouwen in de leeftijdsgroep 15-44 jaar het aantal geboorten in Coronie doen afnemen en het besluit van geen vroedvrouw bevorderen. Ook zal het vertrek van kinderen het onderwijsniveau doen afnemen en daardoor het wegtrekken voor (verdere) studie stimuleren.

De in de tabellen 28 en 30 aangetoonde vertrekgolven veroorzaakten telkens een discontinuïteit in de dienstverlening van de sociale organisaties, terwijl de discontinuïteit (ook telkens) weer reden was voor vertrek.

De als gevolg van het vertrek van de vaders en de moeder (par.6.3) ontstane geringe lokale produktiekapaciteit (kwantitatief en kwalitatief) beïnvloedde particuliere investeringsbeslissingen. Het uitblijven van de investeringen versterkten pro-vertrek besluiten.

Aan de ene kant maakt wegtrekken van kader het opstellen van gedegen plannen c.q. het fungeren als counterpart bij het maken van plannen, niet goed mogelijk. Aan de andere kant bevordert het gemis aan gedegen plannen geen ontwikkeling.

Met deze voorbeelden is een deel van de interdependentie vereenvoudigd voorgesteld. In de praktijk vormt de interdependentie

een veel ingewikkelder gebeuren, vermits een determinant tegelijk meerdere gevolgen heeft en meerdere interrelaties veroorzaakt. Nader onderzoek in deze zou echter onderwerp moeten zijn van een andere studie.

7.10. Eindbeschouwing

In dit hoofdstuk is getracht zowel de oorzaken als de gevolgen van de uitmigratie van de periode 1873-2000 aan te geven en in het kort toe te lichten. Het doel hiervan is de leidinggevenden en doelgroepen in Coronie bruikbare informatie aan te reiken om veranderingen te bevorderen in het belang van een gezonde en duurzame sociaal economische ontwikkeling van het district.

De sociaal economische schadefecten van de uittocht van de leeftijdsgroep 15-44 jaar, die explosief begon in 1947, massaal werd voortgezet in de periode 1950-1964, in kracht verminderde na 1964, doch totnogtoe voortgang vindt, is bepalend geweest voor de situatie waarin Coronie zich momenteel bevindt. Het in 1964 uitgesproken dilemma van wijlen de heer drs. D. Hooghart is bewaarheid, immers is de bevolking van Coronie arm gebleven, omdat de bedoelde vicieuze cirkel (blz. 6) gedurende ruim 25 jaren niet werd doorbroken. Het vertrek in die leeftijdsgroep is wel tot een zeer laag niveau teruggebracht, doch de negatieve invloed van het 25 jaar gestadig wegtrekken wreekt zich nog steeds.

Met de inhoud van met name de paragrafen 7.5. t/m 7.9 is in voldoende mate aangetoond, dat m.n. de uitmigratie van Coronie in de leeftijdsgroep 15-44 jaar van significante invloed was op de sociaal economische ontwikkeling van het district. Aan deze significante invloeden moeten worden toegevoegd de effecten van de interdependentie (van de effecten) alsmede de geestelijke en psychologische trauma's, die initiatieven tot het ontwikkelen van het district al jaren lang op een dood spoor zetten.

Derhalve kan geconcludeerd worden dat de probleemstelling (blz. 10) juist is. Juister is te concluderen dat de uitmigratie voorkomen, verminderd dan wel teruggedraaid had kunnen worden, wanneer de in de tijd wisselende beleidsmakers, vanaf de veertiger jaren van de vorige eeuw, doelbewust hadden gekozen voor duurzame (werkgelegenheid) menselijke ontwikkelingen in Coronie.

Deze beleidsmakers hebben wel doelbewuste keuzes gemaakt doch steeds voor andere prioriteiten en niet eens opdrachten verstrekt voor het uitwerken van een ontwikkelingsplan voor het District Coronie (par.7.1.). Ook hebben ze de remedie tegen de uitmigratie, het vestigen van stuwende bedrijven (par.7.2.) niet bevorderd, nader uitgewerkt of doen implementeren.

Indien b.v. in het kader van het Welvaartsfonds (1947) was besloten in Coronie (met toen 4682 inwoners) in de landbouw te investeren in plaats van te Wageningen, Groot Henar en/of Prins Bernhard Polder (alwaar toen beduidend minder mensen woonden zou:

- de explosieve uittocht uit Coronie van 1947-1950 evenals de follow-up daarvan (par.7.7) niet hebben plaatsgevonden;
- Coronie sedert 1950 beschikken over betere algemene maatschappelijke voorzieningen z.a. water, elektra, voortgezet onderwijs enz.;
- er momenteel geen sprake zou zijn van kleinschaligheid (zie par. 7.6.) en de in verband daarmee te verwaarlozen positie bij de politieke inspraak en besluitvorming van Suriname i.h.a. en van Co-ronie i.h.b.;
- het assortiment aan produktiefactoren (par 7.4.) van Coronie een veel hogere kwaliteit vertegenwoordigen dan de huidige;
- de actuele objectieve situatie van Coronie anders zijn.

Het vestigen van stuwende bedrijven in Coronie is in de periode 1950-2000 ook uitgebleven. Ampele bestudering van de informatie leert dat de redenen hiervan gezocht moeten worden in:

1. de betere inzichten in de totaliteit van het sociaal economisch potentieel van Suriname en de bijzondere kennis van specifieke ontwikkelingsmogelijkheden, die men in de periode 1947-1964, middels onderzoek, inventarisatie en studie, had verkregen;
2. de verschillende ontwikkelingsvisies, die men voorstond in de periode 1955-1975 en daarna m.n. de verbetering van de infrastructuur (par 5.8.), prioriteit aan de ontwikkeling van de (industriële) mijnbouwsector (blz. 20), de zgn. River-basin development benadering en de groeipool-theorie;

3. de keuze van prioriteiten van de beleidsmakers (op basis van ad 1 en 2) en de daaraan gerelateerde investeringen buiten i.p.v. in Moroni;
4. de beslissingskracht van de Surinaamse beleidsmakers inzake de ad 3. bedoelde keuzen.
5. het onvermogen van de Coronianen om elkaar te kunnen vinden in aangelegenheden, die essentieel zijn voor hun gemeenschappelijk lot, waardoor geen verbetering werd opgeëist en men steeds afhankelijk werd van besluiten van externe belanghebbenden en de daarmee gepaard gaande sociaal economische schade-effecten.

Coronianen moeten lering trekken uit de les van twee eeuwen, doch in het bijzonder van de afgelopen 50 jaren. Gejammer zal niet veel helpen. Wat wel kan helpen is een andere aanpak van zaken. Een doelbewust en gepland werken naar een bepaalde mate van decentralisatie in 2004, waarbij Coronee zichzelf kan bedruipen en niet verder afglijdt naar een volledig verzorgde- en bedel-samenleving, waarvoor weinig respect zal worden opgebracht en waardoor de trots van de Coroniaan verder zal detoriëren.

8. Aanbevelingen

a. Een concept-integraalplan

Eén van de grootste problemen van Coronie is het niet bestaan van een integraal regionaal plan. Er is bij de beleidsmakers (centrale overheid, lokale overheid, c.q. onderdelen daarvan) niet eens een overzicht van de problemen van Coronie, die op korte en middellange termijn opgelost dienen te worden en nog minder een pakket van plannen en/of projecten die noodzakelijk uitgevoerd moeten worden. Hierdoor bestaat er ook geen realistisch raamwerk waarbinnen het organisatie- en management gebeuren uitgewerkt en gerealiseerd moeten worden. Met het raamwerk zal tevens richting worden gegeven aan handelingen van het leidinggevend kader van Coronie op diverse managementniveau's, terwijl de mogelijkheid voorhanden zal zijn van regelmatige terugkoppeling, evaluatie en bijsturing van organisatieresultaten.

Het niet bestaan van een gezonde basis voor b.v. het toetsen van projecten en plannen, manifesteert zich in de praktijk in oeverloze discussies over aangelegenheden die urgent of noodzakelijk zijn en ook niet in aanmerking worden gebracht voor financiering. Ook wordt aan noch de centrale noch de lokale overheid voldoende huiswerk meegegeven, hetgeen elk jaar weer leidt tot een grote onderrealisatie van wensen van de massa van Coronie en de daaraan gerelateerde frustraties.

Het is daarom van zeer grote importantie zo spoedig mogelijk een groep te vormen, die zich belast met het schrijven van een concept-integraal plan voor Coronie. Het plan moet in nauw overleg met de diverse doelgroepen worden samengesteld en als uitgangspunt hebben, het bevorderen van duurzame ontwikkelingen in Coronie.

b. Aantrekken van particuliere investeringen.

De economische structuurverbetering van het District Coronie moet gericht zijn op een intensieve benutting van de beschikbare menselijke en natuurlijke hulpbronnen, waarbij middels het scheppen

van duurzame werkgelegenheid, de productie van eindproducten ten behoeve van de export lokaal plaatsvindt.

Vermits de hiertoe veelal benodigde investeringen -- in m.n. de voor de productie noodzakelijke infrastructuur -- op middellange termijn noch lokaal noch van overheidszijde kunnen worden opgebracht, is het op korte termijn aantrekken van grote en/of middelgrote bedrijven uit de private sector, onontbeerlijk voor het genereren van duurzame ontwikkelingen in en voor Coronie.

De bedrijven moeten een zo maximaal mogelijk stuwend effect sorteren ondanks het gegeven, dat aan deze bedrijven slechts grond zonder enige infrastructuur kan worden aangeboden. Het is mede daarom van eminent belang dat aan het vestigen van bedrijven voorwaarden worden verbonden ter verbetering van enerzijds de produktiefactoren arbeid, organisatievermogen en kapitaal en anderzijds de sociale situatie van het district. Mogelijkheden hiertoe zijn o.m.:

- de creatie van voldoende duurzame werkgelegenheid, waardoor uitmigratie overbodig wordt;
- de creatie, stimulering en implementatie van indirecte werkgelegenheid in Coronie;
- het middels interne en andere opleidingen en trainingen alsmede overdracht van (nieuwe) technologie verhogen van het opleiding- en organisatieniveau binnen Coronie;
- grondstoffen uit de drie ontwikkelingspotenties (landbouw, veeteelt en visserij) van Coronie ter plaatse tot eindproducten voor de export verwerken.

c. Saneren van het overheidsapparaat

Het doelbewust en rationeel gezien zeer verantwoord streven van de huidige Regering tot sanering van het overheidsapparaat zal, uitgaande van de concrete situatie van het district, het sterk verminderen van het aantal landsdienaren in Coronie en een abrupte uitmigratie in de leeftijdsklasse 15-44 jaar, inclusief de daaraan gerelateerde schade-effecten, impliceren. De bijzondere zware sociaal economische klap die dit in Coronie zou kunnen sorteren, moet voorkomen worden door zo spoedig mogelijk en in overleg met de daartoe aangewezen doelgroepen, plannen voor de creatie van vervangende werkgelegenheid in de direct productieve sector te maken en te implementeren.

Overzicht van gebruikte documenten

1. Koloniale verslagen 1873 t/m 1947.
2. Verslagen van de algemene volkstellingen van 1950, 1964, 1972 en 1980.
3. Demografische data Suriname t/m 1997 van het Algemeen Bureau voor de Statistiek no. 185-99/01.
4. Publicaties van het Centraal Bureau voor Burgerzaken over de jaren 1985 t/m 1999.
5. Meerjaren ontwikkelingsprogramma's uitgeven door het Planbureau Suriname over de periode 1965 – 2004.
6. De mobilisatie van het eigene, van Dr. Ir. F.E. Essed d.d. februari 1975.
7. Een volk op weg naar zelfstandigheid, van Dr.ir. F.E. Essed d.d. oktober 1973.
8. Geschiedenis van Suriname, van Hans Buddingh d.d 1995.
9. Sociale Demografische aspecten van Coronie, een studie van het Bureau Landelijke Opbouw van ir. F.L. Schmidgall d.d. 1963.
10. Coronie en de migratie, een studie van het Bureau Landelijke Opbouw van Henk Schotanus d.d 1971.
11. Uit de kronieken van de R.K.-kerk te Coronie, van G. van Kempen d.d. februari 1992.
12. Rijstcoöperaties in Coronie als sociaal verschijnsel, een doctoraal scriptie van drs. M.S. Sastroedjo d.d. december 1997.
13. Oude kranten van Suriname.
14. Decentralization and local government strengthening program, z.a. overeengekomen in de aide memoire tussen de Minister van Regionale Ontwikkeling en de I.D.B. Mission Chief, Robert Daughters, Washington D.C. januari 1999.

Noten

Noot hoofdstuk 1

1. De voormalige Directeur van het Algemeen Bureau voor de Statistiek, de heer Drs. D. Hooghart, heeft in 1964 als leider van de derde algemene volkstelling van Suriname, dit dilemma uitgesproken.

Noten hoofdstuk 2

1. De Regering van Suriname heeft voor wat betreft de sociaal economische ontwikkeling van de districten – dus ook voor Coronie – gekozen voor een beleid van decentralisatie. Middels het genereren van eigen middelen en het maken van eigen begrotingen van inkomsten en uitgaven zullen de lokale overheden (Districtsbesturen c.q. – organen) in staat worden gesteld autonoom over middelen te beschikken ten behoeve van hun regionale huishouding. De implementatie zal volgens recente info's per 1 september 2001 in bepaalde (zgn. pilot-) districten van start gaan. De volgorde is extern zodanig vastgesteld, dat de districten Brokopondo en Coronie pas in 2004 - als laatste districten - voor implementatie in aanmerking zullen komen.
2. Van Coronie zijn er in de publicaties van de ABS en het CBB bijvoorbeeld geen midjaarlijkse bevolkingsgegevens opgenomen.

Tabel: Geboortecijfers Suriname 1990-1999

a	b	c
1990	23,8	23,7
1991	22,6	22,6
1992	24,4	24,3
1993	23,3	23,3
1994	20,8	20,7
1995	21,3	21,2

1996	22,7	22,6
1997	25,8	25,6
1998	23,4	23,3
1999	22,9	22,8

bron: ABS en CBB

Hierdoor is het niet mogelijk ruwe geboorte- en sterftcijfers van Coronie uit te rekenen. Nader onderzoek heeft aangetoond, dat de ruwe geboorte- en sterftcijfers van geheel Suriname niet veel verschillen van de dito cijfers, berekend op basis van bevolkingsgrootte aan het einde van de respectieve jaren.

In de voorgaande tabel zijn de ruwe geboortecijfers van Suriname in kolom b gehaald uit een publicatie van het ABS (1990-1997) en een publicatie van het CBB (1998 en 1999). De cijfers van kolom c zijn uitgerekend op basis van de grootte van de eindbevolking van de respectieve jaren. De presentatie maakt duidelijk dat de verschillen minimaal zijn.

Noten hoofdstuk 3

1. Coronie stond in de periode 1800-2000 evenals elke willekeurige organisatie steeds onder druk van de veranderingen in de externe maatschappelijke omgeving. De druk was relatief groot ten opzichte van andere soortgelijke organisaties, omdat enerzijds de besluiten m.b.t. de belangrijke lokale ontwikkelingen niet door Coronianen werden genomen maar door een sterk centralistisch bestuur in Paramaribo en anderzijds de lokale bestuurders niet behoorden tot de groep van de interne belanghebbenden, doch tot de groep van de externe belanghebbenden.
Het centralistisch bestuur was voor belangrijke besluiten t.a.v. Suriname aangewezen op de besluitvorming in vooral Nederland, die weer onder druk stond van het wereldgebeuren.
Teneinde inzichten te verschaffen in de interrelaties tussen de externe en de interne ontwikkelingen van het District Coronie zijn vooruitlopend op de interne ontwikkelingen van Coronie, eerst bepaalde externe ontwikkelingen in hoofdstuk 3 vastgelegd. Een groot deel daarvan is overgenomen uit het boek van Hans Buddingh van 1995 getiteld " Geschiedenis van Suriname", terwijl ook informatie uit meerjaren ontwikkelings programma's

van Suriname (zie blz. 90) en de publicatie “Een volk op weg naar zelfstandigheid” van Dr.ir.F.E. Essed van oktober 1973, zijn opgenomen.

2. Met kettigmigratie wordt bedoeld, dat voor opvangmogelijkheden van de vertrekkenden uit Suriname werd zorggedragen door reeds in Nederland gevestigden.

Noten hoofdstuk 4

1. De eerste immigranten die zich in Coronie vestigden waren de Chinezen. In 1858 werden uit de groep van 500 (blz.16) 25 Chinezen naar Coronie gedirigeerd om het thans bekende Zoetwaterkanaal uit te (doen) graven. Het merendeel bleef daar wonen en vermengde zich met de plaatselijke bevolking.
In 1873 werden 51 van de 410 immigranten uit Brits Indië in Coronie te werkgesteld. In totaal kwamen meer dan 400 Hindoestaanse immigranten naar het district. Allen verlieten na hun contractperiode het district, wellicht omdat Coronie het hoogste sterftepercentage onder de Hindoestaanse immigranten van Suriname had.
Een experiment met 19 Nederlandse jongens in 1873, werd een totale mislukking en veroorzaakte een snelle terugkeer naar Nederland.
De Javanen kwamen, zoals op blz. 27 is vermeld, later.
2. Deze informatie is aangetroffen in een studierapport van het BLO (Bureau Landelijke Opbouw), dat in 1963 door ir. P.L. Smidgall is geschreven. De heer Smidgall was agrosocioloog en heeft toen in opdracht van het BLO een studie gemaakt van sociale en demografische aspecten van Coronie.
3. In het verslag van de vierde algemene volkstelling van Suriname is op blz. 35 de volgende staat opgenomen.

Staat 21: Geslachtsverhouding

jaar	a	jaar	a
1920	918	1964	1000
1930	937	1965	1000
1940	957	1971	988

1950 1007
 legenda: a = het aantal vrouwen
 per 1000 mannen

4. Zie BLO-studie ad.2.
5. De onderstaande tabel is overgenomen uit de publicatie no. 185-99/01 van het ABS, blz. 35.

Tabel: Geboortecijfers in urbane en rurale gebieden

jaar	urban geb.cijfer	rural geb.cijfer
1992	24,3	24,5
1993	22,0	26,4
1994	19,3	24,4
1995	18,9	27,1
1996	21,3	26,1
1997	24,1	29,5

legenda: Par'bo en Wanica zijn
urbane gebieden

Noten hoofdstuk 5

1. Op 1 januari 1804 riepen de Haitianen de onafhankelijkheid uit en Haïti werd -- als dramatisch sluitstuk van de zwarte revolutie die begon met het eerste succesvol verzet van de vrijheidsbeweging onder leiding van Tussain, bekend als “de zwarte Napoleon”, tegen de Franse koloniale overheersers in de nacht van 22 op 23 augustus 1791 -- de eerste zwarte republiek van de wereld. De nieuwe staat werd niet enthousiast ontvangen, omdat het als een bedreiging werd gezien van het, door de notoire slaven-houdende landen, toen algemeen aanvaard systeem van slavernij.
 De basis van de slavernij werd ontregeld en het is onmiskenbaar, dat er overal in de wereld kettingreacties in beweging werden gezet en anti slavernij bewegingen successen boekten w.o.:
 - slavenopstanden in Amerika;
 - afschaffing van de slavenhandel in 1808;
 - vrijheidsstrijd van Simon Bolivar (Venezuela 1811 enz.);
 - afschaffing slavernij in Engelse kolonies in 1833;

- vrijheidsbeweging Tata Colin in Coronie 1836;
 - afschaffing slavernij in Franse kolonies in 1848;
 - afschaffing slavernij in Suriname in 1863.
2. Deze informatie is aangetroffen op blz. 1 van de BLO-studie bedoeld in noot 2 van hoofdstuk 4.
 3. Idem.
 4. De ex-slaven beschikten niet over bruikbare informatie om een gezonde vergelijking te kunnen maken tussen de gebieden van vertrek en vestiging. Het waren in wezen dus onbekende gebieden waar zij naar toe wilden of gingen, hetgeen op zich al een bepaald risico inhield.
 5. Volgens tabel 7 had Coronie vóór 1954 een hoger gemiddeld geboortecijfer dan het gemiddelde van Suriname en een, vanwege de zeer gunstige gezondheidstoestand, nagenoeg constant sterftcijfer (blz. 33).

Voor het kwantificeren van de uitmigratie in de periode 1873-1921 werd desondanks uitgegaan van een geboorteoverschot (van 20,0) dat lager is dan het laagste uit de periode 1950-1980 (tabel 6).

6. Onder andere de BLO-studie (zie noot 2).
7. In verband met het 100-jarig bestaan van de R.K.-kerk te Mary's Hope in Coronie werd in februari 1992 door pater G. van Kempen een boekje uitgegeven. De informatie m.b.t. pater de Kort is uit dit boekje gehaald.
8. Idem;
9. Dit staat op blz. 42 van het "Ontwikkelingsplan Suriname 1965" uitgegeven door de Stichting Planbureau Suriname in 1964.
10. Met demografische druk wordt bedoeld de verhouding tussen het deel van de bevolking dat theoretisch in staat is te werken (15-59 jaar) en het deel dat door deze groep noodzakelijkerwijs ook verzorgd moet worden. Bij een verhouding 1:2 moet een werker theoretisch gemiddeld twee personen verzorgen. Dit is minder

zwaar dan de verhouding 1:4 waarbij theoretisch een werker gemiddeld vier personen moet verzorgen.

11. De cijfers zijn vermeld in paragraaf IV. 3.1.1. van het Meerjaren ontwikkelingsprogramma Suriname; Jaarplan 1977 van augustus 1976.
12. In 1959 verrichte de heer Drs. Renselaar in opdracht van het BLO een migratie-onderzoek in Coronie. Delen van het onderzoeksresultaat zijn overgenomen in "Coronie en de migratie" van de heer Henk Schotanus. De onderzoeksresultaten betreffende de 331 huishoudens zijn afkomstig van deze studie.
13. Idem;
14. De heer Henk Schotanus deed in opdracht van het BLO in 1977 een migratie beslissingsonderzoek in Coronie. Een deel van het onderzoeksresultaat is overgenomen waaronder tabel 19.
15. De verhouding coalitie versus oppositie (19-19 en later 20-19) had samen met het politiek denken en handelen van de politieke leiders van Suriname van de jaren 1975-1976, de positie van de volksvertegenwoordiger van Coronie zodanig versterkt, dat hij van de Regering een bedrag vrij kreeg om de zgn. Welvaartsfonsdam, nl. de dam op de zuidgrens van de boedelgronden in Coronie, te renoveren. Na de autorisatieverlening werd hij ervan overtuigd, dat de geplande investering een onverantwoorde zou zijn, vermits op redelijkheidsgronden niet kon worden verwacht dat uit de boedelgronden een investeringsoutput zou volgen. In plaats van de renovatie werd toen een nieuwe zwampkerende dam aangelegd in de vorm van een "U", waardoor er een rijst-polder van ca. 3500 ha ontstond. Vanwege de in Suriname overbekende politieke haast kon i.v.m. de algemene verkiezingen van 1977, de uitvoering niet wachten op een vooraf gepleegd onderzoek en gemaakte technische tekeningen. De polder werd aangelegd en totnogtoe zijn de tekeningen niet vervaardigd. Van overheidswege was er geen controle op de bestemmingswijziging en de uitvoeringswerkzaamheden. Dit was ook het geval voor wat betreft het onderhoud van de dam, hetgeen tenslotte uitliep op damdoorbraken in 1995.

Noten hoofdstuk 7

1. De gedachte dat de vertrokken personen worden vervangen door anderen, zodat er van productiedaling geen sprake zou zijn, berust kennelijk op de veronderstelling dat de produktiefactor arbeid homogeen is. In de praktijk blijkt steeds weer, dat juist de goede ervaren krachten die veelal een opleiding of training achter de rug hadden, vertrokken.

De werklozen die deze arbeidskrachten zouden moeten vervangen, zijn voor het overgrote deel ongeïnfund en ongeschoold. Er vindt dus wezenlijk een kwalitatieve achteruitgang van het arbeidspotentieel plaats door de emigratie.

2. Om een bevolkingsgroei te kwalificeren wordt internationaal en nationaal de volgende tabel gehanteerd.

Tabel: Overzicht kwalificatie gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei

categorie	jaarlijkse groeicijfers (in %)	verdubbeling v/d bevolking binnen (in jaren)
stationair	geen groei	
trage groei	< 0,5%	> 139
gematigde groei	0,5 - 1,0	139 – 70
snelle groei	1,0 - 1,5	70 – 47
zeer snelle groei	1,5 - 2,0	47 – 35
explosieve groei	2,0 - 2,5	35 – 28
explosieve groei	2,5 - 3,5	28 – 20
explosieve groei	3,5 - 4,0	20 – 18

bron: CBB

Aan de hand van deze tabel zijn vermenigvuldigingsfactoren vastgesteld op basis van het aantal jaren en de groei tussen twee meet-momenten. Zo is de vermenigvuldigingsfactor bij een geboorteoverschot van 20,0 (explosieve groei van 2%) bij een periode van 32 jaren (verdubbeling binnen 35 – 28 jaren) $32 : 35 = 0,9$. Evenzo wordt de vermenigvuldigingsfactor bij een

geboorteoverschot van 36,5 gedurende de periode 1950 – 1964 vastgesteld op $14 : 20 = 0,7$.

De kwantitatief benaderde migratie van een periode wordt dan als volgt berekend:

- a. beginbevolking X vermenigvuldigingsfactor = berekende toename;
 - b. beginbevolking + berekende toename = berekende eindbevolking;
 - c. werkelijke eindbevolking – berekende eindbevolking = migratie
3. De in de Coroniaanse samenleving al jaren lang op individueel en collectief niveau geconstateerde frustratieverschijnselen, manifesteren zich ondermeer in de vorm van het “klimaat van berusting”, de desinteresse zich te organiseren, individueel en collectief wantrouwen, gevoelens van minderwaardigheid marginaliteit en hopeloosheid. Deze verschijnselen hebben als hoofdoorzaak de bijzonder geringe aandacht voor de concrete problemen van Coronie. De enkelen, die zich nog willen inzetten worden na elk bezoek van beleidsmakers verder gefrustreerd.

Zo wordt Coronie al jaren dagelijks geconfronteerd met o.a.:

- grote fluctuaties in de elektriciteitsvoorziening;
- televisie-uitzendingen, die regelmatig uitvallen;
- een lage waterdruk (watervoorzieningen);

Indien deze eenvoudige zaken jarenlang niet opgelost kunnen worden, is het meer dan begrijpelijk dat oplossingen voor andere problemen ook niet verwacht worden. Wanneer beleidsmakers toch nog de durf opbrengen over die problemen te praten en beloften te doen, die niet worden nagekomen, dan worden wantrouwen en frustratie dagelijkse gespreksonderwerpen.

Bijlagen

bijlage 1: Bevolking van Suriname en Coronie 1873 - 2000

jaar	bevolking Suriname	bevolking Coronie	jaar	bevolking Suriname	bevolking Coronie
1873	51.888	2347	1964	324.211	3782
1905	74.578	2119	1972	379.607	3114
1921	94.931	1850	1980	355.241	2779
1950	177.788	3753	2000		2873

bron: Koloniale Verslagen, ABS en CBB-Coronie

bijlage 2: Bevolking van Coronie 1950-2000 naar censusjaar en etnische groep

groep	1950 abs	1964 abs	1972 abs
Creolen	3347	3344	2710
Javanen	328	336	318
Hindoestanen	47	47	40
overigen	31	55	46
totalen	3753	3782	3114
	rel	rel	rel
Creolen	89.2	88.4	87.0
Javanen	8.7	8.9	10.2
Hindoestanen	1.3	1.2	1.3

overigen	0.8	1.5	1.5
totalen	100.0	100.0	100.0
bron: ABS			

bijlage 3: Gemiddelde leeftijd van de Coroniaanse bevolking 1950 - 2000

jaar	gemiddelde leeftijd	jaar	gemiddelde leeftijd
1950	18.6	1994	24.6
1964	14.7	1995	24.4
1972	14.7	1996	24.6
1980	18.9	1997	24.7
2000	25.6	1998	24.6
		1997	24.1
		2000	25.6

bron: ABS en CBB

bijlage 4: Geslachtsverhoudingen Coronie gedurende censusjaren en 2000

jaar	man abs	man rel	vrouw abs	vrouw rel
1950	1919	51.1	1834	48.9
1964	1921	50.8	1861	49.2
1972	1621	52.1	1493	47.9
1980	1447	52.1	1332	47.9
2000	1584	55.1	1289	44.9

bron: ABS en CBB-Coronie

**bijlage 5: Verdeling van het aantal vrouwen naar
leeftijdsgroep, censusjaar en 2000**

leeft.groep	1950	1964	1972	1980	2000
	abs	abs	abs	abs	abs
0 – 14	772	888	732	518	390
15 – 44	664	545	369	408	572
45 – 59	195	204	186	198	132
60 plus	156	208	182	201	195
onbekend	47	16	24	7	
totalen	1834	1861	1493	1332	1289
vervolg bijlage 5					
	rel	rel	rel	rel	rel
0 – 14	20.6	23.5	23.5	18.6	13.6
15 – 44	17.7	14.4	11.9	14.7	19.9
45 – 59	5.2	5.4	6.0	7.1	4.6
60 plus	4.2	5.2	5.8	7.2	6.8
onbekend	1.2	0.7	0.7	0.3	
totalen	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
bron: ABS en CBB-Coronie					